

reice

recursos web per a la igualtat i la convivència

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

---

recursos web
per a la igualtat
i la convivència

GUIA D'EDUCACIÓ SEXUAL INTEGRAL PER A EDUCACIÓ PRIMÀRIA

GENERALITAT
VALENCIANA

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

Autoria:

Marhuenda Romero, José David
Menargues Ramírez, Gloria
Salido Muñoz, Sara

Sánchez Sánchez, Bárbara
Rico Payá, Antonia
Silvestre Payá, Juan Carlos

ISBN: 978-84-482-6591-5

PRÒLEG

Deia Malala Yousafzai *Quan el món sencer està en silenci, fins i tot una veu es torna poderosa*. Aquesta xiqueta paquistanesa, activista pel dret a l'educació, va patir un atemptat que quasi li costa la vida en 2015, quan només tenia 15 anys. Reclamava, i continua fent-ho, el dret a la paraula, a una educació que permetera a les xiquetes i dones expressar-se lliurement, i accedir a tot el món d'oportunitats que ens brinda l'educació.

Per a ser completa, integral, l'educació ha d'acompanyar en tot el seu desenvolupament a la infància i l'adolescència, també en la sexualitat i l'afectivitat, que són elements bàsics en la configuració de la nostra identitat. Com educadores i educadors, el silenci no és una opció. Negar la sexualitat de l'alumnat no la fa desaparèixer. La converteix en un tabú, que s'alimenta de pors, inseguretats, expectatives irrealistes i fonts d'informació molt poc contrastades.

Amb aquesta guia pretenem oferir un recurs al professorat de Primària per a que faça poderosa la seua veu, dins d'una societat hipersexualitzada, amb una doble moral que considera un escàndol parlar de sexualitat infantil però propicia, amb el seu silenci, conductes totalment desajustades. Segons un recent estudi de Save the Children¹, el 53,8% de les persones que van enquestar (sobre una mostra de 1.753 adolescents) havien accedit a continguts pornogràfics abans dels 13 anys, un 8,7% abans dels 10.

A què es degut aquest interès tan primerenc? Tal com s'apunta al propi títol de l'informe, a la desinformació. Quan tenim a un clic tota la informació que necessitem, xiquetes i xiquets no tenen més que teclejar una paraula del seu interès per a accedir a un món inapropiat i que, si no han treballat d'alguna manera prèviament, els aportarà informació totalment errònia del que és la sexualitat, construint així esquemes cosificadors, de relacions de poder, violència i vincles inexistents.

Amb les activitats que companyes i companys de l'etapa han dissenyat, des del seu saber fer, per a tota la comunitat educativa, volem facilitar-vos ferramentes per a un abordatge natural, divertit, seriós quan convé, motivador i rigorós, d'un tema que no podem ni hem d'obviar. Si anem treballant uns poques cada curs, al llarg dels anys de Primària, aconseguirem un alumnat més conscient de si mateix, amb uns límits més adequats per a la seua edat, amb una sexualitat sana i unes expectatives ajustades d'aquesta dimensió del seu propi ser.

Del que es tracta, en definitiva, com les autores assenyalen a la introducció, és de possibilitar *a cada xiqueta i xiquet descobrir la seua pròpia manera de viure la sexualitat en llibertat, felicitat i salut, és a dir, amb creativitat i sense violència*. Per a això necessitem que tots els centres, totes les aules i tots es nivells educatius trenquen el silenci. Ens ajudes?

Raquel Andrés Gimeno, directora general d'Inclusió Educativa.

¹ Save the Children. *(Des)información sexual. Pornografía y Adolescencia*. Disponible en: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-09/Informe_Desinformacion_sexual-Pornografia_y_adolescencia.pdf

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	6
2. MARC LEGISLATIU.....	8
3. PERSONES DESTINATÀRIES.....	8
4. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA DE LA GUIA	19
5. OBJECTIUS	21
6. BLOCS DE CONTINGUTS.....	23
7. DESENVOLUPAMENT I PROPOSTA D'ACTIVITATS	24
8. BLOC I: SEXE I IDENTITAT.....	29
9. BLOC II: ROLS DE GÈNERE.....	72
10. BLOC III: VINCLES PERSONALS	108
11. BLOC IV: PRÀCTIQUES SEXUALS	1579
12. CONCLUSIÓ	186
13. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA	187

1. INTRODUCCIÓ

JUSTIFICACIÓ DE LA GUIA

L'educació afectiva i sexual representa un aspecte de gran importància en la formació integral de xiquets i xiquetes, perquè més enllà del coneixement purament biològic explica processos transcendents com la construcció de la identitat de gènere o les relacions afectives en l'àmbit de la nostra cultura, i encara que és un fet reconegut que la sexualitat es manifesta de diverses maneres en totes les relacions humanes, durant molt de temps el coneixement i la reflexió sobre aquesta dimensió de la vida ha estat situat al marge de l'acció educativa sistemàtica.

No obstant això, el fet que l'educació afectivosexual no sempre haja format part del contingut explícit a les escoles no vol dir que les xiquetes i els xiquets no busquen informació o reflexionen sobre la seua pròpia sexualitat.

Si nosaltres no els l'oferim, buscaran satisfer aquesta demanda d'informació a través de grups d'iguals, de l'observació del món adult o per fonts poc adequades al moment evolutiu en què es troben. Aquestes poden oferir models no apropiats o informació esbiaixada que distorsione la realitat o conforme concepcions sobre la sexualitat que acaben sent assumides com a valors propis, i que no sempre coincideixen amb els principis de respecte a la

dignitat humana, a la igualtat entre gèneres i a la recerca d'una societat més justa, que és un principi al qual cap educador o educadora ha de renunciar.

Per tot això, l'educació sexual constitueix una demanda social basada en el dret dels xiquets, xiquetes i adolescents a ser informats i formats sobre aquest tema, i des de les escoles hem de respondre.

L'educació és sobretot relació; per tant, ni els afectes ni la sexualitat com a elements de comunicació poden situar-se al marge de l'acció educativa. Per això resulta fonamental que, des dels nostres centres d'Educació Primària, contribuïm de manera activa a crear vincles que possibiliten a cada xiqueta i xiquet descobrir la seua pròpia manera de viure la sexualitat amb llibertat, felicitat i salut, és a dir, amb creativitat i sense violència.

No es tracta d'una aposta de futur, sinó que presta una atenció especial al present de cada persona, perquè la sexualitat forma part de l'ésser humà al llarg de tota la seua vida. Som éssers sexuats, la sexualitat forma part del nostre ésser

i no pot ser tractada com un tema alié a les nostres sensacions i experiències. De la mateixa manera, l'afectivitat i els sentiments conformen l'essència de l'ésser humà i, per això, és obligació de les escoles treballar aquestes temàtiques a les aules.

A través de la relació que la persona docent estableix amb el seu alumnat, aquest observa i experimenta actituds, que ells i elles doten de rellevància. Totes les persones som éssers sexuals i, per tant, conscientment i inconscientment, impregnem de la nostra sexualitat totes les accions que duem a terme. És impossible que tant docents com alumnat ens desfem, en passar la porta del centre educatiu, dels nostres afectes, sentiments, desitjos o el nostre cos. Per tant, mantindre les temàtiques afectives i sexuals allunyades del context escolar és impedir conscientment el desenvolupament integral del nostre alumnat i, per tant, la nostra labor educativa quedaria incompleta tot i saber-ho.

Ensenyar a gestionar i identificar emocions, mostrar i canalitzar vivències positives i negatives, pròpies i alienes, és ajudar i contribuir perquè els nostres xiquets i xiquetes tinguen un creixement saludable. Totes les emocions han de ser expressades i gestionades, no sols amb la paraula, sinó amb el cos. L'educació sexual contribueix no sols a la comprensió dels nostres sentiments amorosos, sinó dels d'amistat, de companyonia, de solidaritat, i fins i tot aquells més negatius com els d'incomoditat, vergonya, repulsió o rebuig. Hem de sentir-nos còmodes en la nostra relació amb les altres persones i també amb nosaltres mateixos i mateixes, amb el nostre cos i amb els nostres sentiments i tot això també és educable i ho podem millorar des de l'acció docent.

A més, en un món cada vegada més complex i exposat, on les noves tecnologies trenquen fronteres i normes i s'estableixen nous models de relació, és fonamental educar la nostra infància perquè no tinguen por d'expressar-se tal com se senten, d'acceptar les seues diferències i de saber relacionar-se des de la complexitat i especificitat de la seua identitat i vivència amb els altres.

Pretenem amb aquesta guia dotar d'una eina senzilla i pràctica que ajude el personal docent a parlar de sexualitat amb el seu alumnat i al fet que aquest aprenga a conèixer-se, acceptar-se i desenvolupe una sexualitat satisfactòria. Contribuir perquè els xiquets i xiquetes aprenguen a sentir-se persones valuoses, importants i segures que sàpien parlar o respondre a preguntes sobre el seu cos, els seus sentiments, els seus desitjos, temors, etc. és fonamental.

L'alumnat d'Educació Primària està en condicions de tindre en compte que hi ha diferents orientacions sexuals, que existeixen diferents maneres de viure la sexualitat i els afectes, que existeixen maneres molt diverses d'entendre la família, que el nostre sexe biològic no determina les nostres capacitats, que és important que aprenguen a protegir-

se i a denunciar i evitar situacions d'abús o de maltractament. Podem contribuir perquè estiguen contents i contentes amb la manera com són, perquè s'accepten, perquè senten que cada ésser humà és únic i peculiar. Quan un o una es coneix, i coneix els altres, és més fàcil acceptar-se i acceptar l'altre o l'altra en la seua diversitat.

Si aconseguim amb aquesta guia contribuir a establir espais de diàleg i reflexió entre tots els components d'una comunitat educativa al voltant d'aquestes temàtiques, creiem fermament que estarem contribuint a formar una societat més respectuosa i més feliç, i això és un objectiu irrenunciable per a qualsevol docent.

2. MARC LEGISLATIU

L'OMS defineix *salut* com un estat de benestar físic, emocional, mental i social relacionat amb la sexualitat, la qual no es pot entendre únicament com a absència de malaltia, disfunció o incapacitat. Per a tindre una bona salut sexual, els drets sexuals de totes les persones han de ser respectats, protegits i exercits plenament.

La normativa vigent dota els centres educatius d'una eina eficaç que ens permet transformar-nos en espais de llibertat i d'igualtat en els quals totes les persones que conformen la comunitat educativa puguen sentir-se lliures d'exclusió i coaccions de qualsevol tipus i en condicions de construir la seua realitat personal amb plenitud.

La diversitat afectiva, sexual i de gènere és una realitat present als centres escolars i implica totes les persones que els conformen. Per tant, resulta una necessitat ineludible promoure una millor percepció i coneixement d'aquesta diversitat per a consolidar un model d'escola inclusiva. Com a gestors educatius i docents en general hem de ser conscients que aquesta realitat està regulada per un marc normatiu:

- Declaració Universal de Drets Humans, ONU (1948), article 1: «Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets i, dotats com estan de raó i consciència, han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres», i article 2: «Tota persona té els drets i les llibertats proclamats en aquesta declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, idioma, religió, opinió política o de qualsevol altra índole, origen nacional o social, posició econòmica, naixement o qualsevol altra condició.

A més, no es farà cap distinció fundada en la condició política, jurídica o internacional del país o territori de la jurisdicció del qual depenga una persona, tant si es tracta d'un país independent com d'un territori sota administració fiduciària, no autònom o sotmés a qualsevol altra limitació de sobirania». Disponible en https://www.un.org/es/documents/udhr/UDHR_booklet_SP_web.pdf

- ONU. Resolució 17/19, del Consell de Drets Humans, de l'any 2011, que implica el dret a la igualtat de tracte davant la llei i el dret a ser protegit contra la discriminació per diversos motius, entre els quals l'orientació sexual i la identitat de gènere. Disponible en http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Discrimination/A.HRC.19.41_Spanish.pdf

- La Convenció sobre els Drets de la Infància (CDN) de 1989 ofereix una fonamentació específica dels drets humans per a les persones menors d'edat i estableix la no-discriminació com a dret fonamental de les persones menors d'edat. Article 2: «sense cap distinció, independentment de la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, l'opinió política o d'una altra índole, l'origen nacional, ètnic o social, la posició econòmica, els impediments físics, el naixement o qualsevol altra condició del xiquet, dels seus pares o dels seus representants legals». L'article 8 estableix que els estats «respectaran el dret del xiquet a preservar la seua identitat [...] i a prestar assistència i protecció apropiades». L'article 12 estableix que s'ha de garantir el dret de les persones de menys de 18 anys «d'expressar la seua opinió lliurement en tots els assumptes que afecten el xiquet, i s'han de tindre en compte aquestes opinions segons l'edat i la maduresa del xiquet», i l'obligació de donar «l'oportunitat de ser escoltat en qualsevol procediment judicial o administratiu que l'afecte, bé directament o per mitjà d'un representant o d'una institució adequada, d'acord amb les normes de procediment de la llei nacional». Disponible en <http://www.un.org/es/events/childrenday/pdf/derechos.pdf>.

- En l'àmbit europeu, la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea (2000) estableix que «la Unió està fundada sobre els valors indivisibles i universals de la dignitat humana, la llibertat, la igualtat i la solidaritat». I prohibeix de manera expressa en l'article 21 «tota discriminació» i, en particular, l'exercida «per raó de sexe, raça, color, orígens ètnics o socials, característiques genètiques, llengua, religió o conviccions, opinions polítiques o de qualsevol altre tipus, pertinença a una minoria nacional, patrimoni, naixement, discapacitat, edat o orientació sexual». Disponible en http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_es.pdf.

Altres disposicions del Parlament Europeu són les resolucions de 12 de setembre de 1989, de 8 de febrer de 1994, de 18 de gener de 2006, de 24 de maig de 2012, de 24 de juny de 2013 i de 4 de febrer de 2014, totes relatives a la igualtat de drets de les persones trans o els efectes col·laterals de directives com la 2000/78/CE, del Consell, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte en l'ocupació.

Cal esmentar, per la pertinència al cas, les directrius per a promoure i protegir el gaudi de tots els drets humans per les persones LGBTI, aprovades pel Consell de la Unió Europea el 24 de juny de 2013, o els informes de l'Agència de Drets Fonamentals de la Unió Europea sobre l'homofòbia, transfòbia i discriminació per raó d'orientació sexual i identitat de gènere dels anys 2010 i 2014.

En l'àmbit del Consell d'Europa, finalment, incideix en aquesta matèria l'informe del comissari de Drets Humans del Consell d'Europa, de juliol de 2009, i la Recomanació CM/Rec (2010) 5 del Comité de Ministres del Consell d'Europa als estats membres, sobre mesures per a combatre la discriminació basada en l'orientació sexual o la identitat de gènere, adoptada el 31 de març de 2010. Disponible en <https://sirdoc.ccy.l.es/Biblioteca/Dosieres/DL177Diversidad/pdfs/CONSEJOEUROPA-Recomendacion-2010-5.pdf>.

En l'àmbit estatal:

- Constitució espanyola (1978): els articles 9, 10, 14, 18, 27, 35, 39 i 43 reconeixen igualment el respecte a la intimitat i a la pròpia imatge, el dret a l'educació, al treball i a la protecció de la salut. Disponible en <https://boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionVALENCIANO.pdf>.
- Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi Civil i de la Llei d'enjudiciament civil. Disponible en <http://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069>.
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere. Disponible en https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2005/01/01/pdfs/A00249-00279.pdf.
- Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes. Disponible en https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2007/03/28/pdfs/A01515-01548.pdf.
- Llei orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, també modificada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat

educativa, que, d'acord amb la seua disposició final sisena, va entrar en vigor el 30 de desembre de 2013.

Disponible en https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2020/12/30/pdfs/BOE-A-2020-17264-C.pdf.

- Reial decret 126/2014, de 28 de febrer, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària.

Disponible en https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2014/03/01/pdfs/BOE-A-2014-2222-C.pdf.

- Reial decret llei 5/2016, de 9 de desembre, sobre mesures urgents per a l'ampliació del calendari per a l'aplicació de la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat de l'educació, que canvia la disposició final cinquena de l'esmentada Llei 8/2013. Disponible en https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2016/12/10/pdfs/BOE-A-2016-11733-C.pdf.

En l'àmbit autonòmic:

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre dones i homes. Disponible en http://dogv.gva.es/datos/2003/04/04/pdf/2003_3783.pdf.

- Llei 15/2017, de 10 de novembre, de polítiques integrals de joventut. Disponible en http://dogv.gva.es/datos/2017/11/13/pdf/2017_10179.pdf.

- Llei 23/2018, de 29 de novembre, d'igualtat de les persones LGTBI. Disponible en http://dogv.gva.es/datos/2018/12/03/pdf/2018_11252.pdf.

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=1556&sig=1587/2003&L=0&url_lista.

- Llei 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat, integral contra la violència sobre la dona en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. Disponible en http://www.dogv.gva.es/datos/2012/11/28/pdf/2012_10997.pdf.

- Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=4075&sig=003140/2017&L=0&url_lista.

- Llei 15/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de polítiques integrals de joventut. Aquests principis són l'eliminació dels prejudicis, estereotips i rols en funció del sexe, construïts segons els patrons socioculturals de conducta assignats a dones i homes, per a garantir, tant per a les alumnes com per als alumnes, possibilitats de desenvolupament personal integral; la prevenció de la violència contra les dones, a través de l'aprenentatge de mètodes no violents per a la resolució de conflictes i de models de convivència

basats en la diversitat i en el respecte a la igualtat de drets i oportunitats de dones i homes; la integració dels objectius coeducatius assenyalats en els llibres de text i altres materials didàctics que s'utilitzen o es proposen en els projectes d'innovació educativa, que han de fer un ús no sexista del llenguatge i garantir, en les imatges que contenen, una presència equilibrada i no estereotipada de dones i homes; la capacitació de l'alumnat perquè l'elecció de les opcions acadèmiques es duga a terme lliure de condicionaments basats en el gènere. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=009766/2017.

- Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI, que tracta en determinats articles mesures que cal tindre en compte en l'àmbit de l'educació. Disponible en http://dogv.gva.es/datos/2018/12/03/pdf/2018_11252.pdf.

- Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència. Disponible en http://www.dogv.gva.es/datos/2018/12/24/pdf/2018_12057.pdf.

- Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, que té per objecte establir i regular els principis i les actuacions encaminats al desenvolupament d'un model inclusiu en el sistema educatiu valencià per a fer efectius els principis d'equitat i igualtat d'oportunitats en l'accés, participació, permanència i progrés de tot l'alumnat, i aconseguir que els centres docents es constituïsquen en elements dinamitzadors de la transformació social cap a la igualtat i la plena inclusió de totes les persones, especialment, d'aquelles que es troben en situació de més vulnerabilitat i en risc d'exclusió. Disponible en https://www.dogv.gva.es/datos/2018/08/07/pdf/2018_7822.pdf.

- Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?id=26&sig=004091/2008&url_lista.

- Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion.jsp?L=0&sig=006087%2F2014&url_lista.

- Instrucció del 15 de desembre de 2016, del director general de Política Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'acompanyament per a garantir el dret a la identitat de gènere, l'expressió de gènere i la intersexualitat. Disponible en http://www.dogv.gva.es/datos/2016/12/27/pdf/2016_10425.pdf.

- Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat en els centres docents sostinguts amb fons públics del sistema educatiu valencià, que té per objecte regular l'organització de la resposta educativa en els centres docents, en el marc de l'educació inclusiva, a fi de garantir l'accés, la participació, la permanència i el progrés de tot l'alumnat, com a nucli del dret fonamental a l'educació i des dels principis de qualitat, igualtat d'oportunitats, equitat i accessibilitat universal. Disponible en http://dogv.gva.es/portal/ficha_disposicion_pc.jsp?sig=004031/2019&L=0.

- Resolució de 17 de juliol de 2020, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Infantil de segon cicle i Educació Primària durant el curs 2020-2021. Disponible en http://www.dogv.gva.es/datos/2020/07/22/pdf/2020_5929.pdf.

A més, diferents estratègies i plans han incorporat mesures específiques en l'àmbit educatiu, com l'Estratègia d'educació per al desenvolupament en l'àmbit formal de la Comunitat Valenciana 2017-2021, el Pla valencià d'inclusió i cohesió social (PVICS), l'Estratègia valenciana per a la igualtat de tracte, la no-discriminació i la prevenció dels delictes d'odi 2010-2014 o el Pla director de coeducació. Disponible en <http://ceice.gva.es/documents/161634256/165603089/Pla+Director+de+Coeducaci%C3%B3/41bf1d73-e9c9-4589-9f4c-bdab09fe0fcb>.

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública (2017). Estratègia de Salut Sexual i Reproductiva de la Comunitat Valenciana 2017-2021. Disponible en <http://www.san.gva.es/documents/151311/39489ff9-6195-488b-b53e-e0554c294ea1>.

3. PERSONES DESTINATÀRIES

PROFESSORAT

L'afectivitat i la sexualitat formen part de la nostra persona i, per tant, és impossible no tractar aquesta temàtica amb el nostre alumnat. Totes les persones expressem la nostra sexualitat de manera subjectiva i singular a través de les relacions i els vincles que establim amb altres. Les nostres actituds, preferències i idees conformen la nostra manera de ser i d'actuar i, depenent d'aquestes, reforcem, rebutgem o

compartim idees i actituds amb ells i elles de manera conscient o inconscient i ens convertim en models moltes vegades involuntaris del nostre alumnat.

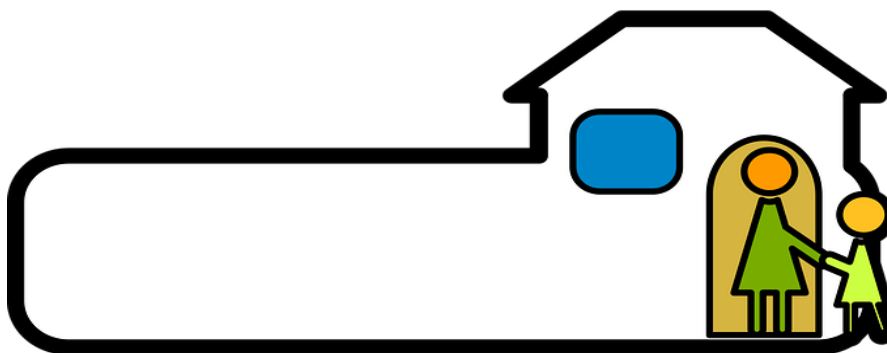
A més, ja hem comprovat que la legislació vigent ens parla expressament de treballar aquesta temàtica en el desenvolupament del nostre currículum de manera formal.

Per tot això, aquesta guia pretén proporcionar al personal docent d'Educació Primària un conjunt de materials que poden utilitzar i treballar des de diferents plans:

- ❖ Breu introducció teòrica sobre les temàtiques afectivosexuals més apropiades per a treballar en l'etapa d'Educació Primària i que ajuden a contextualitzar la proposta curricular en aquesta etapa.
- ❖ Programa afectivosexual de centre, a desenvolupar dins de l'acció tutorial, que recórrega de manera transversal cada una de les temàtiques plantejades de manera vertical.
- ❖ Desenvolupament d'un dels blocs de continguts proposats en aquesta guia, de manera vertical, que pot ser treballat per tota l'etapa educativa d'Educació Primària.
- ❖ Desenvolupament del programa, íntegrament, en un dels nivells d'Educació Primària.

- ❖ Propostes d'activitats que poden utilitzar-se, de manera aïllada i individual, en qualsevol moment, en sessions, i poden formar part de l'acció tutorial d'aula.
- ❖ Servir d'orientació per a establir diàlegs constructius entre els diferents membres de la comunitat educativa.

Aquesta guia, i cadascuna de les propostes que s'hi presenten, pretén per tant dotar d'un conjunt d'eines els docents perquè puguen abordar aquestes temàtiques amb el seu alumnat d'Educació Primària i ajudar-lo perquè aprenguen a conèixer-se i a acceptar-se tant a si mateixos com als altres.

Qualsevol temàtica, però molt especialment aquesta, necessita dels i de les docents que l'afronten amb afecte, amb bona disposició, amb actitud d'escolta activa i sense prejudicis, creant un clima de complicitat amb el seu alumnat perquè senten que vertaderament poden comptar amb el personal docent, perquè no hem d'oblidar que en aquestes etapes continuem sent un referent importantíssim.

Desitgem que el material aportat ajude el professorat en el seu treball diari potenciant amb la resta d'equip docent i alumnat unes relacions personals comunicatives, igualitàries, harmòniques, responsables i lliures.

Aquesta és una labor de conjunt i, per això, allò més desitjable seria una acceptació del programa per part de tota la comunitat escolar. Un pla d'educació afectivosexual acceptat i consensuat pels òrgans pedagògics del centre educatiu que no convertisca aquest tipus d'educació en objecte de tensions, sinó que servisca de motivació per a prendre plena consciència de la necessitat que aquesta formació s'oferisca de manera respectuosa i objectiva.

Encara hui, tractar aquestes temàtiques a l'aula genera en certs adults, almenys, incomoditat; per això és important destacar l'actitud amb què ens acostem a aquests temes, ja que no es tracta només de transmetre determinats coneixements, sinó que sobretot es tracta de fomentar i desenvolupar actituds positives i responsables davant un

fet tan humà com és l'afectivosexual. La formació docent, per tant, també és essencial i per això haurà de complementar-se la proposta pedagògica oferida en aquesta guia amb un pla formatiu de centre, que ajude i forme prèviament el personal. Així mateix, cada un dels blocs de continguts presentats consten de bibliografia i webgrafia actualitzada, que permet aprofundir en aquestes i, per tant, aprofundir en aquesta formació.

ALUMNAT

La guia que presentem va destinada a l'etapa d'Educació Primària; per tant, a aquells xiquets i xiquetes les edats dels quals s'emmarquen entre els 6 i els 12 anys.

Seguint Piaget, citat per J. Palacios, A. Marchesi i C. Coll (2004), l'etapa de Primària se situaria en l'etapa de les operacions concretes (de 6/7 a 12 anys). En aquesta etapa, els xiquets i xiquetes centren la seua energia a conèixer-se a si mateixos/es i a conèixer al món que els envolta. El xiquet/a va prenent consciència de manera progressiva del món al qual pertany i adquireix consciència que és capaç d'afrontar i resoldre problemes que se li presenten. És en aquesta etapa quan comencen a desenvolupar-se l'autoconcepte i l'autoestima i, per això, tots els aspectes emocionals prenen gran importància.

Quant a aspectes socials, en aquesta etapa comencen a augmentar considerablement les relacions interpersonals. Els grups d'amistat es fan més estables i duradors. El xiquet i la xiqueta, en interactuar amb els seus iguals, descobreixen les seues pròpies aptituds i mesuren les seues qualitats i el seu valor com a persona. Comença a tindre importància la imatge personal i comença a compartir amb els seus iguals opinions, sentiments i actituds que entren en contradicció amb els dels seus adults de referència, a pesar que tant la família com el personal docent continuen tenint durant aquesta etapa gran importància i influència en el xiquet/a. En moltes ocasions, l'accés a l'escola suposa una oportunitat per a equilibrar i compensar desigualtats i deficiències, entre les quals poden trobar-se les derivades de la temàtica afectivosexual.

Quant al desenvolupament de la moralitat, aquesta etapa es caracteritza per la interiorització de la moral sexual adulta dins del procés de construcció d'una moral autònoma. Per això, tenen molta importància les relacions que el

xiquet o la xiqueta estableixen amb les figures del seu entorn, ja que en gran manera es convertiran en els seus models de referència, dels quals aprendran observant.

En aquesta etapa hi ha una gran inhibició davant els aspectes sexuals però, lluny del que podria semblar, els xiquets i xiquetes d'aquestes edats continuen tenint interessos i conductes sexuals, que ara tendeixen a amagar perquè han interioritzat pautes morals que marquen que no han de manifestar-se interessos ni conductes sexuals davant persones adultes. No obstant això, com qualsevol persona, continuen desenvolupant-se com a éssers sexuals que requereixen crear i expressar la seua sexualitat, de manera subjectiva i singular, a través de les relacions i vincles que estableixen amb la resta de persones amb qui conviuen.

La labor de motivació resulta en aquests moments essencial, i per això és fonamental que, com a docents, coneguem la realitat psicoafectiva i social del nostre alumnat, crear un clima de sinceritat, confiança, respecte i diàleg que permeta expressar les seues inquietuds, mostrar els seus dubtes i temors i conformar un pensament crític i format des de l'anàlisi de situacions familiars, escolars i socials conegudes i pròximes.

Els xiquets i les xiquetes d'Educació Primària han de poder contrastar els seus coneixements i actituds en un ambient escolar flexible, segur i sincer en el qual puguen obtindre respostes individuals i grupals als dubtes que van tenint.

El desenvolupament del pensament lògic, en aquesta etapa, afavorirà que passen de percebre la realitat de manera global, establint associacions immediates entre objectes i successos sense realitzar anàlisis prèvies, a adquirir un pensament més complex i sistemàtic, que derive en una anàlisi de la realitat més elaborada, la qual cosa al seu torn els fa qüestionar-se sobre processos afectivosexuals més complexos, incrementant la seua curiositat i buscant

resposta als seus interrogants. Per això la importància d'incorporar aquests continguts, des d'un plantejament pedagògic i curricular, adequat al moment psicoevolutiu en què es troba el nostre alumnat.

El pudor o la vergonya és un sentiment que també comença a aparèixer en aquesta etapa quan es parlen i es plantegen certes temàtiques o comencen a acceptar els primers canvis físics que influeixen tant en la seua imatge corporal com en la seua sexualitat. És essencial mantindre des del punt de vista de les persones adultes una actitud de naturalitat i sinceritat abordant aquests temes com si foren qualsevol altre.

En aquesta etapa és important valorar el propi cos, destacant sempre els aspectes saludables i positius de cada persona, acceptant-nos i acceptant a tots, tal com són. Cal eliminar elements i actituds de discriminació de gènere i potenciar les qualitats positives que cada persona tenim.

És important ajudar-los a entendre els canvis que es produiran en el seu cos, a nivell físic i biològic, però hem d'unir aquesta informació amb el desenvolupament de conductes afectives i emocionals, que els ajuden a expressar els seus sentiments i vivències. D'aquesta manera no sols estarem contribuint a una acceptació més tranquil·la, i a una transició a l'adolescència més saludable, sinó que també treballarem conductes i actituds no discriminatòries, a fi de contribuir perquè tant xiquets com xiquetes adquirisquen una identitat sexual positiva al marge d'elements i actituds de gènere discriminatòries.

Una actuació planificada, organitzada i coordinada d'aquesta temàtica, al llarg de tota l'etapa d'Educació Primària, redundarà en un benefici individual però també grupal i de convivència.

La proposta pedagògica que presentem té en compte el moment evolutiu en què es troba l'alumnat d'Educació Primària, adaptant les propostes al seu nivell maduratiu i psíquic, plantejant activitats diverses i variades que responen a la seua curiositat, de manera senzilla, adequada i lúdica.

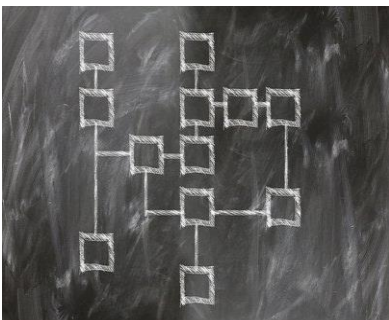
4. ESTRUCTURA ORGANITZATIVA DE LA GUIA

La guia afectivosexual es compon d'una breu introducció teoricolegislativa, que aborda tant la necessitat de treballar aquests continguts en Educació Primària com un breu dossier teòric que aprofundeix en les característiques psicoevolutives de l'alumnat d'aquesta etapa educativa, i en el marc legislatiu que acompanya i justifica aquesta necessitat.

Aquesta aproximació teòrica serveix de enquadrament per al desenvolupament pràctic, que és la part principal d'aquest material ja que, des de l'equip de treball d'aquesta guia, el principal objectiu era que fora una eina eminentment pràctica. Per això, la part de propostes i activitats és la que majoritàriament conforma aquesta guia.

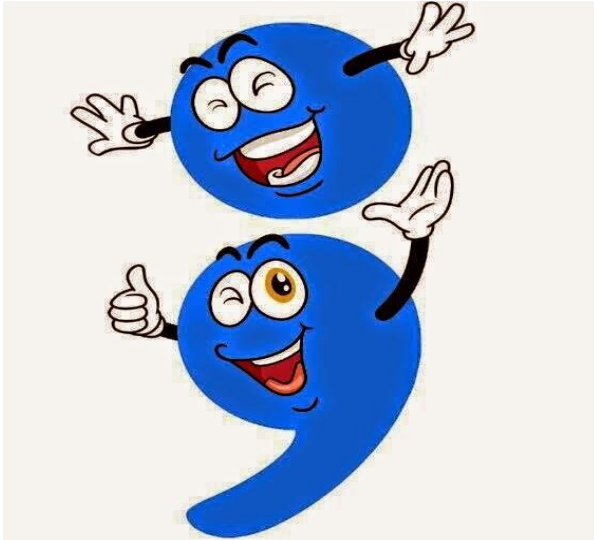
L'ús dels materials que s'ofereixen permet flexibilitzar i adaptar les propostes, i ofereix la possibilitat de treballar i desenvolupar, des d'un marc complet de programa, totes les activitats proposades en els diferents blocs de continguts, al llarg de tota l'etapa d'Educació Primària, desenvolupar un únic bloc de continguts al llarg de tota l'etapa de Primària, o en un nivell concret, o triar fins i tot una única proposta i treballar-la de manera individualitzada.

Els blocs de continguts en què s'estructura la part pràctica de la guia són els següents:

- I. Sexe i identitat
- II. Rols de gènere
- III. Vincles personals
- IV. Pràctiques sexuals

Cada un dels blocs presentats es divideixen en diferents temàtiques, que es treballen des de 1r d'Educació Primària a 6é de Primària.

El fil conductor, no obstant això, de tota la proposta, està protagonitzat per dos personatges les aventures dels quals contextualitzen i van vertebrant tot el projecte presentat. Aquests personatges són Punt i Coma i, a través seu, viurem nombroses situacions que introduiran cada un dels blocs de continguts i la seua temàtica, a través d'una senzilla història en què Punt i Coma són els protagonistes. Aquestes històries constitueixen un material de suport que es pot utilitzar per a motivar, reforçar i valorar actituds que motiven cap a un aprenentatge significatiu. Pretenem que l'alumnat empatitze amb ells i que siguin un element motivador i dinamitzador de

les activitats.

Cada una de les propostes pràctiques està presentada en un format de fitxa de treball, que en facilita l'ús individual i aclareix notablement l'actuació que cal dur a terme. En aquesta fitxa queden especificades les dades següents:

- ✓ Es dirigeix a, concretant el nivell o nivells d'Educació Primària a què va destinada l'activitat.
- ✓ Objectius, principals assoliments que es pretenen aconseguir treballant l'activitat.
- ✓ Blocs de continguts, principals continguts treballats de manera competencial que afavoreix l'activitat proposada.
- ✓ Descripció de l'activitat o activitats, concreció de la tasca que cal desenvolupar.
- ✓ Metodologia, aspectes metodològics per a poder dur a terme la tasca proposada. Seqüenciació d'exercicis i activitats, organització de l'espai, interacció dels elements personals del procés d'ensenyament-aprenentatge.
- ✓ Recursos, materials i recursos necessaris per al desenvolupament de la tasca.

L'ús d'aquestes fitxes de treball es pot modificar en funció de les diferents propostes de treball, adaptant-se a les necessitats i realitats de les diferents escoles que conformen el nostre panorama educatiu.

L'ús d'aquestes fitxes de treball ha d'estar planificat i contextualitzat, encara que no s'utilitze o realitze la totalitat de les propostes.

Per acabar, oferim en cada un dels blocs recursos bibliogràfics i digitals que poden ajudar a aprofundir sobre les diferents temàtiques presentades o a ampliar la bateria de recursos didàctics oferits.

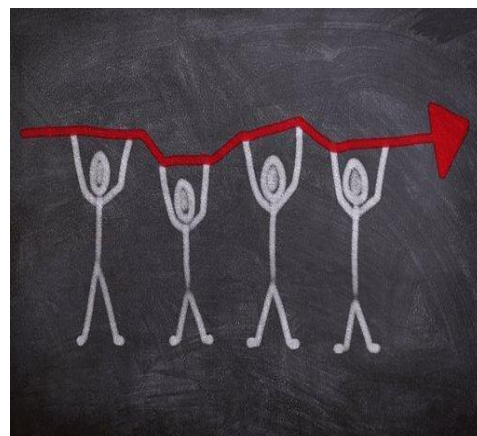
Vaja per endavant que aquesta guia és una incitació i una excusa per a iniciar i guiar una formació que, sens dubte, ha de ser major i personal. Sens dubte, i tal com dirien els nostres personatges, aquesta guia no serà mai un punt final, sinó més prompte un conjunt de punts suspensius que cal complementar.

5. OBJECTIUS

L'acció docent en Educació Primària ha de dirigir-se a potenciar el desenvolupament integral de l'alumnat i la seua autonomia i generar oportunitats de coneixement i treball de la identitat personal i social. Per aquest motiu, oferir al nostre alumnat d'Educació Primària l'oportunitat d'anar adquirint capacitats amb les quals vagen desenvolupant la dimensió afectivosexual és una tasca docent necessària i obligatòria en aquesta etapa.

Per a aconseguir això plantegem, com a objectius generals d'aquesta guia, els següents:

- ✓ Dotar docents i alumnat d'un material senzill, útil i clar que contribuïska a treballar la dimensió afectivosexual en l'alumnat d'Educació Primària.
- ✓ Contribuir al desenvolupament integral de l'alumnat, treballant la dimensió afectivosexual.
- ✓ Adquirir coneixements bàsics sobre la sexualitat humana (aspectes biològics, psíquics i socials) i desenvolupar actituds i conductes saludables al seu voltant.
- ✓ Identificar la sexualitat humana com a forma de relació, comunicació, afectivitat, plaer i reproducció.
- ✓ Potenciar relacions entre les persones basades en la igualtat, integració, respecte, tolerància i responsabilitat.
- ✓ Facilitar al personal educador un espai de reflexió sobre educació afectivosexual.

- ✓ Contribuir a consolidar una identitat sexual lliure d'estereotips i d'elements de gènere discriminatoris, a fi d'afavorir l'acceptació positiva de la pròpia identitat sexual.
- ✓ Potenciar relacions interpersonals equilibrades i satisfactòries.

6. BLOCS DE CONTINGUTS

	CONTINGUT	1r i 2n	3r i 4t	5é i 6é
SEXE I IDENTITAT	1. Coneixement i consciència del propi cos	X		X
	2. Vocabulari correcte, anatomia i fisiologia dels aparells sexuals	X	X	X
	3. Acceptació del propi cos i de cossos diferents	X	X	X
	4. Ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat	X	X	X
	5. Acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips	X	X	X
	6. Cures bàsiques del cos	X	X	X
	7. El cicle menstrual		X	X
	8. Aportacions de les dones en els diferents àmbits del coneixement	X	X	X
ROLS DE GÈNERE	1. Respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes	X	X	X
	2. Identificació i crítica de les discriminacions per sexe, gènere, ètnia, capacitat...	X	X	X
	3. Representació artística de la diversitat de gènere en oficis, faenes domèstiques...	X	X	X
	4. Tasques i responsabilitats familiars	X	X	X
	5. Jocs, joguets i ocupació de l'espai de forma igualitària	X	X	X
	6. Noves masculinitats no hegemòniques, noves feminitats	X	X	X
VINCLES PERSONALS	1. Visibilització i coneixement de diferents tipus de famílies	X	X	X
	2. Identificació, classificació i gestió de les emocions	X	X	X
	3. Comunicació afectiva i efectiva	X	X	X
	4. Diferències de tracte entre persones conegudes i desconegudes	X	X	X
	5. Posar en valor les tasques de cura i les "faenes de casa"	X	X	X
PRÀCTIQUES SEXUALS	1. Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació	X	X	X
	2. Percepció de les sensacions corporals. Plaer i desgrat	X	X	X
	3. Consentiment i contactes no desitjats	X	X	X
	4. Imatge virtual i identitat digital	Famílies	X	X
	5. Consum de materials sexuals d'internet	Famílies	X	X

7. DESENVOLUPAMENT I PROPOSTA D'ACTIVITATS

Les activitats de la guia es desplegaran a partir d'una sèrie de quatre contes (més una introducció) que serviran com a fil conductor. Cada conte fa referència als blocs de contingut que cal treballar: sexe i identitat, rols de gènere, vincles personals i pràctiques sexuals. Després de la lectura d'aquests, es proposa una sèrie d'activitats en forma de fitxes dividides en tres cicles: 1r-2n, 3r-4t i 5é-6é de Primària. El color de la fitxa indica el bloc de continguts per al qual es proposa (si bé pot treballar també uns altres). Les lletres A, B o C de les fitxes indiquen si estan dirigides al primer, segon o tercer cicle d'Educació Primària.

Esperem que el professorat compte amb prou recursos per a abordar tots els aspectes afectivosexuals que s'han de treballar a l'aula, si bé és una guia orientativa: cada docent pot treballar a la seua aula les fitxes que considere oportunes. Recomanem, això sí, que comencen amb la lectura del conte per a introduir el tema i motivar l'alumnat. Cada fitxa està dissenyada per a una sola sessió, a fi de fomentar el debat, l'actitud crítica i el treball en grup més que el treball individual i "de taula".

PRESENTACIÓ DELS PERSONATGES

Coneixeu Coma i Punt?

Són dos personatges fascinants!

Viuen al país de Contilàndia, concretament a la regió dels Signes, al sud de la dels Nombres i a l'est de la de les Lletres.

I sabeu què?

Sense Coma i sense Punt tot seria un caos. Són capaços de posar pausa a la frase més vertiginosa, a la més alegre i a la més trista.

Voleu conèixer les seues aventures?

Estan en cada cançó, en cada conte, en cada llibre, en cada missatge...

Prompte estaran també als vostres cors!

FITXA NÚM. A1 TÍTOL: Coneixeu Coma i Punt?

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els personatges que serviran de fil conductor de tot el projecte.
- Representar gràficament aquests personatges.

BLOCS DE CONTINGUT

- Introducció al projecte.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura de la presentació dels personatges.
- Dibuixa Coma i Punt.
- A continuació, identifica'ls amb les emoticones que et suggerisquen.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Dibuix individual o per parelles.
- Per grups, debat sobre les emoticones més representatives.

RECURSOS

- Presentació dels personatges.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. B1 TÍTOL: Coneixeu Coma i Punt?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els personatges que serviran de fil conductor de tot el projecte.
- Situar en un mapa les regions en què habiten.
- Reconèixer personatges de cada regió.

BLOCS DE CONTINGUT

- Introducció al projecte.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura de la presentació dels personatges.
- Annex “Mapa regions”: posa el nom de cada regió en el mapa de Contilàndia i dibuixa en cada una algun dels personatges que habiten allí.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Annex individual o per parelles.
- En gran grup, exposició del mapa.

RECURSOS

- Presentació dels personatges.
- Material d’escriptura i dibuix.
- “Mapa regions”.

MAPA REGIONS

Escriu el nom de cada regió en el mapa de Contilàndia i dibuixa en cada una algun dels personatges que habiten allí.

FITXA NÚM. C1 TÍTOL: Coneixeu Coma i Punt?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els personatges que serviran de fil conductor de tot el projecte.
- Utilitzar el diccionari per a buscar el significat de paraules noves.
- Donar el nostre punt de vista a partir d'una lectura.

BLOCS DE CONTINGUT

- Introducció al projecte.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura de la presentació dels personatges.
- Busca en el diccionari i aprén el significat de la paraula "vertiginosa".
- Respon: per què penses que sense Coma i sense Punt tot seria un caos?

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Activitats individuals o per parelles.
- Posada en comú en gran grup.

RECURSOS

- Presentació dels personatges.
- Material d'escriptura i dibuix.
- Diccionari.

8. BLOC I: SEXE I IDENTITAT

Per a introduir aquest primer bloc hem seleccionat el conte *Un dia calorós*, on es tracten situacions dels diferents continguts del bloc. Després de llegir-lo, es recomanen activitats seqüenciades per cicles amb les quals aprofundir en cada un, intentant fer un enfocament global i complet de l'educació afectivosexual en Educació Primària.

Es tracta d'aconseguir que l'acceptació i consciència del propi cos i del dels altres es treballa a classe des d'una perspectiva totalment inclusiva i amb respecte cap a les diferències individuals. Igualment, ens agradaria posar en valor la importància de la cura bàsica del cos i de l'ús del llenguatge inclusiu.

En aquest conte, Coma i Punt expressen els seus dubtes respecte a les seues diferències físiques, i mostren preocupació. Arrova els demostra que les diferències es poden utilitzar com a eina de col·laboració i que, més que un problema, suposen una gran oportunitat.

Fitxa	Títol	Nivell	Contingut: sexe i Identitat
A1	Un dia calorós	1-2	Introducció
A2	El meu cos	1-2	Coneixement del cos
A3	Relaxació	1-2	Coneixement del cos
A4	Parts del cos	1-2	Parts del cos
A5	De 0 a 20	1-2	Cossos i diversitat
A6	Cadira calenta	1-2	Cossos i diversitat
A7	Quatre petites cantonades de no res	1-2	Cossos i diversitat
A8	Lalo, el príncep rosa	1-2	Llenguatge inclusiu, estereotips
A9	Blau i rosa	1-2	Llenguatge inclusiu, estereotips
A10	Llenguatge inclusiu	1-2	Llenguatge inclusiu
A11	Vestit nou	1-2	Construcció de la identitat
A12	Estereotips	1-2	Construcció de la identitat
A13	Em llave bé	1-2	Cures bàsiques
A14	Compte!	1-2	Cures bàsiques
A15	Dones en la ciència	1-2	Dones en la ciència
B1	Un dia calorós	3-4	Introducció
B2	El meu cos	3-4	Coneixement del cos
B3	Aparell reproductor	3-4	Anatomia dels òrgans sexuals
B4	Accepta el teu cos	3-4	Cossos i diversitat
B5	Contes amb missatge	3-4	Cossos i diversitat
B6	Llenguatge inclusiu	3-4	Llenguatge inclusiu
B7	Sóc trans	3-4	Construcció de la identitat
B8	Higiene íntima	3-4	Cures bàsiques
B9	Dones en l'esport	3-4	Dones en l'esport
C1	Un dia calorós	5-6	Introducció
C2	Pubertat	5-6	Coneixement del cos
C3	Reproducció, embaràs i part	5-6	Anatomia i funció reproductiva
C4	Acceptació del cos	5-6	Cossos i diversitat
C5	Què canviaries?	5-6	Cossos i diversitat
C6	Anuncis inclusius	5-6	Llenguatge inclusiu
C7	Identitat	5-6	Construcció de la identitat
C8	Diario Arcoiris	5-6	Construcció de la identitat
C9	En un batec	5-6	Construcció de la identitat
C10	Higiene i cura	5-6	Cures bàsiques
C11	El cicle menstrual	5-6	El cicle menstrual
C12	Invents de dones	5-6	Dones en diversos àmbits

BLOC I: SEXE I IDENTITAT

“UN DIA CALORÓS”

La primavera anava deixant pas a l'estiu i la vesprada era molt calorosa.

–Anem al llac dels Versos? –va preguntar Punt.

–Sí, quina gran idea! –va contestar Coma entusiasmada.

Pel camí compartien, com sempre, jocs, bromes i riallades.

A Punt li encantava rodar, botar, girar i saltar. Coma, en canvi, era ràpida, àgil i molt flexible. Junts, es complementaven perfectament. Pujar a l'arbre més alt, baixar la costa més empinada o superar l'obstacle més difícil era molt senzill treballant en equip, i així ho feien.

En arribar al llac dels Versos es van acostar a comprovar si l'aigua estava freda. No feia vent, tot estava en calma i el llac semblava un espill, i reflectia perfectament Coma i Punt.

Es van mirar i, de sobte, els seus gestos alegres es van tornar seriosos i preocupats.

–Coma, per què no som iguals? –va dir Punt.

–És veritat, Punt, mira els nostres cossos, no s'assemblen gens –va contestar Coma.

Després d'uns segons de desconcert, va aparéixer @, l'ésser més intel·ligent i respectat de la regió dels Signes.

–Hola, Coma; hola, Punt! –va exclamar–. Però... per què aquestes cares tan serioses? Vinga, a l'aigua, deu estar estupenda!

–@, tu que tot ho saps, per què Punt i jo som tan diferents? –va ploriquejar Coma.

–Ara entenc les vostres cares, –va assentir @–. Mireu, a la nostra regió, al nostre país, tots i totes som iguals, però alhora som molt diferents, necessaris i complementaris.

–Sense tu, benvolguda Coma, les frases serien avorrides, els contes il·legibles i no es podria cantar per no poder respirar. Sense Punt, la regió de les Majúscules no existiria, ningú sabia llegir i els contes no tindrien els seus preciosos finals –va explicar @.

–Però jo vull rodar i botar com Punt! –es va queixar Coma.

–I jo, ser tan ràpida com Coma –va cridar Punt.

–I si els dos fóreu iguals, com pujaríeu al Gran Salze de les Cançons o baixaríeu l'empinada costa dels Embarbussaments? –va preguntar @.

–És veritat, Coma!, quan ens ajudem aconseguim totes aquestes coses. Jo rodaria per la costa i em faria molt de mal sense la teua ajuda –va exclamar Punt.

–I jo sense els teus bots mai arribaria dalt de tot! –va afegir Coma.

–Us esteu fent molt majors, benvolguts, els vostres cossos canvien, però recordeu, són únics i excepcionals, heu de cuidar-los, acceptar-los i respectar-los –va concloure @.

–Gràcies, @, quant saps! –van cridar Coma i Punt.

I va començar el bany i van tornar els jocs, les bromes i les riallades.

FITXA NÚM. A1 TÍTOL: Un dia calorós**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Comprendre un text adequat a la seua edat.
- Respondre preguntes a partir del text.
- Expressar el nostre punt de vista sobre el conte.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura d'*Un dia calorós*.
- Dibuixa Arrova.
- Per què creus que a Punt li encanta rodar i botar?

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Dibuix individual o per parelles.
- Per grups, debat per què a Punt li encanta rodar i botar.

RECURSOS

- *Un dia calorós*.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. A2 TÍTOL: El meu cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les parts del cos de cada un i una.
- Anomenar aquestes parts del cos.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: coneixement i consciència del propi cos.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Per equips, un membre es gita sobre paper continu i la resta dibuixa la seua silueta, a partir de la qual es dibuixen i s'anomenen les parts del cos.
- Joc de l'espill: per parelles, una persona es toca una part del cos mentre fa un gest i l'altra l'imita.
- Cançons consciència cos: "Tengo dos manitas", "Una mané", "Las partes del cuerpo"...

METODOLOGIA

- Per equips: silueta.
- Parelles: joc de l'espill.
- Gran grup: cançons consciència cos.

RECURSOS

- Reproductor so.
- Paper continuu.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. A3 TÍTOL: Relaxació**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Practicar la tècnica de relaxació de Koeppen per a boca, braços i estómac.
- Identificar les parts del cos que cal relaxar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: coneixement i consciència del propi cos.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Pràctiques sexuals: percepció sensacions corporals.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Relaxació Koeppen: https://www.youtube.com/watch?v=chhBFBhiq_4.
- Com t'has sentit?
- En quines situacions podries usar aquestes tècniques de relaxació?

METODOLOGIA

- Gran grup: pràctica relaxació.
- Equips: arguments sobre les qüestions després de la relaxació.

RECURSOS

- Vídeo projecció.
- Espai ampli (gimnàs, sala d'usos múltiples...).

FITXA NÚM. A4 TÍTOL: Parts del cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les parts del cos dels xiquets i les xiquetes.
- Utilitzar un vocabulari correcte de totes les parts, incloses les zones íntimes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: vocabulari correcte, anatomia i fisiologia dels aparells sexuals.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: acceptació del propi cos i cossos diferents.
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Fitxa “Parts del cos”.
- Debate sobre altres termes usats per a anomenar les parts íntimes.

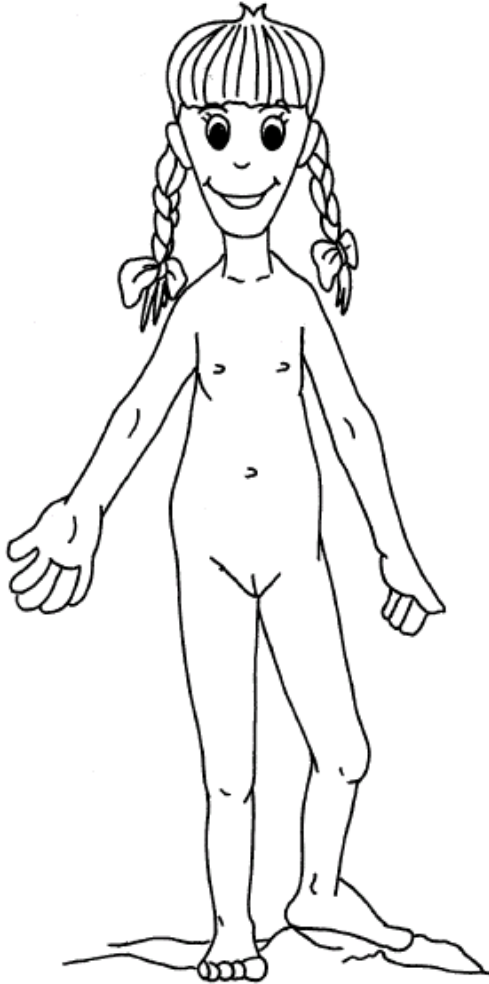
METODOLOGIA

- Individual: fitxa.
- Gran grup: debate terminologia.

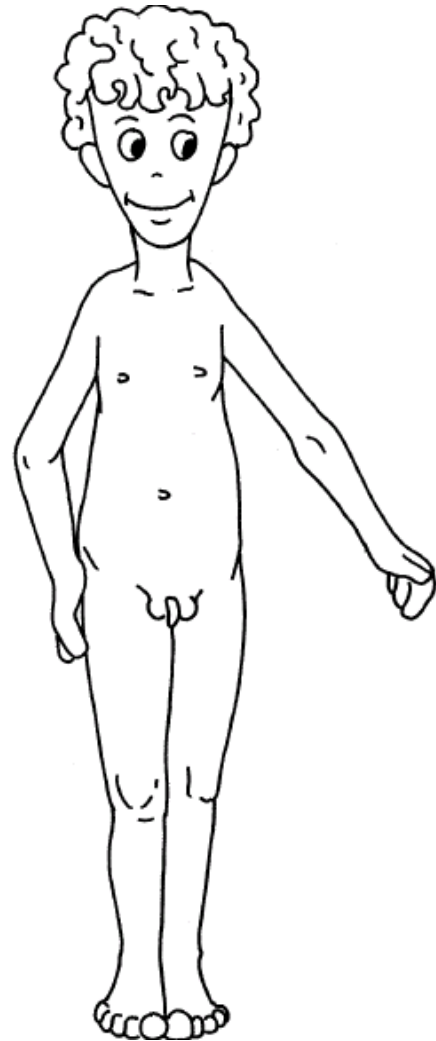
RECURSOS

- Fitxa “Parts del cos”
- Material escriptura i dibuix.

FITXA "PARTS DEL COS"

- celles
- pestanyes
- ulls
- orelles
- nas
- pit
- melic
- mans
- dits
- vulva/penis
- cuixes
- genolls
- turmells
- peus
- dits

Uneix mitjançant fletxes cada paraula amb la part del cos que corresponga

FITXA NÚM. A5 TÍTOL: De 0 a 20**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Reconèixer els canvis físics propis de l'edat.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.
  - Vincles personals: identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Vídeo de 0 a 20 anys en 5 minuts: https://cadena-ser.com/ser/2020/01/17/gente/1579241202_570482.html
- Identifica les emocions en cada part del vídeo.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A6 TÍTOL: Cadira calenta**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Fomentar l'empatia i el reforç positiu.
- Valorar els companys i companyes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.
  - Vincles personals: comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Un alumne o alumna seu en una cadira que està al centre del cercle que formen la resta dels membres de la classe. Se li han de tapar els ulls amb una bena a la persona que estiga al centre. A continuació, aniran eixint a poc a poc la resta per a dir-li a cau d'orella alguna qualitat positiva.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Espai ampli.

FITXA NÚM. A7 TÍTOL: Quatre petites cantonades de no res**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Fomentar el treball en equip.
- Valorar la importància del respecte a les diferències individuals.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
  - Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions per sexe, gènere, ètnia, capacitat...
  - Vincles personals: comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- "Quatre petites cantonades de no res": <https://www.youtube.com/watch?v=pOGbsYs5888>.
- Identificació situacions quotidianes en què algun company/a se senta malament.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A8 TÍTOL: Lalo, el príncep rosa**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Usar un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- Mostrar alternatives als contes clàssics, allunyats d'estereotips sexistes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.
  - Rols de gènere: noves masculinitats no hegemòniques.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- "Lalo, el príncep rosa": <https://www.youtube.com/watch?v=Gr56pfgFTpQ>.
- Dibuixa Lalo.
- Enumera diferències amb els prínceps dels contes clàssics.

METODOLOGIA

- Gran grup.
- Dibuix individual.

RECURSOS

- Videoprojecció.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. A9 TÍTOL: Blau i rosa**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Usar un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- Desmuntar els clàssics estereotips assignats a l'un o l'altre sexe.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- “El xiquet que no volia ser blau i la xiqueta que no volia ser rosa”: <https://www.youtube.com/watch?v=kpOvd-8lyvc>.
- Deixarien d'agradar-te els teus joguets si foren rosa o blaus?
- Deixaries de jugar amb el teu amic o amiga si vestira de blau o rosa?

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A10 TÍTOL: Llenguatge inclusiu

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Usar un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- Mostrar exemples correctes de llenguatge inclusiu.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Fitxa "Llenguatge inclusiu".

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA "LLENGUATGE INCLUSIU"

Llenguatge inclusiu

~~Els metges~~ L'equip mèdic

~~Els alumnes~~ L'alumnat

~~Pares~~ Família

~~Xiquets~~ Infància

~~Treballadors~~ Personal

~~Professors~~ Professorat

~~Guiners~~ Personal de cuina

FITXA NÚM. A11 TÍTOL: Vestit nou**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Mostrar situacions reals amb alumnat d'aquesta edat.
- Empatitzar amb l'alumnat que puga trobar-se en diferents situacions d'identitat.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Curt *Vestido nuevo*: <https://www.youtube.com/watch?v=LVdfnQPUYLY>.
- Comentari sobre els sentiments i emocions dels i de les protagonistes del curt.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A12 TÍTOL: Estereotips**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Analitzar imatges estereotipades amb l'alumnat.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Imatges "estereotips".
- Cal anar analitzant amb l'alumnat cada imatge.
- En principi els semblaran "estranyes", però cal anar guiant-los amb preguntes perquè les normalitzen: equip de futbol mixt, home amb falda, dona amb vestit de corbata, xiquets en gimnàstica rítmica, joguets no estereotipats...

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.
- Fitxa "estereotips".

FITXA "ESTEREOTIPS"

**¡LIBER
TAD
PARA
JUGAR!**

Les dones i nenes no s'han de dividir entre activitats masculines.

FITXA NÚM. A13 TÍTOL: Em llave bé**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Adquirir hàbits d'higiene i cura bàsica del cos.
- Emfasitzar la importància d'una higiene íntima adequada.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: el cicle menstrual.
  - Vincles personals: diferències de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Pluja d'idees: què he de fer per a estar sa/sana?
- Hi ha d'aparèixer alimentació, esport, descans i higiene adequats.
- Ens centrem en la higiene: dutxa diària, llavat de mans i dents...
- Higiene corporal per a xiquets/etes: <https://www.youtube.com/watch?v=PSw6wj2ppGk>.
- Hi ha zones que connecten l'exterior amb l'interior i hem d'anar més amb compte en la seua higiene: boca, ulls, nas, orelles, cul, vulva, penis.
- Les zones íntimes les hem de llavar només amb l'ajuda d'algunes persones.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A14 TÍTOL: Compte!**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Mostrar situacions perilloses que es pugen produir a casa o a escola.
- Conscienciar sobre el bon ús d'elements i aparells de casa.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: tasques i responsabilitats familiars.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Cançó "Los peligros de la casa": <https://www.youtube.com/watch?v=XBHj09mTOVQ>.
- Comentar el vídeo.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. A15 TÍTOL: Dones en la ciència**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor les aportacions de les dones en la ciència.
- Conèixer la figura de Marie Curie.
- Descobrir invents essencials de dones.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: aportacions de les dones en els diferents hàbits del coneixement.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: tasques i responsabilitats familiars.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- 12 dones que van transformar la ciència: <https://www.youtube.com/watch?v=4YTym3zcptg>.
- Grans dones de la història: Marie Curie: <https://www.youtube.com/watch?v=8xvD3-dvYIE>.
- 33 invents de dones: https://www.youtube.com/watch?v=QaQTHyHEAPM&ab_channel=BanderaRoja.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B1 TÍTOL: Un dia calorós**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Comprendre un text adequat a la seua edat.
- Respondre preguntes a partir del text.
- Expressar el nostre punt de vista sobre el conte.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura d'*Un dia calorós*.
- Por qué no existiria la regió de les Majúscules sense Punt?
- Fitxa "Llocs": com es diuen aquests llocs?

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Pregunta per equips.
- Fitxa individual.

RECURSOS

- *Un dia calorós*.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. B2 TÍTOL: El meu cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les parts del cos.
- Anomenar aquestes parts del cos.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: coneixement i consciència del propi cos.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Estàtues. Consisteix a ballar de manera esbojarrada i divertida mentre sona la música. Una vegada que es para la música, l'alumnat ha de convertir-se en estàtues i intentar quedar-se en la posició més rara. L'estàtua més estranya guanyarà un punt. Si hi afegim una derivació per a complicar-la un poc més, només han de ballar amb la part del cos que trie el personal docent mentre sona la música, i han de deixar la resta del cos completament quiet.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Reproductor so.

FITXA NÚM. B3 TÍTOL: Aparell reproductor**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les parts del cos.
- Utilitzar un vocabulari correcte de totes les parts, incloses les zones íntimes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: vocabulari correcte, anatomia i fisiologia dels aparells sexuals.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: acceptació del propi cos i cossos diferents.
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Vídeo aparell reproductor *Happy Learning*: <https://www.youtube.com/watch?v=PHsd1TkAdAc>.
- És important insistir en l'ús d'un vocabulari correcte i respectuós, lliure de qualsevol càrrega sexista.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B4 TÍTOL: Accepta el teu cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Manifestar una actitud crítica davant del bombardeig publicitari relacionat amb la imatge.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.
  - Vincles personals: identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- “Habla con tu hija antes de que lo haga la industria cosmética”: <https://www.youtube.com/watch?v=E8T6J-YtPJc>.
- Després d'un primer visionat, cal anar parant la imatge per a analitzar críticament els anuncis relacionats amb la imatge.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B5 TÍTOL: Contes amb missatge**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Gaudir amb la lectura de contes lliures d'estereotips sexistes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.
  - Vincles personals: comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- “Ni guau ni miau”, una divertida història per a entendre la importància de ser diferents i autèntics: <https://www.youtube.com/watch?v=w-cSlann7ec>.
- “Cua de sirena”, per a trencar amb el binarisme de sexes: <https://www.youtube.com/watch?v=JpyYt6dqLZM>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B6 TÍTOL: Llenguatge inclusiu**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Usar un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- Explicar resumidament què és el llenguatge inclusiu i per què s'ha d'usar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Rols de gènere: noves masculinitats no hegemòniques.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Què és el llenguatge inclusiu? <https://www.youtube.com/watch?v=zHQVIsY3Wvs>

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B7 TÍTOL: Sóc trans**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Mostrar realitats diferents del binarisme xic/xica.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Curt "Sóc trans" (recursos Lambda): <https://lambdavalencia.org/es/cortometrajes/>.
- S'ha d'insistir que jugar amb joguets d'acció poden fer-ho tant xiques com xics. Això no vol dir que siga transsexual. A més, tant xiques com xics poden vestir amb pantalons o faldes. De fet, en altres cultures els homes porten falda, com a l'illa de Lamu de Kenya, i en altres cultures, o en certs moments, com els escocesos amb el seu vestit típic de quadres.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B8 TÍTOL: Higiene íntima**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Adquirir hàbits d'higiene i cura bàsica del cos.
- Emfasitzar la importància d'una higiene íntima adequada.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: el cicle menstrual.
  - Vincles personals: diferències de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Higiene íntima femenina: <https://www.youtube.com/watch?v=GPHku0bxUS8>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. B9 TÍTOL: Dones en l'esport**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor les aportacions de les dones en l'esport.
- Denunciar la discriminació que es fa de les esportistes en els mitjans de comunicació.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: aportacions de les dones en els diferents àmbits del coneixement.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions per sexe.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Dones que han canviat la història de l'esport: <https://www.youtube.com/watch?v=AMSbOSrf2qo>.
- Grans dones de l'esport: <https://www.youtube.com/watch?v=exQuQfnmICg>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C1 TÍTOL: Un dia calorós**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Comprendre un text adequat a la seua edat.
- Respondre preguntes a partir del text.
- Dramatitzar situacions del conte.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura d'*Un dia calorós*.
- Feu una breu representació de l'escena en què Punt i Coma es veuen reflectits en el llac sense utilitzar el llenguatge, només amb gestos.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Dramatització per parelles.

RECURSOS

- *Un dia calorós*.

FITXA NÚM. C2 TÍTOL: Pubertat**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els canvis físics que es produeixen durant la pubertat.
- Valorar positivament els possibles canvis psicològics i socials de l'edat.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: coneixement i consciència del propi cos.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Canvis en la pubertat: https://www.youtube.com/watch?v=i7Yg0iJ_eeQ.
- Pubertat: <https://www.youtube.com/watch?v=wMMunkO5G8w>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Pantalla i projector.

FITXA NÚM. C3 TÍTOL: Reproducció, embaràs i part**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les parts del cos dels xiquets i les xiquetes.
- Utilitzar un vocabulari correcte de totes les parts, així com els processos de reproducció, embaràs i part...

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: vocabulari correcte, anatomia i fisiologia dels aparells sexuals.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: acceptació del propi cos i cossos diferents.
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Sexe i identitat: el cicle menstrual.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Vídeo reproducció, embaràs i part: <https://www.youtube.com/watch?v=UKDIIttriV3g>.
- Comentari del vídeo.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C4 TÍTOL: Acceptació del cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Posar en valor la importància de l'ajuda per a superar obstacles.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Vincles personals: identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Accepten Punt i Coma les limitacions dels seus cossos a l'hora de realitzar alguna activitat?
- Com les resolen?

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Conte *Un dia calorós*.

FITXA NÚM. C5 TÍTOL: Què canviaries?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Acceptar el propi cos i cossos diferents.
- Valorar què és realment important, sense centrar-nos en aspectes físics o cànons de bellesa.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acceptació del propi cos i de cossos diferents.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Vincles personals: identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Si pogueres canviar una part del teu cos, quina seria?
- Visionar el vídeo següent i tornar a contestar la pregunta anterior: <https://www.youtube.com/watch?v=2IKlpD37CPI>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C6 TÍTOL: Anuncis inclusius**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Usar un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- Analitzar anuncis de TV no sexistes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: ús d'un llenguatge inclusiu amb la diversitat.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Rols de gènere: noves masculinitats no hegemòniques.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Exemples de publicitat no sexista: <https://www.youtube.com/watch?v=8DrI16y4NSU>.
- Xiquets vs. moda: <https://www.youtube.com/watch?v=LShHeU2qU4>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C7 TÍTOL: Identitat**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Explicar la dimensió de la diversitat sexual humana.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Identitat sexual i de gènere. Vídeo explicació: <https://www.youtube.com/watch?v=1QbTZYiQ6BA>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C8   **TÍTOL: *Diario arcoiris*****ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Mostrar la importància dels protocols d'acompanyament en els centres escolars.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- *Diario arcoiris*: <https://www.youtube.com/watch?v=Suq6AeOZQUk>.
- Narra una història real i posa en valor els protocols d'acompanyament i la labor de les institucions.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C9 TÍTOL: En un batec**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Acompanyar en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- Mostrar una situació que pot ocórrer en qualsevol escola.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: acompanyament en la construcció d'una identitat sexual i de gènere sense estereotips.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.
  - Vincles personals: comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- *In a heartbeat*: <https://www.youtube.com/watch?v=GgfvvmHeOiqQ&list=PLi413snQoSE-vaKjCqF7bloNSxMOGTt6xr>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C10 TÍTOL: Higiene i cura**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Adquirir hàbits d'higiene i cura bàsica del cos.
- Emfasitzar la importància d'una higiene íntima adequada.
- Valorar la salut mental com a part fonamental de la salut física.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: el cicle menstrual.
  - Vincles personals: diferències de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Obrir debat sobre la importància de la higiene corporal en general i de la higiene íntima en particular, posant l'èmfasi en el fet que són zones que contacten l'interior amb l'exterior.
- Higiene íntima femenina: <https://www.youtube.com/watch?v=GPHku0bxUS8>.
- Higiene íntima adequada per a evitar infeccions.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

FITXA NÚM. C11 TÍTOL: El cicle menstrual**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Explicar de manera clara què és el cicle menstrual.
- Eliminar tabús sobre la menstruació.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: el cicle menstrual.
- També podem treballar:
  - Sexe i identitat: cura bàsica del cos.
  - Vincles personals: comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Infografia menstruació Irene Salas.
- Hola, menstruació!: <https://www.youtube.com/watch?v=kATsJud538U>.
- Explicar i obrir debat.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

INFOGRAFIA MENSTRUACIÓ

CICLO MENSTRUAL

CICLO FÉRTIL

CICLO CREATIVO

CICLOS ESTACIONALES

Nuestro ciclo menstrual se produce gracias a la regulación rítmica de distintas hormonas. Lo que hace que vivamos en nuestro cuerpo un ciclo muy parecido al de las estaciones.

CAMBIOS EMOCIONALES

Las hormonas afectan a nuestras emociones, cuerpo, comportamiento y cerebro. Esto hace que algunas capacidades estén más desarrolladas que otras en cada fase del ciclo.

480 CICLOS A LO LARGO DE NUESTRA VIDA

Desde que tenemos la primera menstruación hasta que tenemos la última, las mujeres vivimos unos 480 ciclos. En cada ciclo se produce una maduración del óvulo y también un sangrado, al que llamamos menstruación.

CADA CICLO ES UNA OPORTUNIDAD CREATIVA

Cada ciclo, es una oportunidad fértil, una oportunidad creativa para cualquier tipo de proyecto. Porque el efecto de las hormonas nos da distintas capacidades que, en ciclo, resultan ser súper eficaces.

HORMONAS E - Los estrógenos

- Funcionan como un sol interior
- Aumentan la capacidad de comunicar y relacionarse con el exterior
- Tenemos más ganas de hacer ejercicio físico
- Aumentan la vitalidad y la alegría por eso aumentan la capacidad de hacer, de ponerse en acción.
- Estimulan el bienestar invitando que se encargue de "pensar con palabras", hacer casitas, resolver problemas concretos, etc.

HORMONAS P - La progesterona

- Nuestra luna interior
- Aumenta la facilidad para darse cuenta de cosas: dudas en nuestra vida, resolución de problemas, etc.
- Estimula la energía corporal
- Aumenta la calma y la serenidad. Estamos más introspectiva, tenemos más facilidad para la meditación, para concentrarnos.
- Estimulan el bienestar durando con el que pensamos en abstracto, con imágenes, sensaciones, intuiciones, sueños, etc.
- Aumentan la variabilidad emocional

Autoria: Alicia Domínguez i Irene Salas / Disseny: Mineral Gràfics

FITXA NÚM. C12 TÍTOL: Invents de dones**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor les aportacions de les dones com a inventores.
- Normalitzar la figura de la dona en tots els àmbits del coneixement.

BLOCS DE CONTINGUT

- Sexe i identitat: aportacions de les dones en els diferents àmbits del coneixement.
- També podem treballar:
  - Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions per sexe.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- 10 invents de dones que han canviat el món: <https://www.youtube.com/watch?v=nHrb6wV6jJc>.

METODOLOGIA

- Gran grup.

RECURSOS

- Videoprojecció.

9. BLOC II: ROLS DE GÈNERE

Per a introduir aquest segon bloc hem seleccionat el conte *Vull veure l'arc de Sant Martí*, on es tracten situacions dels diferents continguts de bloc. Després de llegir-lo, es recomanen activitats seqüenciades per cicles amb les quals aprofundir en cada un, intentant donar un enfocament global i complet de l'educació afectivosexual en Educació Primària.

En aquest bloc és fonamental posar en valor la crítica als estereotips sexistes perpetuats en el temps i que impedeixen una diversitat de gènere igualitària i lliure de discriminacions. Punt i Coma emprendran una aventura en què aprendran que totes i tots som iguals i que els colors no poden ser un instrument per a discriminar.

Fitxa	Títol	Nivell	Contingut: rols de gènere
A1	Vull veure l'Arc de Sant Martí	1-2	Crítica a estereotips sexistes
A2	Les Olimpíades de les oportunitats	1-2	Discriminacions
A3	I tu què saps fer?	1-2	Faenes familiars
A4	Els joguets no tenen sexe	1-2	Jocs i joguets sense discriminació
A5	El llac dels cignes	1-2	Masculinitats igualitàries
B1	Role playing: canvi de gènere	3-4	Crítica a estereotips sexistes
B2	Posa't en el meu lloc	3-4	Crítica a estereotips sexistes
B3	Una vegada era el conte al revés	3-4	Faenes familiars
B4	Elegim els nostres joguets	3-4	Jocs i joguets sense discriminació
B5	La nina que va elegir conduir	3-4	Masculinitats i feminitats igualitàries
C1	Mikel i la seua bicicleta nova	5-6	Crítica a estereotips sexistes
C2	Rosa Parks. La lluita contra el racisme	5-6	Discriminacions
C3	El refranyer valencià: repartiment de faenes	5-6	Faenes familiars. Estereotips
C4	Anàlisi dels joguets en televisió	5-6	Jocs i joguets sense discriminació
C5	Els homes també senten	5-6	Masculinitats igualitàries

BLOC II: ROLS DE GÈNERE

“VULL VEURE L'ARC DE SANT MARTÍ!”

Anava fent-se de dia i plovia. Coma i Punt contemplaven des de la finestra els tolls que anaven formant-se. La pluja era necessària, però era festa i volien aprofitar al màxim el dia, jugant, saltant i divertint-se. Aquell dia anaven a visitar la vall de les Endevinalles, i amb aquell ruixat seria impossible...

El que no sabien és que en realitat la pluja els anava a oferir una aventura inoblidable.

De sobte un raig de llum començà a apuntar entre els núvols i...

–Coma, ràpid, ja podem eixir! –va cridar Punt.

En eixir, Punt va fer cara de sorpresa.

–Què passa Punt? No estàs content? Ja podem anar a la vall! –va dir Coma, sorpresa.

–Has vist...? –va preguntar Punt assenyalant cap a la dreta.

–He vist... què? –va qüestionar Coma.

–Això d'allà, els colors! –va exclamar Punt.

En girar-se, Coma va fer la mateixa cara de sorpresa.

–Quina passada! –va exclamar.

Era un enorme i perfecte arc de Sant Martí que cobria tota la regió, però no ho havien vist mai.

–Hem d'anar allà, vinga, anem, perfa...! –va dir Coma.

–I la vall de les endevinalles? –va preguntar Punt indecís.

–Ho deixem per al cap de setmana. Jo vull acostar-me a aquesta preciositat! –va dir Coma agarrant la mà de Punt.

Van eixir seguint la senda dels Refranys. Pel camí van intercanviar mil i una hipòtesis sobre què devia ser allò, amb una mescla d'il·lusió, emoció i incertesa.

I així el camí es va fer curt, fins que van arribar a l'arbre número u, al del refrany més bonic de tots, “Voler és poder”, des d'on naixia aquell enorme i perfecte arc de Sant Martí.

S'hi van acostar tant que...

...tot va canviar de color. Hi havia arbres taronja i blaus, llacs grocs, muntanyes morades...

...On estem, Coma? –va preguntar Punt, encara més sorprès que abans.

De sobte, van sentir rialles i cançons, semblaven veus molt joves, així que van decidir acostar-se. Uns metres més avant van veure un grup de xiquets i xiquetes jugant i cada un era d'un color!

–Hooo... hola. Som Coma i Punt, de la regió dels Signes –va dir Coma amb una veu entretallada.

–Hola, benvinguts a la regió dels Colors. Em diuen Rosa –va dir un dels xiquets.

–Rosa? Però si eres un xic! –va preguntar Punt sorprés.

–I què passa, que potser els xiquets no poden ser rosa? –va qüestionar el xiquet.

–Mira, Punt, aquesta xiqueta és Blava –va xiuxiuejar Coma a l'orella de Punt.

Davant d'aquests dubtes, el grup de xiquets i xiquetes es van mirar estranyats, ja que a la regió tots i totes eren iguals. Els xiquets podien ser morats, rosa o marrons i les xiquetes, blaves, roges o grises.

Davant del desconcert, el xiquet Verd va decidir avisar Pinzell, l'ésser més vell de la regió, que arribà immediatament.

–Hola, xics, quant de temps sense veure ningú de la vostra regió! Com li va a @? –va preguntar.

–Coneixes @? I per què...? I per què...? I quan...? –preguntaven sense parar Coma i Punt confosos.

–Mireu, sé que no enteneu moltes de les coses que veieu ací, però jo us ho explicaré –els va tranquil·litzar Pinzell–.

En moltes regions i països, i especialment en el dels Humans, s'usen els colors per a diferenciar i, pitjor encara, per a discriminar. Fa anys, ací mateix, Blanc estava trist perquè no estava en les caixes de retoladors, els joguets blaus eren només de xiquets i els rosa de xiquetes, fins i tot es reien de Negre i de Gris, tot era trist.

–Però hem anat aprenent que en realitat tots i totes som iguals. Ens repartim les faenes i els jocs i decidim acolorir-ho tot de manera diferent. Aquest arbre d'ahir era roig i l'aigua del llac, morada. És igual! Continuen donant ombra i refrescant –va explicar Pinzell.

Coma i Punt anaven dibuixant-se un somriure a la cara. Tot anava tenint sentit. Pensaven contar aquesta història a la seua regió perquè tot fora més just i divertit.

Tant de bo la vostra història arribe al país dels Humans! –va exclamar Coma.

–Doncs ja sabeu, difoneu-la –va respondre Pinzell–. Els colors no volem ser motiu de diferències i discriminacions, només volem acolorir el món. Sou els signes i les lletres, amb les vostres històries, contes i poemes els que heu de transmetre la realitat: som IGUALS.

–Així ho farem! –van exclamar alhora Coma i Punt.

I van passar un agradable matí de jocs amb les noves amistats, abans de tornar a casa amb preciosos missatges per transmetre.

FITXA NÚM. A1 TÍTOL: VULL VEURE L'ARC DE SANT MARTÍ**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar estereotips sexistes.
- Crítica a estereotips sexistes .
- Respecte a les diferències.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Lectura del conte.
Debat posterior.
Dibuixar Pinzell.

METODOLOGIA

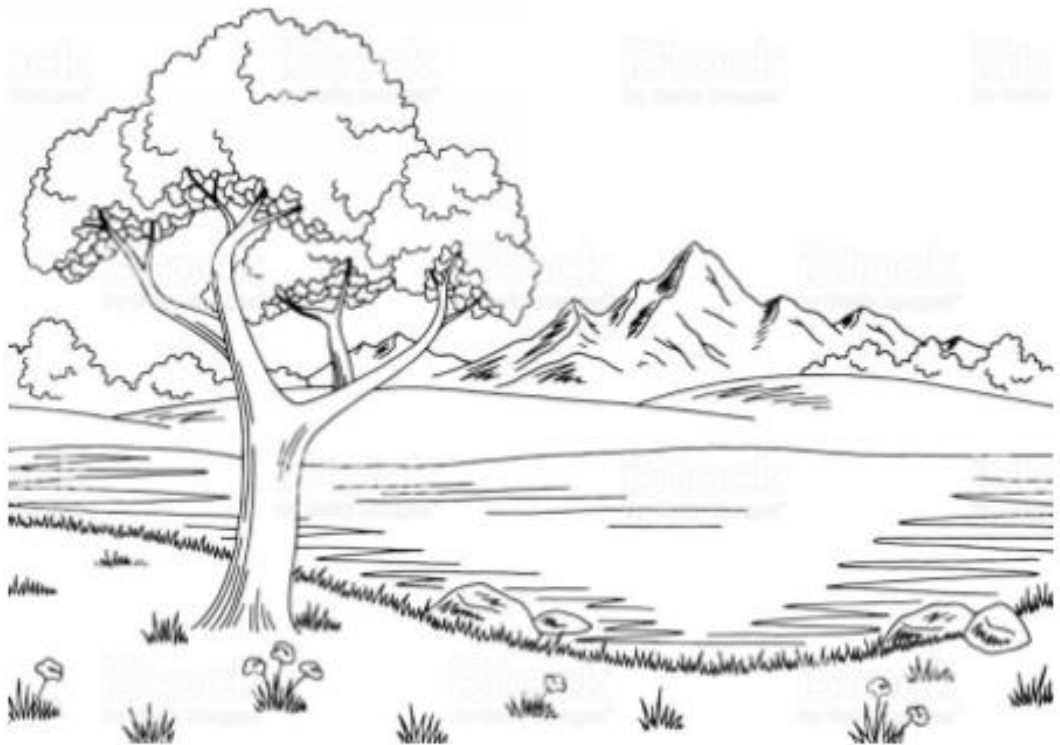
Lectura en gran grup del conte *Vull veure l'arc de Sant Martí*.
Debat grupal sobre les qüestions plantejades en la fitxa relacionada amb el conte.
Dibuix individual o per parelles.

RECURSOS

Conte.
Fitxa sobre el conte.
Material de dibuix.

VULL VEURE L'ARC DE SANT MARTÍ

- Què són hipòtesis?
- Per què creus que “voler és poder” és el refrany més bonic?
- Pinta aquests elements del paisatge com eren al conte:

- Què va sorprendre Punt i Coma d'alguns xiquets i xiquetes?
- Per què?
- Què significa “ahora”?
- Com podrien transmetre Punt i Coma el missatge de Pinzell?
- Dibuixa al savi Pinzell

FITXA NÚM. A2 TÍTOL: LES OLIMPÍADES DE LES OPORTUNITATS**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar tasques, pensaments i comportaments sexistes en l'àmbit esportiu.
- Desmuntar la idea d'idoneïtat esportiva segons el gènere de la persona que en practica.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions per sexe, gènere, ètnia, capacitat...

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Els esports estan actualment molt diferenciats per sexes, i és un àmbit en què la desigualtat per raó de gènere marca una discriminació molt evident.

1. Fem dos equips o més, intentant equilibrar al màxim el nombre de xiquets i xiquetes.
2. Depenent de les possibilitats esportives de què disposem, posem en marxa un campionat en què han de participar igual en cada un dels esports. Per exemple, podem triar esports com la corda, beisbol, voleibol, etc.
3. Tots els equips han de participar en cada esport, i recordar que no està permès fer comentaris o bromes sexistes (això restaria un punt a l'equip).
Per cada partit guanyat l'equip sumarà un punt.
4. Quan acabem el campionat obrim un debat.

Preguntes clau:

Per què existeix la creença que en alguns esports un equip mixt és negatiu? Amb el mateix entrenament, xiquets i xiquetes podem arribar a jugar amb la mateixa habilitat?

METODOLOGIA

- Esport grupal.
- Gran grup per a debat.

RECURSOS

- Àrea esportiva (camp, pista...).
- Material esportiu.

FITXA NÚM. A3 TÍTOL: I TU QUÈ SAPS FER?**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar faenes que fa cada membre de la família.
- Ser conscient de com col·labora cada membre de la família.
- Criticar el fet de pensar que algunes activitats o faenes són típiques d'homes o dones.
- Subratllar la importància de treballar com un equip a casa: tots fem i cooperem.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: faenes i responsabilitats familiars.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

1. Repartim a tot el grup la fitxa, en la qual apareix una llista de les faenes que es fan a diari a casa.
2. Escrivim en el primer quadre els noms de tots els membres de la família.
3. Al costat de cada faena, hem d'escriure el nom de qui la fan habitualment. Una vegada completat, sumem un punt a cada membre de la família que faça una tasca.
4. Posem en comú els resultats.
5. Preguntes clau: Qui fa la majoria de les faenes? Quantes faenes feu a casa? És just que el treball domèstic estiga repartit de manera desequilibrada?
6. Recordem que, a aquesta llista de faenes, cal afegir el treball fora de casa, l'atenció de xiquetes o xiquets menuts, o estudiar. Això augmenta el treball considerablement.
7. Expliquem el concepte de corresponsabilitat en la llar i debatem com podem repartir millor les faenes.

METODOLOGIA

- Fitxa individual.
- Gran grup per a comentar la fitxa.

RECURSOS

Fitxa.

Material per a escriure.

I TU QUÈ SAPS FER?

Membres de la família →						
Punts per faena feta →						

FAENA	FAMÍLIA	FAENA	FAMÍLIA
Preparar el desdijuni		Planxar	
Escurar els plats		Fer el dinar	
Passar l'aspiradora		Netejar els banys	
Fregar el pis		Desparar taula	
Traure el gos		Posar la llavadora	
Fer el lilit		Fer el sopar	
Parar taula		Netejar els vidres	
Torcar la pols		Traure el fem	
Regar les plantes		Netejar o llavar les sabates	
Estendre la roba		Alimentar la mascota	
Agranar el pis		Ordenar la compra	
Netejar l'habitació		Netejar les estores	
Banyar la mascota		Posar el llavaplats	
Anar a comprar		Netejar la gàbia/gatera	
Netejar la terrassa/jardí		Passar la mopa	
Llevar taques de la roba		Preparar el berenar	
Ordenar la roba planxada		Reparar electrodomèstics	
Buidar el llavaplats		Controlar les factures	
Fer reparacions de bricolatge		Netejar portes	
Atendre els malalts		Cosir / Fer retocs de roba	
Netejar persianes		Canviar els llençols	
Dur el cotxe al taller		Netejar la nevera/forn	

FITXA NÚM. A4 TÍTOL: ELS JOGUETS NO TENEN SEXE**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Promoure, entre l'alumnat, la presa de consciència de la desigualtat entre xiquets i xiquetes en relació amb els joguets.
- Fer reflexionar sobre com la publicitat i els interessos econòmics manipulen la relació de l'alumnat amb els joguets.
- Impulsar, a través del joc entre l'alumnat, relacions igualitàries a l'hora de manipular els joguets.
- Valorar i respectar l'elecció dels joguets.
- Aconseguir el compromís de l'alumnat, en la mesura de les seues possibilitats, per a trencar les barres socials respecte als joguets.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

1. Amb anterioritat el professorat demanarà a l'alumnat que porte de casa un joguet. Aquests es dividiran en grups (joguets de construccions, imatge personal, puzles, jocs de taula, altres...). Durant 30 minuts i rodant (de 5 a 10 minuts en cada estació, depén del nombre de xiquets/etes i de les estacions), l'alumnat jugarà. S'ha d'intentar que cada un dels grups tinga la mateixa quantitat de xiquets/etes.
2. Reflexió posterior:
Preguntes clau:
Com ens hem sentit? Ens ha agradat jugar? Quina estació ens ha agradat més? Havíem jugat alguna vegada amb aquests joguets? Donar importància als jocs tradicionals (puzles i jocs de taula).
3. Visionament del curt: https://www.youtube.com/watch?v=LSz4jA6im_8.
Parem el vídeo en el minut 0:33, just abans que el xiquet es canvie a la taula on està la xiqueta. Especulem amb l'alumnat sobre què passarà. Creieu que seguiran jugant cada un en la taula on estan ara? Què penseu que farà el xiquet? I la xiqueta? Que empatitzen amb la situació en comparar-ho amb el que han fet ells/elles en l'activitat 1.

És important concloure que no hi ha joguets de xics o xiques, sinó que cada un/a és lliure de jugar i triar el joguet que més li agrada i els/les altres hem de respectar l'elecció.

Com a activitat complementària es podria llegir el conte *Alejandro Balandro* de l'autora Miriam Oller Sánchez i obrir un debat amb les qüestions clau següents:

- Us sembla normal que Alejandro vulga una nina per a Nadal? - Creieu que tracten bé els companys/es de classe a Alejandro? – Hi ha joguets de xics o de xiques? - Alguna vegada heu volgut un joguet que la vostra família no us ha volgut comprar perquè ha dit que era de xic o de xica? - Per què creieu que Miriam Cosquillas diu que els seus companys i companyes tenen un pensament molt xicotet? - Per què el pensament se'ls fa gran?

METODOLOGIA

- Juguem a diferents jocs per grups i estacions.
- Visualització d'un vídeo en gran grup.
- Debat en gran grup.

RECURSOS

Jocs d'alumnes.

Vídeo.

Projector i pantalla o televisió.

FITXA NÚM. A5 TÍTOL: EL LLAC DELS CIGNES**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Facilitar altres models masculins i femenins més flexibles.
- Afavorir la reflexió sobre un/a mateix/a.
- Afavorir el treball cooperatiu.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: noves masculinitats igualitàries.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Per a dur a terme aquesta activitat és necessari el conte *El llac dels cignes*.

Debat sobre el conte.

Preguntes clau:

Què han après els xics en aquesta història?

Què us sembla la decisió dels xics?

Per què s'enfada l'entrenador?

Poden jugar les xiques al futbol?

Poden els xics fer ballet?

Influeix el que ens diguen els i les altres en els nostres gustos, els nostres jocs...?

METODOLOGIA

- Lectura de conte en gran grup.
- Debat en gran grup.

RECURSOS

- Conte.

EL LLAC DELS CIGNES (Fernando Lalana)

Una vegada era, fa molts, molts anys, un equip de futbol més roí que l'herba que no fa llavor, compost pels xics de la classe de 3r A.

Com deia, era l'any de la picor. I va passar que, quan s'acostava la festa de fi de curs, les xiques de la classe de 3r A van desafiar els seus companys a disputar un partit.

Sí, sí, heu sentit bé. Les xiques van desafiar els xics! A jugar a futbol! Quin atreviment, mare meua!

La notícia va córrer per tot el regne i hi hagué una gran expectació. Gent de tota l'escola hi van acudir a veure el partit. I, des de llocs remots, hi van arribar també pares, mares, dracs, professors i tota classe de criatures estranyes...

Els dos equips van jugar un partit disputat. Però... quan l'àrbitre va fer el xiulit final, el marcador reflectia un aclaparador, vergonyós, inexplicable 5-1.

El vestidor masculí era un mar de llàgrimes i laments quan va entrar el comte Pedrolo, traient foc pels queixals.

—Quina vergonya...! —va cridar—. Que lamentableee! Heu deixat que us guanye un equip de neneees! On s'ha vist aixòòò?

—És que aquestes "nenes" juguen de categoria, pare —va contestar Pere, el davanter centre.

—Calla, insensaaat! Has tacat l'honor dels homes d'aquesta famíliaaaa!

—El què?

—El seu fill té raó, senyor Pedrolo —va defensar-lo Alfons, el lateral dret—. No hi ha qui puga amb les xiques.

—Com corren, senyor comte! Com xuten! —va dir Arnau, el porter—. Sobretot, Noèlia Bonsegundo, la que juga d'extrem esquerra. Quina barbaritat! Fica gols amb les dues cames!

—Prooou! —va bramar el comte—. No vull sentir més excuses! L'any que ve els heu de guanyar. Està clar? S'ha de llavar un afront així! A entrenar-se sense paraaar!

I, cridant això i altres coses pitjors, el comte Pedrolo va eixir com havia entrat: per la porta.

—Pobre pare —va dir Pere—. Quin disgust que li hem donat. I les coses tan rares que diu quan s'enfada!

Tots s'havien quedat molt seriosos. Guanyar a les xiques? Impossible!

De sobte, Jaume va alçar el dit.

—I si les desafiem a un partit de bàsquet?

—Què dius? —va replicar Joan—. Que no t'has fixat que són altíssimes? Seria molt més pitjor que hui! Ens deixarien cent a zero! Dos-cents a zero! Ni pensar-ho!

Carles va mirar els seus companys.

—Doncs ja heu sentit el senyor comte: hem de trobar alguna cosa en què siguem millors que elles.

Aleshores, Pere es va posar dret, amb els ulls brillants.

—Eh, xics! Tinc una idea —va dir.

Un any després, havien passat dotze mesos. I de nou va arribar la festa de fi de curs. De matí, com sempre, es van celebrar competicions esportives.

El comte Pedrolo, intentant tirar una mà als xics, es va posar de porter de l'equip. Però no va ser de gran ajuda.

—Pareu a aquesta, pareu-la com sigaaa! Vinga, que no xute! Que xuta, inútils! Feu-li faltaa! Feu-li penaaal!

—Gooooooooo!!!!

Huit, li'n va ficar Noèlia al comte. Huit gols com huit molins de vent!

I de vesprada, com sempre, funció al teatre de l'escola.

El comte, amb un geni de mil dimonis, hi va acudir acompanyat per la seua dona, la comtessa Isabel.

—Somriu, Pedrolo, que ens mira tot el món.

—Per a somriure estic jo, després de la pallissa que ens han clavat aquestes mocoses al matí!

Primer van eixir els menuts. Van representar un conte en què un príncep s'enamorava d'una granota.

—Quina ximpleria! —va grunyar el comte— Un príncep i una granota! Bah! Quan li toca a Pere?

—Xisst...! No ho sé. I parla més baixet, home...

A continuació va eixir Carme Cerdà, de 3r C. Carme actuava en tots els festivals ballant ballet, vestida amb un tutú negre i sabatilles de ras.

—Ja la tenim...! Les xiquetes sempre amb les seues bovades.

—Calla, Pedrolo, que et sentiran —li va demanar la comtessa Isabel.

El llac dels cignes sonava a tot volum. Carmeta recorria l'escenari de puntetes. El comte, com sempre, badallava com l'hipopòtam del zoo.

Però aquell any, els xics havien preparat una novetat: de sobte, es van obrir les cortines del fons i van entrar en escena onze ballarins.

Els onze cignes blancs.

—Oooh...! —va exclamar el públic.

—Mireu! —van dir els uns.

—Hala...! —van dir les altres.

Tots els espectadors van obrir moltíssim els ulls i la boca. El comte Pedrolo, a més, es va posar dret i es va tirar les mans al cap.

—Aaah! —va gemegar—. Isabel, esposa meua! Però si és... és... és el nostre fill!

—Sí, ja ho veig. Pere... i els seus companys d'equip.

—Però...! Si porten leotaaards!

—Sí, leotards blancs.

—I salten! Salten com llagostins! S'han tornat completament bojós!

—No, home; estan ballant *El llac dels cignes*. I jo crec que no ho fan gens malament.

En acabar l'actuació, Carme i els onze cignes blancs van rebre la major ovació a l'escola.

Per desgràcia, el comte Pedrolo no va poder sentir-la. Dos infermers de la Creu Roja acabaven de traure'l del teatre amb un atac de nervis.

.....

Ha passat una pila d'anys. Noèlia Bonsegundo i Pere es van enamorar, es van casar i són molt feliços i mengen anissos.

Ella, com ja sabeu, acaba de fitxar per l'Inter de Milà.

I ell, com sap tot el món, és el primer ballarí del Metropolitan Ballet de Nova York.

El comte Pedrolo segueix malament dels nervis i passa llargues temporades de repòs en un balneari, on ha après a fer punt de creu i cobertors de punt de ganxo.

I conte contat, ja està explicat.

FITXA NÚM. B1 TÍTOL: ROLE PLAYING: CANVI DE GÈNERE**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar estereotips sexistes.
- Descobrir maneres de ser valuosos i valuoses fora dels estereotips.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Es planteja a classe que durant 10 minuts les xiques del grup representen que són xics i els xics observen, sense intervindre. Després, el grup de xics que estava observant, passa a representar i les xiques miren (o al revés).

A continuació, es llancen les qüestions següents per a qui ha representat:

Com m'he sentit fent del gènere oposat?, he descobert alguna cosa que m'agrada?, i alguna cosa que no?, què?, ho he fet de broma o de veritat? Qüestions per a qui ha observat: M'he sentit identificat amb com han representat les companyes que feien de xics?, i identificada amb com han representat els companys que feien de xiques?, em veig així?, hi ha alguna cosa que m'haja molestat?

Parlem que quan representem l'altre gènere sorgeixen estereotips, amb els quals fem broma, ens poden molestar...

Preguntem com ens sentim amb els estereotips i si pensem que es corresponen o no amb la realitat.

METODOLOGIA

- *Role playing.*
- Debat.

RECURSOS

Mocadors, disfresses, pintures... i els recursos de la classe.

FITXA NÚM. B2 TÍTOL: POSA'T EN EL MEU LLOC**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Transmetre la desigualtat d'oportunitats entre les xiquetes i els xiquets més menuts.
- Treballar amb històries reals de xiquetes d'altres cultures o èpoques perquè puguen sentir-se identificats i identificades.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions de gènere.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Llegim a l'alumnat el conte.

Deixem uns minuts en silenci per a reflexionar sobre el que hem escoltat.

Obrim debat.

Preguntes clau:

- Com et sentiries al final de la jornada?
- Et sembla que aquesta història està molt allunyada del que passa hui dia amb les dones?
- Creus que és possible que Rhinka arribe a ser mestra?

METODOLOGIA

- Lectura del conte.
- Debat en gran grup.

RECURSOS**Conte POSA'T EN EL MEU LLOC**

Posa't en el lloc de Rhinka, una xiqueta que viu a Ghana (Àfrica). Assisteixes a classe a l'escola del teu llogaret. A tu t'agradaria continuar estudiant en el futur, i de major ser mestra, però t'ho estan posant difícil. Per a començar, has de matinejar més que els teus companys, perquè tu i les altres xiquetes heu de netejar la classe i les latrines abans que comence la jornada. En el temps de pati les xiques heu d'anar per aigua a la font més pròxima per a proveir l'escola i la casa del mestre. En aquesta tasca perdeu una hora i mitja, que els xics dediquen a jugar al futbol o a descansar. Damunt, el professor no us dedica quasi res de temps perquè pensa que no val la pena esforçar-se en vosaltres, ja que, segons ell, el vostre únic futur és casar-vos tan bé com siga possible. Després de les classes, els teus companys es queden jugant al llogaret, però tu has de tornar a casa per a ajudar les dones a preparar el dinar, netejar la casa, fer la bugada i cuidar els teus germans i germanes més xicotets. Quan has acabat aquestes faenes, ja és de nit. No t'ha donat temps a fer els deures. Demà el mestre segurament et castigarà per això.

FITXA NÚM. B3 TÍTOL: UNA VEGADA ERA EL CONTE AL REVÉS**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar rols de gènere en l'entorn familiar, adquirits per mitjà de la socialització i l'educació i que arriben a considerar-se naturals.
- Crítica a estereotips sexistes.
- Evitar estereotips sexistes.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: faenes i responsabilitats familiars.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Llegim a l'alumnat el conte *El príncep Ventafocs*

Una vegada llegit el conte, proposem que expressen quines idees els suggereix el conte i quina és la moralitat. S'obri un debat. Preguntes clau: Normalment llegim contes com aquest? Com són els contes tradicionals?

Organitzem un concurs de contes no sexistes, en què cada participant pot presentar un relat de tema lliure que fomenti la igualtat d'oportunitats i evite els estereotips de gènere. Mentre redacten el conte, podem ajudar-los a diferenciar quins personatges o actituds poden considerar-se sexistes.

Una vegada redactat el text, es poden afegir il·lustracions o dibuixos per a decorar-lo, sempre evitant els rols tradicionals de gènere. La classe pot treballar il·lustrant el conte que resulte guanyador.

Després, visualitzem: *La Cenicienta que no quería comer perdices*, un conte que trenca amb els estereotips. Una història d'alliberament en què la Ventafocs aconsegueix ser la protagonista de la seua pròpia vida sense dependre de ningú: https://www.youtube.com/watch?v=VMh3OIK1IRw&ab_channel=Isabel-Gonz%C3%A1lez.

METODOLOGIA

- Lectura del conte.
- Debat en gran grup.
- Concurs de contes no sexistes.
- Il·lustració del conte guanyador.

RECURSOS

Conte *El príncep Ventafocs*.

Material per a escriure i il·lustrar el conte.

Videoprojecció.

EL PRÍncep VENTAFocs

El príncep Ventafocs no semblava un príncep, perquè era baixet, pigat, brut i prim. Tenia tres germans grandots i peluts que sempre es burlaven d'ell. Estaven sempre en la Disco Palau amb unes princeses que eren les seues nòvies. I el pobre príncep Ventafocs sempre a casa, vinga netejar i netejar el que ells embrutaven.

—Si poguera ser fort i pelut com els meus germans! —pensava a la vora del foc, cansat de treballar.

El dissabte a la nit, mentre llavava calcetins, una fada llardosa va caure pel fumeral.

—Es compliran tots els teus desitjos —va dir la fada—. Zis, zis, bum, bic, bac, botxe, aquesta llanda buida serà un cotxe. Bif, baf, bum, bim, bom, bas, a la discoteca aniràs!

—Açò no funciona! —va dir la fada. Havia creat un cotxe de joguet diminut, i el príncep no s'havia mogut de la cuina...

—Dit de rata i ull de tritó rostit, que els teus péntols es convertisquen en un vestit! —va cridar la fada, però només va aconseguir un ridícul vestit de bany de ratlles per al príncep.

—Bé... Ara compliré el teu desig més important. Seràs fort i pelut a manta! I vaja que era un ventafocs gran i pelut: s'havia convertit en un mico!

—Collins! —va dir la fada—. Ha tornat a fallar, peròestic segura que a mitjanit es trencarà l'encanteri...

Poc s'imaginava el príncep Ventafocs que era un mico gran i pelut per culpa d'aquell error. Ell es veia tan bonic! I així va anar corrent a la discoteca. El cotxe era molt xicotet, però va saber traure-li profit. Ara, en arribar a aquella disco de prínceps, era tan gran que no passava per la porta! I va decidir tornar a casa amb autobús. En la parada hi havia una princesa molt bonica.

—A quina hora passa l'autobús? —va grunyir, espantant la princesa.

Per sort, van tocar les dotze i el príncep Ventafocs va tornar a ser com abans. La princesa va creure que l'havia salvada espantant aquell mico pelut.

—Espera! —va cridar ella, però el príncep Ventafocs era tan tímid que ja havia arrancat a córrer. Fins i tot va perdre els pantalons!

Aquella princesa va resultar ser la rica i bella princesa Bellapasta. Va dictar una ordre per a trobar el propietari dels pantalons. Prínceps de llunyanes terres van intentar posar-se'ls, però els pantalons es retorçaven i ningú ho aconseguia. Com es podia esperar, els germans del príncep Ventafocs es barallaven per emprovar-se'ls.

—Que se'ls emprove ell! —va ordenar la princesa, assenyalant el príncep Ventafocs.

—Aquest tararot no podrà posar-se'ls —se'n van burlar els seus germans... però ho va aconseguir!

La princesa Bellapasta se li va declarar al punt. El príncep Ventafocs es va casar amb la princesa Bellapasta i van ser rics i feliços per sempre. La princesa Bellapasta va parlar amb la fada dels tres peluts i aquesta els va convertir en fades domèstiques. I d'ací en avant, els va tocar fer les faenes de la casa, per sempre.

FITXA NÚM. B4 TÍTOL: ELEGIM ELS NOSTRES JOGUETS**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar estereotips i rols de gènere en catàlegs de joguets i extrapolar-los a la nostra vida quotidiana.
- Criticar els estereotips relacionats amb l'oci.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Ens dividim per parelles o grups xicotets i repartim catàlegs de joguets (podem utilitzar catàlegs virtuals disponibles en internet i projectar-los en una pantalla).
- Demanem a xiquets i xiquetes que facen una ullada al catàleg durant uns minuts. I els preguntem:
  - Què us ha cridat l'atenció?
  - Quins joguets us agraden més?
- Expliquem el concepte d'estereotip i rol de gènere. Podem posar-ne exemples usant el mateix catàleg (seccions de joguets separades per a xiquets i xiquetes, ús dels colors rosa i blau, classificació de joguets domèstics, d'aventures, nines i monstres, etc.).
- Tornem a obrir debat:
  - Us sembla bé que es dividisquen els joguets d'aquesta manera?
  - Us sembla bé que us diguen a què podeu jugar i a què no pel fet de ser xiquet o xiqueta?
  - Què us dirien els adults si trieu un joguet "de xiquet/a"?

Fem un catàleg no sexista. Repartim per grups les diferents seccions (nines, cotxes, manualitats...). Cada grup fa un full del catàleg evitant estereotips de gènere per mitjà de dibuixos o *collages*. Unim les seccions i fem una portada.

METODOLOGIA

- Anàlisi de catàlegs de joguets.
- Posada en comú de conclusions.
- Debat en gran grup.
- Elaboració d'un catàleg no sexista en grup.

RECURSOS

Catàlegs de joguets (físics o impresos d'internet).

Material per a elaboració de nou catàleg (fotos, goma d'apegar...).

FITXA NÚM. B5 TÍTOL: LA NINA QUE VA ELEGIR CONDUIR**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar i criticar estereotips sexistes.
- Identificar el model de feminitat hegemònic.
- Visibilitzar nous models de feminitat i masculinitat.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: noves masculinitats no hegemòniques, noves feminitats.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Veiem el vídeo següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=V-siux-rWQM>

Obrim debat.

Preguntes clau:

- A l'inici del vídeo hi ha quatre nines. Tres d'elles es mostren felices. Com visten? Porten pantalons?
- Estan ballant, cuidant bebés i maquillant-se. N'hi ha alguna jugant al futbol, canviant una bombeta o bevent cervesa? Penses que podrien fer aquestes accions les nines?
- Què et sorprén de la nina que decideix conduir el seu propi cotxe?
- Per què creus que no era feliç com les altres nines?
- Quan viatja en cotxe, per què se sorprén?
- Et sorprén que el xiquet veja la nina amb el cotxe blau i vulga comprar-los?
- Per què la mare pensa que la nina no es ven amb el cotxe?

METODOLOGIA

- Visualització de vídeo.
- Debat en gran grup.
- Posada en comú de conclusions.

RECURSOS

Vídeo.

Projector i pissarra o televisió.

FITXA NÚM. C1 TÍTOL: MIKEL I LA SEUA BICICLETA NOVA**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar i criticar estereotips sexistes.
- Respecte a les diferències.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: respecte a les diferències i crítica als estereotips sexistes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

El professor o la professora llegirà el conte. A continuació, plantejarà un debat sobre el conte.

Preguntes clau:

- Per què crida el xiquet quan veu Mikel amb una bici rosa? - Algú més pensa com el xiquet que crida? - Com creus que se sent Mikel? - Quines actituds diferents apareixen en els personatges? - Per què Mikel canvia d'opinió? Creus que se sent bé amb la decisió que pren? - Què canviaries de la història? Com creus que se sentiria bé el protagonista? - Podem traure alguna lliçó o conclusió del conte? - Creus que pot acabar d'una altra manera?

Una vegada analitzat el conte visualitzarem un altre vídeo: *Vestido nuevo*.

<https://www.youtube.com/watch?v=u9foedw8dr8>

Posteriorment, per a ajudar a la reflexió es plantejaran les preguntes següents: Quines coses trobem que s'assemblen en les dues històries? - Què tenen en comú els protagonistes? - Quines actituds es repeteixen entre els personatges de les dues històries? - Podem traure una o més lliçons comunes dels dos contes?

És important transmetre com a conclusió que no es pot discriminar ningú per les seues preferències o gustos, hem d'acceptar cada persona com és.

METODOLOGIA

- Lectura del conte.
- Visualització de vídeo.
- Debat en gran grup.
- Visualització d'un segon vídeo.
- Cerca de similituds entre els dos vídeos.
- Debat i conclusions finals.

RECURSOS

Vídeo.

Projector i pissarra o televisió.

MIKEL I LA SEUA BICICLETA NOVA

Mikel és un xiquet de cinc anys, té dues germanes majors, Miren i Nerea. Li agraden molt les cintes i adorns que porten les seues germanes i amb freqüència els les lleva. Després les utilitza per a adornar els seus cabells rossos i rulls que li agrada portar llargs perquè se sent més bonic. Per Nadal i en els aniversaris, quan familiars, amics i amigues porten regals, sempre acaben agradant-li més els regals de les seues germanes.

Hui està content, el pare li ha dit que ha d'anar a comprar-li una bicicleta nova. Aquesta primavera ha après a utilitzar la bicicleta amb dues rodes i la que té li va xicoteta.

Quan entra a la botiga, Mikel es queda impressionat de la quantitat de bicicletes que hi ha. Va mirant amb atenció les diferents bicicletes amb múltiples colors.

La dependenta, en veure-li els cabells llargs, posa cara de dubte i pregunta.

—Com et diuen?

—Mikel.

Quan ho sent, ràpidament es dirigeix a una zona on hi ha bicicletes de la seua grandària de colors foscos blaus i verds.

—Qualsevol d'aquestes et pot anar bé.

Mikel la mira decebut i assenyala un altre prestatge en el qual hi ha bicicletes rosa amb mil varietats de cistelles i cintes, i diu:

—No, a mi m'agraden les d'allí.

La dependenta insisteix i diu:

—Fixa't que n'hi ha de molts colors, verdes, blaves, de dos colors, roig amb negre...

Però el pare de Mikel diu:

—Bé, acostem-nos allí i digues quina vols que t'abaixe, per a provar la grandària.

La dependenta baixa la bicicleta que li indica Mikel, que amb un somriure d'orella a orella s'hi munta per a provar si li va bé de grandària. Mentre Mikel prova la bicicleta entra a la botiga un altre xiquet acompanyat de sa mare.

El xiquet, en veure Mikel, amb escarafalls de desgrat, crida amb força:

—Mare, mare, mira aquest xiquet. Porta una bicicleta rosa amb cistella de xiqueta! Una bicicleta de xiqueta!

Mikel es queda molt seriós de sobte, ja no està tan content ni segur del que vol. Baixa de la bicicleta rosa, li estira el braç a son pare i li diu en veu baixa:

—Pare, millor anem a l'altre prestatge, vull provar una bicicleta blava.

FITXA NÚM. C2 TÍTOL: ROSA PARKS. LA LLUITA CONTRA EL RACISME**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar i criticar la discriminació racial.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: identificació i crítica de les discriminacions per sexe, gènere, ètnia, capacitat...

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Introducció:

Penseu que un únic individu pot canviar la història? Què es necessita per aconseguir un gran canvi en la nostra societat?

A continuació, projectem la història de Rosa Parks i llegim en gran grup.

Veiem el vídeo següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=x75q3shzd68>

Obrim debat. Preguntes clau:

- Com t'hauries sentit si hagueres sigut Rosa Parks? Per què deia sentir-se una ciutadana de segona?
- Hauries tingut el valor de seure on no estava permés i lluitar pels teus drets?
- Què penses de la segregació? - Quins sentiments et desperta?
- Escrivim un manifest. Entre totes les persones del grup classe imaginem que formem part de la comunitat afroamericana en època de segregació i escrivim un manifest reclamant els nostres drets com a ciutadania, que podem fer en forma de mural.

METODOLOGIA

- Lectura d'un text.
- Visualització de vídeo.
- Debat en gran grup.
- Escripció d'un manifest en gran grup.

RECURSOS

Text.

Vídeo.

Projector i pissarra o televisió.

Materials per a escriptura i mural.

Rosa Parks

La lluita contra el racisme

A vegades, un gest xicotet pot canviar el món. Així ho demostra el cas de Rosa Parks, una humil costurera negra que va nàixer al sud dels Estats Units en 1913. Rosa va créixer en un ambient hostil, en què ser negre constituïa una espècie de pecat pel qual calia pagar un preu molt alt. Les persones de color, al sud dels Estats Units, no podien estudiar en els mateixos col·legis que els blancs ni curar-se en els mateixos hospitals ni beure en les mateixes fonts públiques. En els autobusos, havien de cedir el seient a la gent de pell clara, i en el carrer patien els atacs del Ku Klux Klan, que apallissava els negres i incendiava les seues cases. Des de xiqueta, Rosa va engendrar un profund sentiment de dolor i indignació davant la discriminació racial. Un dia de 1955, quan viatjava en autobús, el conductor li va exigir que s'alçara del seient perquè l'havia d'ocupar un blanc. Inesperadament, Rosa va dir "no", i amb aquest gest mínim va reorientar la història del seu país, perquè el seu exemple va moure la comunitat negra a reivindicar els seus drets, tantes vegades violats. Un nou moment històric, més humà i més just, estava a punt de començar.

Així va començar tot...

L'1 de desembre de 1955, a Montgomery (Alabama, EUA), Rosa Parks tornava del seu treball com a costurera en uns grans magatzems. Quan va pujar a l'autobús va seure a la part de darrere, als llocs permesos per a ciutadans considerats de color (afrodescendents, indígenes, orientals...).

La imatge mostra que, fa temps, la segregació racial als Estats Units relegava la gent que no era blanca a l'última fila de seients en els autobusos. (© UP/Corbis/Bettman)

A mesura que l'autobús feia la seua ruta, van començar a faltar seients i es van quedar dretes algunes persons. Quan el conductor es va adonar que hi havia gent blanca dreta, va parar l'autobús per a demanar a tres dones negres que s'alçaren. Rosa Parks es va negar a fer-ho, i no ho va fer ni quan el conductor l'amenaçà de denunciar-la. Finalment, Rosa Parks va ser arrestada, jutjada i condemnada per transgredir l'ordenament municipal.

Aquesta és la foto policial que van fer de Rosa Parks a l'oficina del xèrif de Montgomery el dia de l'arrest. (Foto: Comtat de Montgomery)

Per què estava cansada Rosa Parks?

Rosa Parks va dir temps després que no es va alçar "perquè estava cansada", però no es referia a cansament físic: com moltes altres persones en la seua situació, estava cansada de ser tractada com una ciutadana de segona.

Les persones que no eren blanques només podien seure en les files del mig si no hi havia blancs drets. Si arribava un usuari blanc, havien d'anar-se'n darrere, quedar-se dretes o eixir de l'autobús.

Fins i tot pujar a l'autobús suposava un problema: les persones que no eren blanques havien de pagar el seu bitllet entrant per la porta de davant, per a després eixir i entrar per la de darrere. A vegades, l'autobús tancava les portes mentre anaven d'una porta a l'altra i les deixaven en terra després d'haver pagat el bitllet.

Durant anys la comunitat negra i altres grups van protestar per aquestes injustícies sense resultat.

Aquest és un autobús de la línia que utilitzava Rosa Parks. Actualment es troba en el Museu Henry Ford. (Foto: rmhermen en Flickr)

Una persona, milers de seguidors

Rosa Parks pertanyia a una associació a favor dels drets civils dels afroamericans. Els seus companys van començar una protesta poc després que fora arrestada:

“Estem demanant a tots els negres que no pugen als autobusos el dilluns, en protesta per l’arrest i el judici. Per favor, quedeu-vos fora dels autobusos el dilluns.”

El “dilluns” de protesta va durar més d’un any. Durant 381 dies, la població negra de la ciutat de Montgomery es va negar a pujar a cap autobús.

Les autoritats van creure que, com que eren ciutadans pobres amb grans famílies que havien de desplaçar-se grans distàncies per a anar a treballar, la protesta no duraria molt. Però els ciutadans es van unir massivament a la protesta pacífica i van trobar alternatives de transport: taxis, camionetes, cotxes particulars compartits, bicicletes o, simplement, caminar uns quants quilòmetres tots els dies.

I la llei va canviar

Finalment, al novembre de 1956, el Tribunal Suprem dels Estats Units declarava inconstitucional la segregació racial en els autobusos. L’ordre del Tribunal Suprem va arribar a Montgomery el 20 de desembre. El 21, la població que havia sigut segregada va tornar a pujar als autobusos, només que ara podien seure on volien.

El llarg camí cap al final de la segregació racial

La segregació racial és una manifestació del racisme. Suposa portar les idees racistes a la pràctica institucional i limitar els drets civils de certes persones pel seu color de pell.

Als països on hi ha hagut segregació racial, les persones afectades no han tingut drets com el vot, l'accés a l'educació o l'atenció mèdica i han sigut separats en els llocs públics. L'accés a molts llocs públics, com ara cafeteries, cinemes, platges o banys, estava prohibit o restringit.

Un home beu d'una fon en la qual hi ha separació per a l'ús segons el color de pell. La segregació causa gran incomoditat a moltes persones en la seua vida diària, però s'introdueix en la societat fins a tal punt que pot arribar a semblar natural a molta gent, que ni tan sols la percep. (Foto: Departament d'Agricultura dels Estats Units)

Als Estats Units, on l'esclavitud de la població negra va ser abolida en 1865, el racisme encara continua sent una realitat en la vida quotidiana. En 1964, l'Acta de Drets Civils va posar fi a la discriminació en llocs públics, en el govern i en l'ocupació. Gràcies a aquesta llei hi ha hagut un gran canvi en la societat d'aquest país, encara que alguns estats, com Alabama, continuen mantenint lleis de segregació racial que es resisteixen a abolir.

Encara hi ha països que mantenen i practiquen lleis segregacionistes, que afecten part dels seus ciutadans. I, al marge de les lleis, són molts els països que consenten que una part important de la seua població patisca discriminació pel color de pell o l'origen ètnic. La segregació racial no sols perjudica les persones discriminades. Si una gran part de la població no té drets humans fonamentals, tota la societat ix perdent.

FITXA NÚM. C3 TÍTOL: EL REFRANYER VALENCIÀ: REPARTIMENT DE FAENES**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar la influència dels refranys en la transmissió i repartiment de faenes d'homes i dones i, per tant, de rols de gènere.
- Desconstruir la tradició de repartiments de faenes per mitjà de la creació d'un nou refranyer que transmeta la conveniència de la corresponsabilitat i que al mateix temps done compte de les necessitats actuals.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: tasques i responsabilitats familiars.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

1. En grups reduïts, llegiu els refranys inclosos en la pàgina següent.
2. Completeu la taula que s'inclou amb l'atribució de tasques que s'aprecien en els refranys, i extraieu característiques personals que se'n deriven.
3. Debatiu en gran grup les conclusions extretes.
4. Busqueu altres refranys en el vostre entorn preguntant a iaies i iaïos, pare i mare, i elaboreu una llista de refranys que seguïsquen aquesta línia.
5. Finalment, creeu refranys ocurrents que defensen la corresponsabilitat en la llar, com per exemple "Si jo planxe i tu llaves, el pròxim dia faig jo la bugada".
6. Elaboració d'un gran mural amb els refranys creats que penjareu a classe.

METODOLOGIA

- Lectura de refranys de manera individual i posada en comú posterior en gran grup.
- Completar taula sobre els refranys de manera individual.
- Posada en comú sobre anàlisis d'aquests refranys en gran grup.
- Creació de nous refranys en grup i mural posterior.

RECURSOS

Fitxa amb refranys i taula.

Material d'escriptura i per a realitzar mural.

REFRANYS

1. “Casa sense dona i barca sense timó, el mateix són”
2. “El rent i la granera fan la dona faenera”
3. “La dona, en casa, i l’home, en plaça”
4. “Pren casa amb bona llar i dona que sàpiga filar”
5. “Quan el dimoni no té res per fer, conversa amb la muller”
6. “Fuig del fum, de la gotera i de la dona carassera”
7. “No et fies de dona ni de mula, perquè sempre en fan alguna”
8. “De la dona, de la mar i del foc, no te’n fies molt ni poc”
9. “En un dia gira el món, i la dona en un segon”
10. “La dona i el vi maregen el fadrí”
11. “Dona que no sap cuinar, i gata que no sap caçar, fan de poc aprofitar”
12. “La dona que ix al carrer té la casa com un femer”
13. “Mare, quina cosa és casar? Filla, cosir, parir i plorar”
14. “L’home és foc i la dona, estopa”
15. “La gallina pon cantant i la dona plorant”
16. “A la dona i a la cabra, corda llarga”
17. “Dona i cavall donen treball”
18. “Trista és la casa on la gallina canta i el gall calla”
19. “Dona que no tem l’home, no tem Déu”
20. “Dona que parla en llatí no la vull jo per a mi”
21. “En casar-se l’home, lliguen un bou i amollen una vaca”
22. “L’home encomana i la dona mana”
23. “Casa ton fill quan voldràs, i ta filla quan podràs”
24. “La filla, a filar, i el fill, a llaurar”

Completeu la taula següent amb l’atribució de faenes que s’aprecien en els refranys, i extraieu característiques personals que se’n deriven. Podeu seguir com a exemple les dades ja introduïdes.

FAENA	DONA	HOME	Característiques DONA	Característiques HOME
TEIXIR	SÍ	NO	DELICADESA, MANYA	
DEFENSAR	NO	SÍ		FORTALESA, VALENTIA

FITXA NÚM. C4 TÍTOL: ANÀLISI DELS JOGUETS EN TELEVISIÓ**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Sensibilitzar sobre l'existència del sexisme present en els anuncis de televisió.
- Facilitar l'aprenentatge del paper que té la publicitat en l'elecció dels joguets.
- Afavorir un consum responsable.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: jocs, joguets i ocupació de l'espai de manera igualitària.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Per al desenvolupament d'aquesta activitat és necessari disposar d'una gravació de diversos anuncis de televisió sobre joguets:

<https://www.youtube.com/watch?v=jE25djpl6zc>

https://www.youtube.com/watch?v=H-44CO_DMoA

<https://www.youtube.com/watch?v=eRvxxL8RIR0>

El professorat ha de donar les instruccions següents: "Us presentaré una sèrie d'anuncis publicitaris de joguets. Una vegada que els haurem vist, entre tota la classe hem de recordar quin tipus de joguets ixen i si la persona que hi juga és un xiquet o una xiqueta o els dos."

Una vegada visionats tots els anuncis, la persona docent escriurà en la pissarra per separat els joguets que es publiciten segons el gènere. Així, quedaran en una columna els joguets que la publicitat assigna a les xiques i en una altra columna els que assigna als xics. Finalment, es crearà un espai de debat on l'alumnat puga reflexionar sobre el sexisme present en els anuncis per mitjà de preguntes que el/la docent llançarà a la classe.

Preguntes clau:

Hi ha diferències quan la publicitat mostra un xiquet o una xiqueta en el tipus de joguets?

Per què s'ha triat per a mostrar un determinat joguet a una xiqueta i no a un xiquet i viceversa?

Realment penses que només es pot divertir un xiquet o una xiqueta amb aquest joguet? Quines habilitats pot aprendre una xiqueta que només jugue als joguets que s'anuncien per a ella? Quines habilitats pot aprendre un xiquet que només jugue amb els joguets que s'anuncien per a ell?

Quines habilitats es poden aprendre amb els joguets de xiquets i de xiquetes? Tindries més interès depenent de qui anunciara el producte? Què passaria si jugàrem amb tota classe de joguets? Què aprendríem? Per què penses que la persona que fa l'anunci pensa que un xiquet no es pot divertir amb ... i una xiqueta amb...?

Què vol vendre la publicitat als xiquets?, i a les xiquetes?

Heu comprovat alguna vegada que quan heu comprat el joguet d'un anunci que en realitat no era tan bonic no feia les coses que eixien en la televisió o no era tan divertit com l'anunciaven? Si és així, per què el posen millor del que és?

Pot ser enganyosa la publicitat?

Dels dos grups de joguets que hem analitzat, on trobeu els joguets que poden ser més pacífics o els joguets menys violents?

METODOLOGIA

- Visualització d'anuncis en gran grup.
- Posada en comú en pissarra d'anàlisi dels anuncis.
- Debat en gran grup.

RECURSOS

- Projector.
- Pissarra.

FITXA NÚM. C5 TÍTOL: ELS HOMES TAMBÉ SENTEN**ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Identificar i criticar estereotips sexistes.
- Identificar el model de masculinitat hegemònic.
- Visibilitzar nous models de masculinitat igualitària.

BLOCS DE CONTINGUT

Rols de gènere: noves masculinitats no hegemòniques, noves feminitats.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Fem una pregunta a manera d'introducció del tema abans de visualitzar un vídeo.

Quan pensem en un home, quines característiques solem atribuir-li?

En la pissarra fem una pluja d'idees. A continuació, veiem el vídeo següent:

<https://www.youtube.com/watch?v=HROdtI45sKo>

Veiem si les idees comentades per l'alumnat es corresponen amb les del vídeo, les quals defineixen el model de masculinitat hegemònic.

Posteriorment tenim un debat a classe.

Preguntes clau:

Tots els homes que coneixes són iguals?

Per què se'ls ha atribuït durant dècades una sèrie de característiques: forts, valents, protectors...?

Si un home no compleix els estàndards establits pel model de masculinitat que impera en la nostra societat és menys home? Ja no és home? Li passa alguna cosa rara?

Us heu sentit alguna vegada pressionats per "haver" d'actuar d'una manera determinada per ser xics o xiques? Quan?

METODOLOGIA

- Pluja d'idees en gran grup.
- Visualització de vídeo.
- Debat en gran grup.
- Posada en comú de conclusions.

RECURSOS

Pissarra.

Vídeo.

Projector i pissarra o televisió.

10. BLOC III: VINCLES PERSONALS

Per a introduir aquest tercer bloc hem seleccionat el conte *Nous amics*, on es tracten situacions dels diferents continguts de bloc. Després de llegir-lo, es recomanen activitats seqüenciades per cicles on aprofundir en cada un, intentant donar un enfocament global i complet de l'educació afectivosexual en Educació Primària.

Les relacions familiars i les tasques que tradicionalment s'han assignat a les dones i als homes han de ser objecte d'anàlisi i crítica en aquest bloc, així com un treball conscienciós sobre les emocions, que han d'integrar-se transversalment en totes les àrees del currículum.

Coma i Punt coneixeran nous personatges i viuran situacions en què es normalitzen diferents tipus de famílies i es cuiden i valoren els sentiments i emocions.

OBJECTIUS BLOC III. VINCLES PERSONALS

APARTAT 1

- Donar visibilitat a diferents tipus de família.
- Donar a conèixer la diversitat familiar.
- Ensenyar a respectar qualsevol unió familiar.
- Posar en relleu els avantatges de la diversitat familiar.

APARTAT 2

- Aprendre a identificar les emocions en els altres.
- Afavorir l'empatia.
- Aprendre a reconèixer les nostres emocions.
- Aprendre a gestionar les nostres emocions.

APARTAT 3

- Aprendre les diferències entre comunicació afectiva i efectiva.
- Millorar les habilitats socials de l'alumnat.
- Fomentar el desenvolupament afectiu, personal i del llenguatge i pensament.
- Afavorir que s'estrenyen els vincles afectius.
- Millorar l'autoestima, seguretat i confiança de l'alumnat.
- Afavorir les relacions.
- Aprendre a expressar-se de manera adequada.

APARTAT 4

- Visibilitzar les diferències de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

APARTAT 5

- Conéixer la importància del treball reproductiu per a la vida humana.
- Ser conscients que el fet de no repartir les faenes, o fer-ho de manera desequilibrada, és un abús d'una persona sobre l'altra.
- Ser conscients de les conseqüències del repartiment desigual de les faenes de casa i de cura.
- Aprendre que las faenes de casa i de cura són responsabilitat de tot el nucli familiar.

Fitxa	Títol	Nivell	Contingut: vincles personals
A1	Com és la meua família?	1-2	Diversitat familiar
A2	Coma se'n va a estudiar	1-2	Persones conegudes i desconegudes
A3	Pai pai emocions	1-2	Gestió emocional
A4	Dibuixant emocions	1-2	Gestió emocional
A5	Dibuixant i escenificant emocions	1-2	Gestió emocional
A6	Com és el meu cor?	1-2	Gestió emocional
A7	Dialoguem amb el senyor Núvol	1-2	Comunicació
A8	La piràmide de les meues necessitats	1-2	Corresponsabilitat
A9	María i les seues emocions	1-2	Gestió emocional
A10	Què em diu el cos?	1-2	Comunicació
B1	Coma en la seua nova ciutat	3-4	Persones conegudes i desconegudes
B2	Coneixent les emocions	3-4	Gestió emocional
B3	Dibuixar un conflicte	3-4	Gestió emocional
B4	Famílies de botons	3-4	Diversitat familiar
B5	El joc de les faenes	3-4	Corresponsabilitat
B6	Els acords amb el núvol	3-4	Comunicació
B7	Els sentiments de Maria	3-4	Gestió emocional
C1	Com ens relacionem?	5-6	Persones conegudes i desconegudes
C2	Definició oculta	5-6	Corresponsabilitat
C3	Trobant emocions	5-6	Gestió emocional
C4	Repartiment de feines	5-6	Corresponsabilitat
C5	Em comuniquem amb el meu cos	5-6	Comunicació
C6	Targetes unitat familiar	5-6	Diversitat familiar

BLOC III: VÍNCLES PERSONALS - "NOUS AMICS"

Era dimarts i la regió dels Signes es va posar en marxa.

Al nord, Més, Menys, Per, Entre i Igual ja havien obert les portes del banc, prop de la regió dels Nombres.

Els Parèntesis tenien ja pa calentet i fruita fresca a la botiga, mentre que la senyoreta Exclamació havia classificat el correu per a repartir-lo. El senyor Guió vivia a soles i després de deixar els seus xiquets a escola havia de fer la faena de casa: comprar, preparar el dinar, llavar la roba i netejar la casa.

Els Punt i Coma es van alçar de bon matí, abans d'anar a la impremta havien de deixar Coma i Punt a escola.

Una vegada allí, van ser rebuts per la senyoreta Interrogació, la mestra, com ja havia fet abans amb les alegres bessones Cometes, els germans Major i Menor, Dièresis i Asterisc.

—Bon dia, xics i xiques! —va exclamar entusiasmada.

—Bon dia, senyo! —van respondre alhora.

—Hui serà un dia molt especial... —va avançar la professora.

Sense pràcticament deixar que acabara la frase, van començar les preguntes.

—Ens n'anem d'excursió, senyoreta? —va preguntar Asterisc visiblement emocionat.

—Tenim pati doble? —va afegir precipitadament Menor.

—Tranquils, xiquets i xiquetes —va tranquil·litzar la mestra mentre s'obria la porta de l'aula. En girar-se, van veure entrar @ i els senyors Dos Punts, acompanyats de tres menudets vestits exactament igual.

—Us presente Punts Suspensius. Són els fills dels senyors Dos Punts i, des de hui mateix, seran els vostres nous companys —va explicar @.

—Que guai! —va exclamar Punt.

—Benvinguts! —va afegir Major.

—Però, espera..., els senyors Dos Punts no tenen fills —va dir una de les Cometes xicotetes, sorpresa.

—No en teníem, és veritat, però hem adoptat aquests xicotets que no tenien llar —van explicar.

—Bé, no us entretenim més, cuideu-los molt, ens veiem al migdia! —es van acomiadar, mentre entrava a l'aula la senyoreta Accent, la profe de música.

Els xiquets s'havien assegut en la segona fila, entre Dièresis i Coma.

—Bon dia! Alceu-vos, tinc preparat un joc molt divertit —va dir la senyoreta Accent, que portava un cabdell de llana verda a les mans—. Començant per tu, Major, heu de dir el vostre nom i alguna cosa que us agrada molt fer. En acabar, passeu el cabdell a qui estiga al costat, però sense soltar la punta de la llana —va explicar la docent.

—Hola, jo em dic Major i m'encanta comparar nombres —va començar Major.

—Jo soc Asterisc i m'agrada molt dibuixar.

—Bon dia, soc Punt i soc molt bo saltant.

A poc a poc, l'alumnat va anar presentant-se mentre anava formant-se una espècie de teranyina amb la llana. Les cares dels xicotets Punts Suspensius anaven canviant: al començament semblaven espantats, temorosos, quasi tristos. A poc a poc, paraula a paraula, se'ls anaven corbant els llavis per a dibuixar un xicotet somriure que anava fent-se més i més explícit, que demostrava tranquil·litat, seguretat i alegria.

Quan el cabdell va arribar a Asterisc, el somriure era ja més que evident.

—Hola, jo soc Asterisc i m'encanta formar paraules precioses amb la meua cosina U, de la regió de les Lletres —va dir mentre passava la llana al primer dels xicotets.

En aquell moment, una altra emoció els va inundar els rostres: era una mescla de nerviosisme, emoció, potser vergonya. Volien contar moltes coses, però les paraules a penes els brollaven de les boques xicotetes.

So... soom, som Punts Suspensius i ens agrada... —va balbotejar mentre es rascava el cap i acotava el cap.

Un silenci va inundar l'aula, però Coma, sempre atenta, es va decidir a ajudar.

—Segur que feu coses superdivertides! —va exclamar.

—Doncs sí. En realitat, allò que ens agrada més és..., és fer llistes! —va dir quasi cridant el segon dels puntets.

—Llistes? —va preguntar Coma.

—Sí: la llista de la compra, de noms de regions, de colors, de contes... Llistes —va explicar il·lusionat el tercer.

—Això és genial, no es pot fer una llista sense comes! —va exclamar Coma, mentre recollia la madeixa, ja molt xicoteta—. Perquè jo soc Coma i, des de hui, el que més m'agrada és fer llistes i quan isquem al pati farem una llista mooolt llarga —va concloure il·lusionada Coma.

Tots van riure. La classe va quedar unida amb una xarxa de color verd esperança que es reflectia en les cares de la profe, dels xiquets i de les xiquetes.

Mentrestant, @, des de la finestra, assentia amb cara de satisfacció des de la finestra.

FITXA NÚM. A1 TÍTOL: Com és la meua família?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Donar visibilitat als diferents tipus de famílies.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Visibilització i coneixement de diferents tipus de famílies.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Contarem el conte o visualitzarem el vídeo.
- Parlarem sobre les diferents famílies que hi apareixen.
- Seguidament, l'alumnat dibuixarà la seua família i exposarà a la resta de la classe quines persones formen part de la seua família.

METODOLOGIA

- Visualització del vídeo.
- Debat amb tot el grup.
- Dibuix individual.
- Exposició individual.

RECURSOS

- *Un grapat de botons*, de Carmen Parets. Enllaç del conte en vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=df4Qf8pT1Yw>.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. A2 TÍTOL: Coma se'n va a estudiar

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Visibilitzar les diferències existents en el tracte personal amb persones conegudes i desconegudes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Diferència de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Llegirem el conte i explicarem les activitats que cal realitzar.
- Temps de treball individual per a realització d'activitats.
- Posada en comú i debat.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Treball individual.
- Debat grupal.

RECURSOS

- Conte *Coma en la seua nova ciutat*.
- Material d'escriptura i dibuix.

COMA EN LA SEUA NOVA CIUTAT

A Coma li encantava viure al seu poble. Era un lloc plàcid, envoltat de naturalesa i on tots els habitants semblaven part de la mateixa família. Allí tots es coneixien, es relacionaven estretament i els uns cuidaven els altres.

Amb el pas del temps, Coma anava fent-se a la idea que hauria de traslladar-se a estudiar fora per a continuar amb la seua formació. Aquesta idea no l'entusiasmava, li generava una mica de por, però havia acceptat que quan acabara l'estiu es traslladaria. Mai havia eixit del seu poble i la preocupava com serien les coses fora d'allí.

L'estiu va acabar i Coma es va traslladar a casa dels seus cosins, els claudàtors. Ells ja portaven un parell d'anys a la ciutat i l'ajudarien a adaptar-se a la nova situació, i alhora Coma se sentiria menys sola en estar acompanyada de part de la seua família.

Prompte va començar a adonar-se que aquest nou món poc tenia a veure amb el que coneixia.

Els habitants de la ciutat semblaven indiferents davant el món que els envoltava. Tothom semblava anar amb pressa, no se saludaven pels carrers i la majoria de les vegades ni encreuaven les mirades. Feia la sensació que estaven absents immersos en els seus pensaments i que caminaven sols pels carrers sense parar atenció al que passava al seu voltant.

Coma va descobrir una gran ciutat plena de persones desconegudes entre si. Va descobrir que les relacions entre persones desconegudes eren cordials, però no efusives, que les salutacions eren fredes, que no existien les abraçades ni els besos...

A Coma li va costar entendre totes aquestes normes socials que no coneixia, però va comprendre que les relacions personals estaven vinculades i condicionades pel tipus de relació establida amb cada persona i que això era el correcte. Que totes les relacions estaven condicionades pel grau de confiança establida mútuament entre dues persones i de la comoditat que sentírem en desenvolupar qualsevol tipus de relació. I que allò realment important de totes les relacions que tinguera era que li feren sentir-se bé.

ACTIVITATS "COMA SE'N VA A ESTUDIAR"

1. T'has sentit en algun moment com Coma quan va arribar a la ciutat? Descriu la situació.

2. Què són per a tu les relacions estretes?

I les relacions formals?

3. Amb quines persones tens "tracte estret" i per què?

4. Quines diferències de "tracte" trobes en la relació que tens amb les persones que coneixes i amb les que no coneixes?

FITXA NÚM. A3 TÍTOL: Pai-pai emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Repartirem a l'alumnat els cercles grocs i un palet per a crear el nostre pai-pai amb l'emoció elegida.
- Els demanarem que decoren la cartolina amb l'emoció que estiguen sentint en aquest moment.
- Una vegada acabada, l'ensenyaran a la classe i cadascú explicarà una situació que provoqe aquesta emoció o contaràn alguna experiència en què l'hagen sentit.

METODOLOGIA

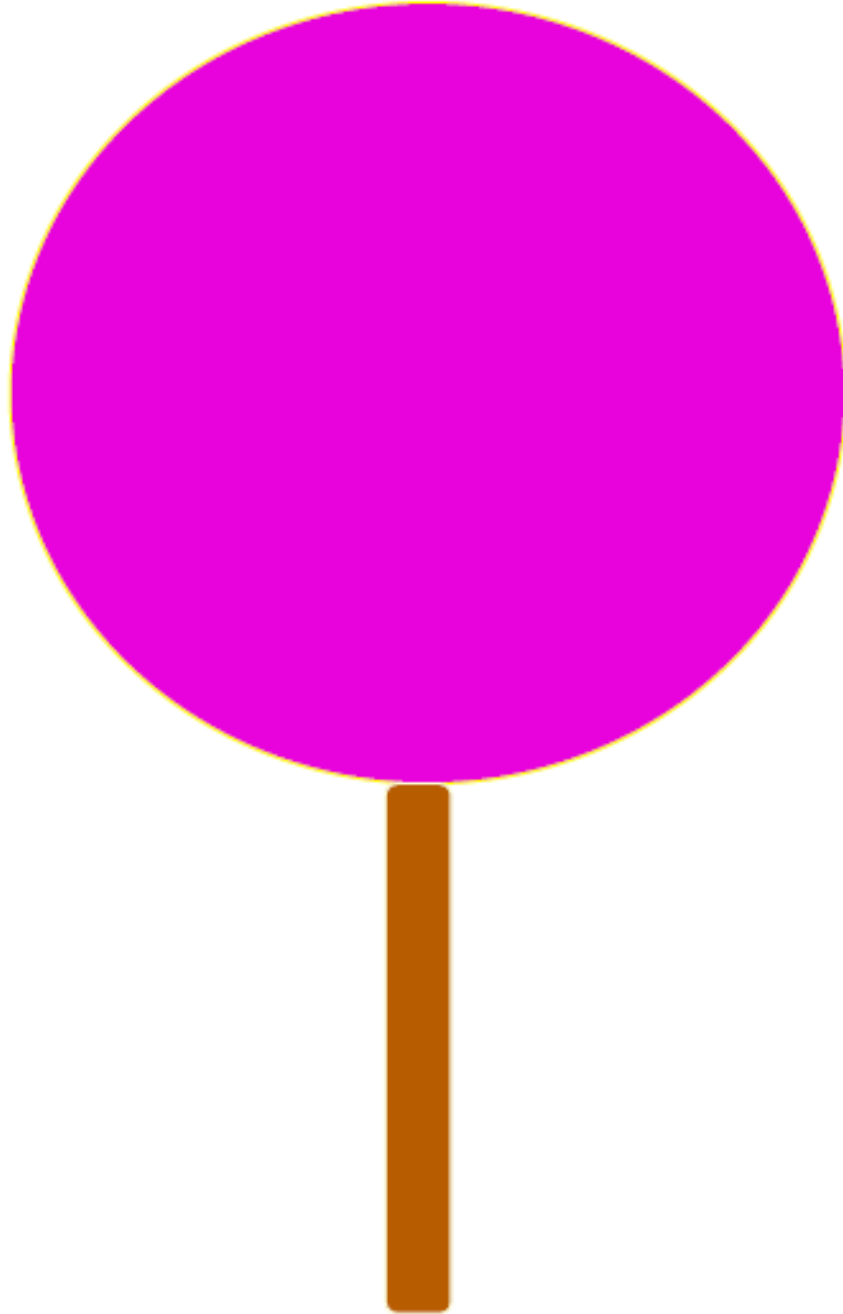
- Treball individual.
- Exposició individual.
- Conclusions grup classe.

RECURSOS

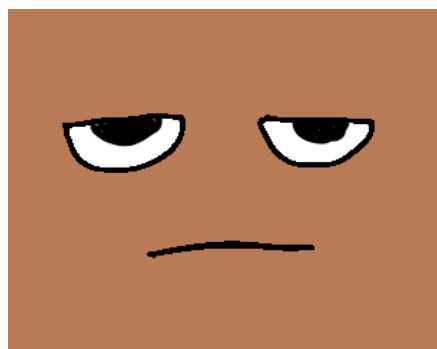
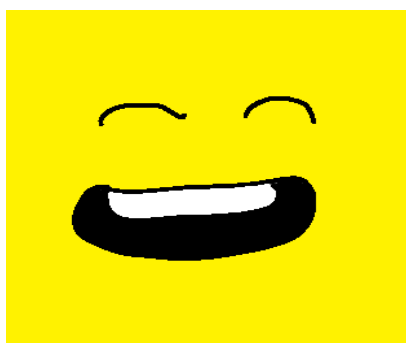
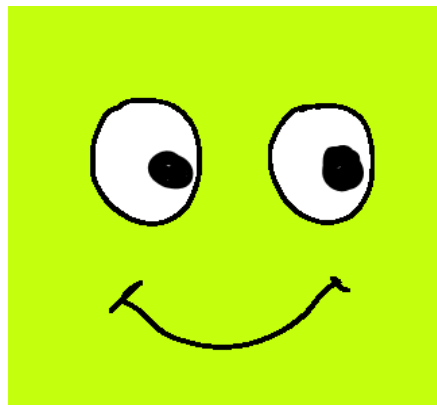
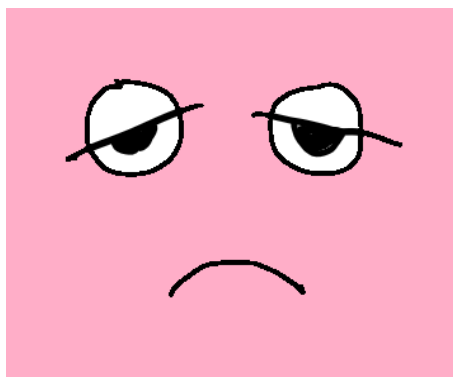
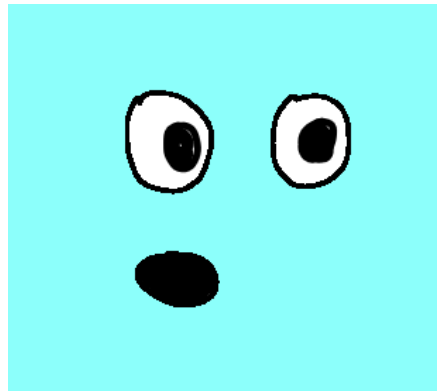
- Cartolines.
- Palets de fusta de gelat.
- Imprimible emocions.

MODEL VENTALL PAI-PAI

IMATGES EMOCIONS

FITXA NÚM. A4 TÍTOL: Dibuixant emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer les nostres emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

És important parlar amb l'alumnat de les emocions: quan estem alegres, quan tristos i per què, què podem fer i qui ens pot ajudar. Posteriorment poden dibuixar les seqüències. Podem iniciar el tema fent preguntes paregudes a aquestes:

- Com podem saber si una persona està trista o alegre?
- Què fem quan estem tristos?
- Quins gestos solem fer quan estem tristos?
- Es nota en la cara o en la veu?
- Què dieu quan esteu tristos?
- Per què estem a vegades tristos?
- Dibuixa't en un moment de tristesa.

Persona trista	Per què està trista?

Què puc fer pel xiquet o xiqueta que està trist/a?

L'alumnat parla dels seus dibuixos i posteriorment els representa amb gestos. La resta de la classe ha de representar també el seu dibuix a la seua companya o company o a tota la classe si ho desitja.

METODOLOGIA

- Treball individual i conclusions amb el grup classe.

RECURSOS

- Material d'escriptura i quadern.

FITXA NÚM. A5 TÍTOL: Dibuixant i escenificant emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer les nostres emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS**ALEGRIA**

Recorda una situació en què estaves alegre:

- Per què estaves alegre?
- Què va passar?
- Com se sentia el teu cos?
- En quina part del cos ho senties?

Es poden posar en dues files, A i B. La fila A, per exemple, escenifica amb gestos i postures l'alegria. La fila B mira l'escenificació. Després es canvien els rols. Després de l'escenificació poden passar a parlar per parelles quines situacions els han produït alegria. Han de saber escoltar-se; per a això, se'ls diu que quan una persona parle l'altra no pot interrompre-la. Després de 3 o 4 minuts parlarà l'altra persona. Quan hauran acabat poden dibuixar-se amb l'emoció de l'alegria. El mateix pot fer-se amb l'emoció de tristesa, enuig, por, etc.

Poden dibuixar també amb aquest sentiment la persona amb la qual hagen compartit l'experiència.

METODOLOGIA

- Emfasitzar la importància de dramatitzar la situació.
- Treball per equips.

FITXA NÚM. A6 TÍTOL: Com és el meu cor?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer les nostres emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualització del videoconte *Així és el meu cor*.
- Realització dels exercicis.
- Dibuixarem un gran cor en la pissarra i quan tots tinguen la fitxa acabada eixiran un a un a escriure un dels sentiments pintats dins del cor.

Quan estiga acabat el cor, realitzarem una conclusió grupal del resultat.

METODOLOGIA

- Visualització del videoconte.
- Treball individual.
- Conclusions amb grup classe.

RECURSOS

- Videoconte: <https://youtu.be/hSRaDupDf3k?t=99>.
- Material d'escriptura i dibuix.

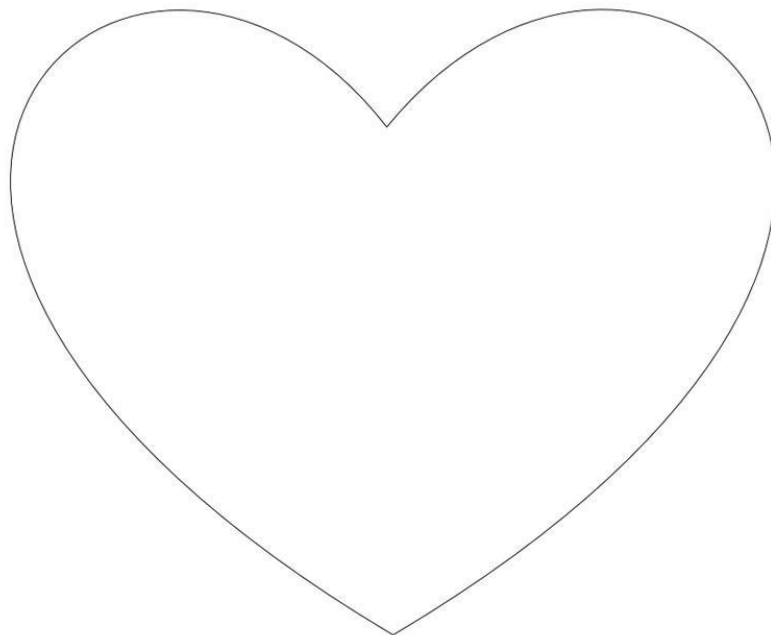

ACTIVITATS "Com és el teu cor?"

1. És el cor de la xiqueta del conte paregut al teu? Per què?

2. Pinta cada sentiment del teu cor d'un color, seguint el codi següent:

Alegria	
Tristesia	
Por	
Valentia	
Enuig	

FITXA NÚM. A7 TÍTOL: Dialoguem amb el senyor Núvol**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Visibilitzar la necessitat de la comunicació.
- Visibilitzar la importància de dialogar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el vídeo del conte *La nube y el acuerdo*: <https://youtu.be/WvXqnEhUdE8>.
- Seurem en cercle a l'aula.
- Farem una posada en comú de les preguntes proposades.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo.
- Treball de grup classe.

RECURSOS

- Enllaç conte *La nube y el acuerdo*: <https://youtu.be/WvXqnEhUdE8>.
- Preguntes proposades.

PREGUNTES PROPOSADES

1. Quin problema tenien Mateo, Lucas i Simón?
2. Què se'ls va acudir per a solucionar-lo?
3. A quin acord van arribar amb el núvol?
4. Quina altra solució se us ocorre per a contentar el núvol i els xiquets?

FITXA NÚM. A8

TÍTOL: La piràmide de les meues necessitats

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor les faenes de cura i de casa.
- Ser conscients que no repartir les faenes de manera igualitària és un abús d'una persona sobre una altra.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Posar en valor les faenes de cura i de casa.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el vídeo *La teoria de Maslow*: https://youtu.be/IDqn5kRI_Mw.
- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo.
- Treball individual.
- Conclusions de grup classe.

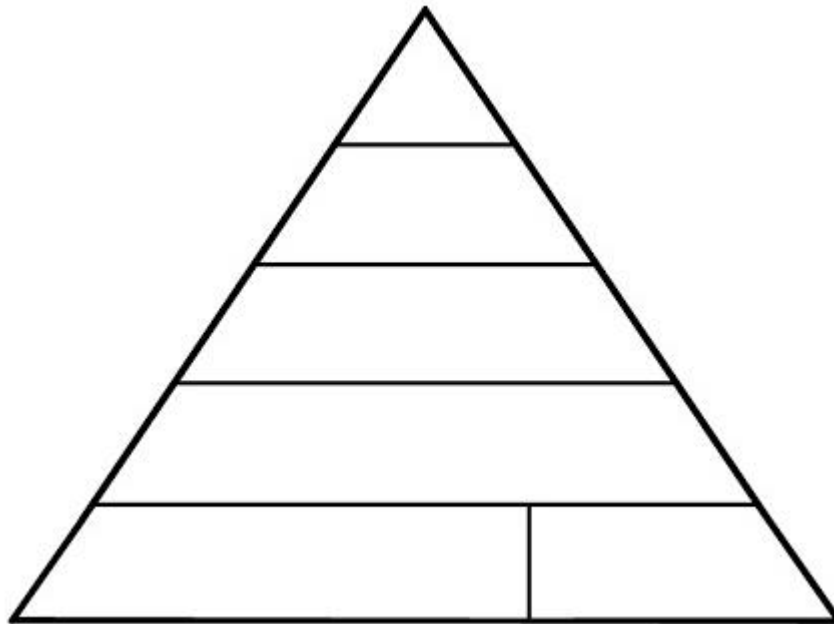
RECURSOS

- Enllaç vídeo: https://youtu.be/IDqn5kRI_Mw.
- Fitxa d'activitats.
- Material d'escriptura i dibuix.

ACTIVITATS La piràmide de les meues necessitats

1. Crea la teua pròpia piràmide de necessitats i escriu també qui s'encarreguen que les tingues cobertes.

2. Segons la teua piràmide, veus molta càrrega en algun o alguns membres de la teua família? O creus que les tasques necessàries per a cobrir les teues necessitats estan repartides de manera igualitària?

---

3. Se t'ocorre alguna manera d'aconseguir que les tasques de la teua família siguen realitzades entre tots els membres perquè tot el nucli familiar tinga cobertes les seues necessitats de manera igualitària?

FITXA NÚM. A9 TÍTOL: Maria i les seues emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer emocions.
- Aprendre a expressar les nostres emocions.
- Afavorir el desenvolupament de l'empatia.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el curt *Cuerdas*.
- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo *Cuerdas*.
- Treball individual.
- Conclusions de grup classe.

RECURSOS

- Enllaç vídeo *Cuerdas*: https://youtu.be/4INwx_tmTKw.
- Fitxa d'activitats.
- Material d'escriptura i dibuix.

EXERCICIS PROPOSATS

1. Dibuixa i pinta la imatge que més t'ha agradat del vídeo que hem vist.
2. Quins sentiments has experimentat en veure el vídeo?
3. Quines emocions positives has vist en el vídeo? I negatives?
4. Què creus que ha de tindre una persona per a convertir-se en el teu millor amic/amiga?

FITXA NÚM. A10 TÍTOL: Què em diu el cos?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer com es comunica el nostre cos.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Cada alumne/a llegirà un poema del conte *Emociones y sentimientos*.
- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Lectura del conte.
- Treball individual.
- Conclusions del grup classe.

RECURSOS

- Conte *Emociones y sentimientos*, de Roberto Piumini i Annahaura Cantone. Edelvives.
- Fitxa d'activitats.
- Material d'escriptura.

ACTIVITATS

1. Posa un exemple d'una situació en què el teu cor accelere les palpitations.
2. En quines situacions et ruboritzes?
3. Has sentit alguna vegada picor per tot el cos? Per què?
4. Quins motius poden fer-nos plorar?
5. Per què a vegades tartamudegem?
6. Has sospirat alguna vegada? Per què?
7. Com notes que estàs passant nervis?
8. Què fas quan tens por o plores? Qui t'ajuda? Li ho contes a algú?

FITXA NÚM. B1 TÍTOL: Coma en la seua nova ciutat**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Visibilitzar les diferències existents en el tracte personal amb persones conegudes i desconegudes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Diferència de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Llegirem el conte i explicarem les activitats que cal realitzar.
- Temps de treball individual per a realització d'activitats.
- Posada en comú i debat.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup.
- Treball individual.
- Debat grupal.

RECURSOS

- Conte *Coma en la seua nova ciutat*.
- Material d'escriptura i dibuix.

COMA EN LA SEUA NOVA CIUTAT

A Coma li encantava viure al seu poble. Era un lloc plàcid, envoltat de naturalesa i on tots els habitants semblaven part de la mateixa família. Allí tots es coneixien, es relacionaven estretament i els uns cuidaven els altres.

Amb el pas del temps, Coma anava fent-se a la idea que hauria de traslladar-se a estudiar fora per a continuar amb la seua formació. Aquesta idea no l'entusiasmava, li generava una mica de por, però havia acceptat que quan acabara l'estiu es traslladaria. Mai havia eixit del seu poble i la preocupava com serien les coses fora d'allí.

L'estiu va acabar i Coma es va traslladar a casa dels seus cosins, els claudàtors. Ells ja portaven un parell d'anys a la ciutat i l'ajudarien a adaptar-se a la nova situació, i alhora Coma se sentiria menys sola en estar acompanyada de part de la seua família.

Prompte va començar a adonar-se que aquest nou món poc tenia a veure amb el que coneixia.

Els habitants de la ciutat semblaven indiferents davant el món que els envoltava. Tothom semblava anar amb pressa, no se saludaven pels carrers i la majoria de les vegades ni encreuaven les mirades. Feia la sensació que estaven absents immersos en els seus pensaments i que caminaven sols pels carrers sense parar atenció al que passava al seu voltant.

Coma va descobrir una gran ciutat plena de persones desconegudes entre si. Va descobrir que les relacions entre persones desconegudes eren cordials, però no efusives, que les salutacions eren fredes, que no existien les abraçades ni els besos...

A Coma li va costar entendre totes aquestes normes socials que no coneixia, però va comprendre que les relacions personals estaven vinculades i condicionades pel tipus de relació establida amb cada persona i que això era el correcte. Que totes les relacions estaven condicionades pel grau de confiança establida mútuament entre dues persones i de la comoditat que sentírem en desenvolupar qualsevol tipus de relació. I que allò realment important de totes les relacions que tinguera era que li feren sentir-se bé.

ACTIVITATS "COMA EN LA SEUA NOVA CIUTAT"

1. Descriu com es va sentir Coma en arribar a la ciutat.
2. Quin tipus de relacions noves descobreix?
3. Imagina que arriba a ta casa una persona que no coneixes i et demanen que la saludes fent-li un bes. Ho faries si no la coneixes? Per què?
4. Amb quines persones et sents més còmode/a quan et relaciones?
5. Quines diferències de "tracte" trobes en la relació que tens amb les persones que coneixes i amb les que no coneixes?

FITXA NÚM. B2 TÍTOL: Coneixent les emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el curt *Alike*: <https://www.youtube.com/watch?v=kQjtK32mGJQ>.
- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Visualitzar vídeos.
- Treball individual.
- Conclusions de grup classe.

RECURSOS

- Enllaç curt *Alike*: <https://youtu.be/RL-hg00w26A>.
- L'escolta emocional: <https://youtu.be/2Klz1uelL3s>.
- Fitxa d'activitats.
- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA D'ACTIVITATS

1. Enumera les emocions positives i negatives que hages vist en el vídeo.

Emocions positives	Emocions negatives

2. Troba en aquesta sopa de lletres sis emocions bàsiques.

S	O	R	P	R	E	S	A
A	I	R	G	E	L	A	A
Z	R	P	O	R	D	O	B
C	A	J	R	K	Z	J	M
T	H	G	A	K	X	S	R
A	V	E	R	S	I	O	S
A	S	E	T	S	I	R	T

3. Relata una situació en què hages sentit l'emoció trobada en l'activitat anterior.

4. Dibuixa la teua emoció favorita.

FITXA NÚM. B3 TÍTOL: Dibuixar un conflicte**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer emocions.
- Resoldre pacíficament un conflicte.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Aquest exercici es pot fer millor quan han viscut recentment un conflicte al pati o a classe.

S'han de dibuixar almenys tres escenes: com comença, què passa i com acaba.

El full es divideix en 4 parts. Una vegada dibuixades les tres escenes es passa a debatre la solució millor al conflicte i com podria haver acabat.

Cada persona dibuixarà després la quarta vinyeta amb la seua solució.

Com comença el conflicte?	Què ocorre?
Com acaba?	Una altra manera possible d'acabar

METODOLOGIA

- Treball individual.
- Conclusions de grup classe.

RECURSOS

- Material d'escriptura i dibuix.

FITXA NÚM. B4 TÍTOL: Famílies de botons**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els diferents tipus de famílies.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Visibilització i coneixement de diferents tipus de famílies.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el vídeo *Un grapat de botons*, de Carmen Parets:
<https://www.youtube.com/watch?v=df4Qf8pT1Yw>.
- Formarem diversos grups.
- Cada grup disposarà d'un grapat de botons barrejats amb els quals formaran en una cartolina una família de les que apareixen en el vídeo i que no es corresponga amb la seua família actual.
- Cada grup ensenyarà a la resta la família que han format i es realitzarà una posada en comú sobre la diversitat familiar.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo.
- Treball en grup xicotet.
- Exposició en grup xicotet.
- Debat del grup classe.

RECURSOS

- Enllaç del conte en vídeo *Un grapat de botons*, de Carmen Parets:
<https://www.youtube.com/watch?v=df4Qf8pT1Yw>.
- Botons de diferents grandàries i colors.
- Cola blanca.
- Cartolines.

FITXA NÚM. B5 TÍTOL: El joc de les faenes**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor les faenes de cura i de casa.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Posar en valor les faenes de cura i de casa.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Dividirem la classe en dos grups per a jugar la partida.
- Cada equip llançarà el dau quan serà el seu torn i mourà les caselles corresponents.
- Quan cauran en les caselles “pregunta” (?), l’equip contrari farà la pregunta i comprovarà que la resposta de l’equip s’acoste al màxim a la resposta.

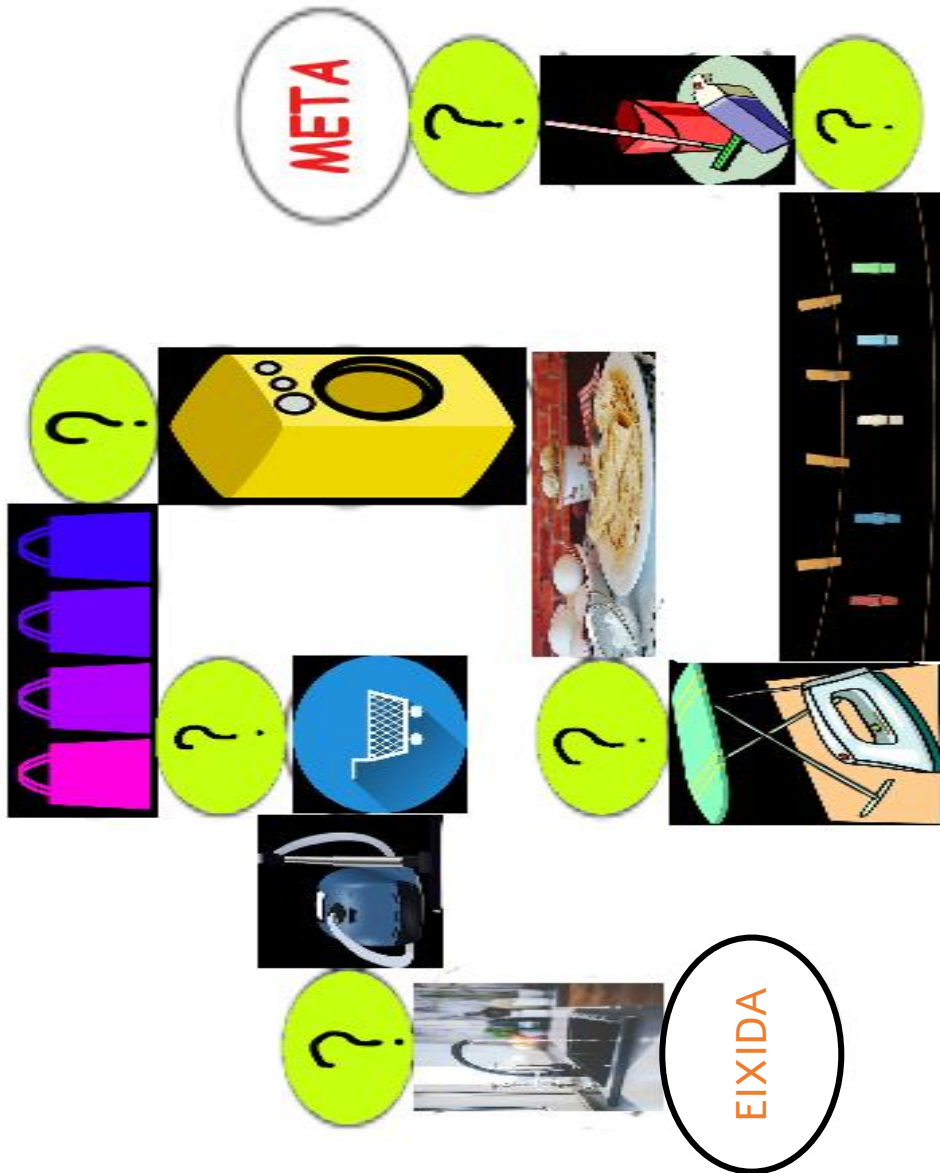
METODOLOGIA

- Joc grupal.
- Anàlisi de faenes.
- Comentar amb el grup classe les respostes.

RECURSOS

- Tauler del joc.
- Daus.
- Targetes de preguntes i respostes.

TAULER JOC FAENES

TARGETES DE PREGUNTES I RESPOSTES

Què necessite per dutxar-me?

- Tovalloles netes
- Aigua calenta
- Gel de dutxa
  - Xampú
  - Esponja

Què necessite per a posar la llavadora

- Saber quin programa elegir
- Saber quina roba puc ficar al mateix temps
  - Detergent
  - Suavitant
  - Llum

Què necessite per torrar el pa?

- Comprar pa
- Saber utilitzar la torradora
  - Llum

Què necessite per a fregar el sòl?

- Comprar una fregona
  - Comprar un poal
  - Detergent de sòls
    - Aigua

Què necessite per a fregar els plats?

- Sabó per als plats
  - Fregall
  - Aigua

Què necessite per a estendre la roba?

- Agulles d'estendre
- Corda d'estendre

Què necessite per a planxar?

- Una planxa
- Taula de planxar
- Saber quina temperatura necessita cada teixit
  - Aigua
  - Llum

Què necessite per a menjar tots els dies?

- Comprar
- Saber cuinar
- Tindre vaixel·la neta
  - Aigua
  - Llum o gas

FITXA NÚM. B6 TÍTOL: Els acords amb el núvol**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Visibilitzar la necessitat de la comunicació.
- Visibilitzar la importància de dialogar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el vídeo del conte *La nube y el acuerdo*: <https://youtu.be/WvXqnEhUdE8>.
- Dividirem l'alumnat en grups de quatre, per a treballar una solució diferent per mitjà del diàleg.
- Representació teatral del diàleg que han creat.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo.
- Treball en grup xicotet.
- Representació teatral.

RECURSOS

- Enllaç conte *La nube y el acuerdo*: <https://youtu.be/WvXqnEhUdE8>.

FITXA NÚM. B7 TÍTOL: Els sentiments de Maria**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 3r i 4t de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a reconèixer emocions.
- Aprendre a expressar les nostres emocions.
- Afavorir el desenvolupament de l'empatia.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visualitzarem el curt *Cuerdas*.
- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Visualitzar el vídeo *Cuerdas*.
- Treball individual i conclusions de grup classe.

RECURSOS

- Enllaç vídeo *Cuerdas*: https://youtu.be/4INwx_tmTKw.
- Fitxa d'activitats.
- L'escolta empàtica: <https://youtu.be/DKAoXF5diok>.
- Material d'escriptura.

EXERCICIS PROPOSATS

1. Quins sentiments creus que ha experimentat Maria?
2. Quines emocions creus que ha experimentat el seu amic?
3. Quins sentiments has experimentat tu en veure el vídeo?
4. Maria decideix ser professora quan es fa major; explica per què.

FITXA NÚM. C1 TÍTOL: Com ens relacionem?**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a diferenciar entre tracte amb coneguts i amb desconeguts.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Diferència de tracte entre persones conegudes i desconegudes.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Dividirem l'alumnat en grups de quatre.
- Entregarem a cada grup una targeta amb un supòsit.
- Cada grup representarà la comunicació i conversa que haurien de mantindre els protagonistes del seu supòsit.
- Debatrem a classe el que s'haja observat.

METODOLOGIA

- Joc de rol.
- Conclusions de grup classe.

RECURSOS

- Targetes amb supòsits.

TARGETES SUPÒSITS**SUPÒSIT 1: ANEM A COMPRAR**

Vaig a comprar a la carnisseria, i pel carrer em trobe un familiar que decideix acompanyar-me a comprar.

És una botiga a la qual vaig sovint, i ja conec des de fa anys la persona que treballa a la carnisseria.

Quan arribe, per a demanar el torn m'he de dirigir a una persona que no conec però és molt amable i entaulem una conversa.

Persona 1: jo

Persona 2: el meu familiar

Persona 3: persona que treballa a la carnisseria

Persona 4: un altre client

SUPÒSIT 2: ENTREVISTA DE TREBALL

Vaig a una entrevista de treball. L'edifici és molt gran i necessite trobar el lloc on se celebrarà l'entrevista. Pregunte a consergeria i molt amablement m'indiquen el lloc que busque.

A la sala d'espera, mentre espere que siga el meu torn, em trobe un altre aspirant al lloc i mantenim una agradable conversa.

Quan arriba el meu moment entre a fer la meua entrevista, crec que m'ha eixit bé.

Persona 1: persona candidata

Persona 2: conserge

Persona 3: persona candidata 2

Persona 4: persona que fa l'entrevista

SUPÒSIT 3: ANEM AL TEATRE

Arribe al teatre en companyia, comprem les entrades en la taquilla, i ens acompanya a les nostres butaques la persona encarregada d'acomodar-nos. Com que és molt amable i no hi ha molta gent entaulem una conversa.

Persona 1: jo

Persona 2: companyia

Persona 3: persona que treballa en la taquilla

Persona 4: persona encarregada d'acomodar-nos

SUPÒSIT 4: ÚS DE TRANSPORT PÚBLIC

Esperant l'autobús em trobe una persona que porta molt de pes i necessita ajuda per a pujar. M'oferisc a ajudar-la amb la compra i pugem.

Durant el trajecte, en una de les parades puja una persona que va amb mi a l'institut i seu al meu costat.

Persona 1: jo

Persona 2: persona que necessita ajuda

Persona 3: persona que va amb mi a l'institut

Persona 4: persona que s'encarrega de revisar els bitllets del trajecte

FITXA NÚM. C2

TÍTOL: Definició oculta

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Posar en valor el treball reproductiu.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Posar en valor les faenes de cura i de casa.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Realització dels exercicis proposats.
- Debat amb el grup classe de les respostes.

METODOLOGIA

- Treball individual.
- Debat amb tot el grup.

RECURSOS

- Fitxa exercicis.
- Material d'escriptura.

ACTIVITATS TREBALL REPRODUCTIU

1. Per a desxifrar la definició de “treball reproductiu” completa aquest quadre usant els símbols següents.

▪	&	Σ	⌘	#	o	∞	⌘	•	▲	≤	♥	◇	€	▒	[OBJ]
A	E	O	I	T	U	S	D	C	N	L	M	P	F	R	V

∞	Σ	▲		#	Σ	#	&	∞		≤	&	∞		▪	•	#	⌘	[OBJ]	⌘	#	▪	#	∞
---	---	---	--	---	---	---	---	---	--	---	---	---	--	---	---	---	---	-------	---	---	---	---	---

▲	&	•	&	∞	∞	▪	▒	⌘	&	∞		◇	&	▒		▪		≤	▪

•	o	▒	▪		⌘	&		≤	▪		€	▪	♥	⌘	≤	⌘	▪
---	---	---	---	--	---	---	--	---	---	--	---	---	---	---	---	---	---

2. Completa amb la frase oculta de l'exercici anterior.

El treball reproductiu _____

3. Segons la definició obtinguda, enumera cinc activitats a les quals creus que es refereix:

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

FITXA NÚM. C3 TÍTOL: Trobant emocions**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer les emocions.
- Aprendre a gestionar emocions.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Identificació, classificació i gestió de les emocions.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Dividirem la classe en dos grups.
- A cada participant d'un dels grups se li entregarà una etiqueta amb el nom d'una emoció.
- I a cada participant de l'altre grup se li entregarà una imatge que represente o genere una emoció.
- Se'ls explicarà que han de formar grups entre ells en els quals les imatges estiguen relacionades amb les paraules entregades.
- Quan la classe haja aconseguit formar els grups per emocions, cada grup explicarà a la resta quines situacions provoquen l'emoció que representen.

METODOLOGIA

- Interacció grupal.
- Exposició grupal.

RECURSOS

- Imatges i etiquetes per a imprimir.

ETIQUETES EMOCIONS

ALEGRIA

FASTIC

IRA

POR

SORPRESA

TRISTESA

TARGETES EMOCIONS

FITXA NÚM. C4 TÍTOL: Repartiment de faenes**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre que les faenes domèstiques i de cura són responsabilitat de tot el nucli familiar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Posar en valor les faenes de cura i de casa.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Omplirem la fitxa proposada.
- Farem una posada en comú de les respostes.

METODOLOGIA

- Treball individual.
- Debat del grup classe.

RECURSOS

- Fitxa d'activitats.
- Material d'escriptura.

ACTIVITATS REPARTIMENT DE FAENES

1. Pensa en un dia qualsevol a ta casa i ompli el quadre següent amb els membres de la teua família. Marca una x en la casella de la faena que fa cadascú:

Faena	Jo:	Familiar 1:	Familiar 2:	Familiar 3:
Preparar els esmorzars				
Fer els llits				
Comprar				
Fer el dinar				
Parar taula				
Desparar taula				
Escarar la vaixela o posar el llavaplat				
Posar la llavadora				
Recollir la roba				
Planxar				
Netejar els banys				
Preparar els berenars				
Preparar el sopar				

2. Després d'omplir el teu quadre, creus que en la teua família hi ha un repartiment igualitari de les faenes? Per què?

3. Creus que tots els membres de la teua família disposen del mateix temps lliure? Reflexiona la teua resposta.

FITXA NÚM. C5 TÍTOL: Em comuniquem amb el meu cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre a interpretar la comunicació corporal.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Comunicació afectiva i efectiva.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Seurem en cercle i entregarem a cada persona estudiant una targeta amb un missatge.
- Aniran col·locant-se al centre quan arribe el seu torn i per mitjà d'expressió corporal tractaran de trasmetre el missatge.
- El grup classe intentarà reconèixer el missatge.

METODOLOGIA

- Activitat grupal en grup classe.

RECURSOS

- Targetes missatges.

TARGETES MISSATGES PROPOSATS

TENGO MIEDO

NO ME GUSTA

SI ME GUSTA

TE QUIERO

NO TE QUIERO

OS QUIERO

NO OS QUIERO

¿ TE GUSTO ?

¿ OS GUSTO ?

¿ TE GUSTA ?

NECESITO AYUDA

TENGO CALOR

TENGO FRIO

ESTOY CONTENTA/O

ESTOY TRISTE

ESTOY ENFADADO/A

ESTOY CANSADA/O

TE AMO

¿ NECESITAS ALGO ?

QUIZÁS

¿ POR QUÉ ?

PUEDE SER

SIENTO ANGUSTIA

ME DUELE LA CABEZA

ME DUELE LA BARRIGA

HOLA

ADIÓS

FITXA NÚM. C6 TÍTOL: Targetes unitat familiar**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Donar visibilitat als diferents tipus de famílies.

BLOCS DE CONTINGUT

- Bloc III. Vincles personals. Visibilització i coneixement de diferents tipus de famílies.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Es dividirà la classe en diversos grups.
- Cada grup formarà una família en què cada integrant del grup represente un rol dins d'una unitat familiar.
- Cada grup trasmetrà a la resta de la classe la família que ha format representant una acció quotidiana en la qual participen tots els membres de la família formada.
- Es farà una posada en comú sobre els diferents tipus de famílies que han sorgit.
- Per mitjà de les targetes veurem els diferents tipus de família i l'alumnat haurà d'identificar les famílies que han format, i s'explicaran les que no hagen sorgit en els grups.

METODOLOGIA

- Treball en grup xicotet.
- Exposició en grup xicotet.
- Debat en grup classe.

RECURSOS

- Targetes tipus de família per a imprimir.

TARGETES UNITAT FAMILIAR

**FAMÍLIA RECONSTITUÏDA,
ENSAMBLADA O MIXTA**

Conformada per progenitors divorciats/des, vidus/vídues o separats/des, i descendents d'unions anteriors

**FAMÍLIA
MULTIGENERACIONAL O
EXTENSA**

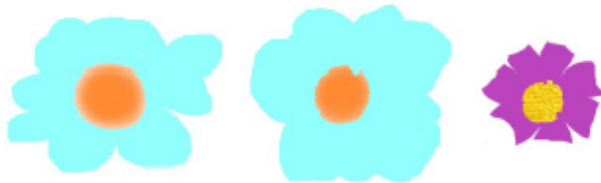
Conformada per membres de la família de diferents generacions

FAMÍLIA MULTINUCLEAR

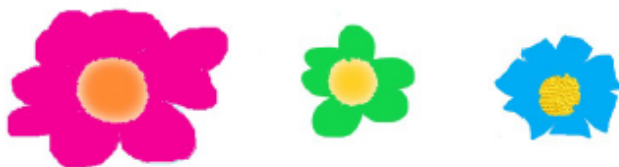
Conformada per la família nuclear i per parents consanguinis o acostats

FAMÍLIA UNIPERSONAL

Conformada per una sola persona

FAMÍLIA HOMOPARENTAL

Aquella on una parella de dones o d'homes esdevenen mares/pares d'una o més criatures

FAMÍLIA MONOPARENTAL

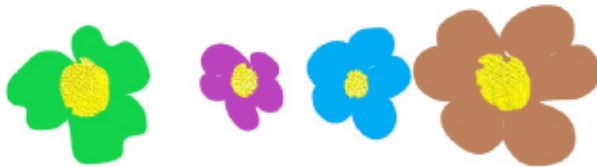
En la que el fill/a o fills/es compten amb només un progenitor (sigués la mare o el pare)

FAMÍLIA D'ACOLLIDA

En la que les persones menors no són descendents dels adults, però han sigut acollits/des legalment per aquests, de forma urgent, temporal o permanente, mentre estan tutelats/des per l'administració

FAMÍLIA ADOPTIVA

És el model de família que sorgeix quan les persones adultes decideixen adoptar a un/a xiquet/a. A pesar de no ser els pares/mares biològics, aquest tipus de família adquireix el mateix rol i funció dins de la societat, així com els mateixos drets de tots els seus membres

FAMÍLIA SENSE FILLS/ES PER ELECCIÓ

En la que persones integrants de la família prenen la decisió de no tindre descendència

11. BLOC IV: PRÀCTIQUES SEXUALS

Per a introduir aquest quart bloc hem seleccionat el conte “Serà genial... si us divertiú junts”, on es tracten situacions dels diferents continguts de bloc. Després de llegir-lo, es recomanen activitats seqüenciades per cicles on aprofundir en cada un, intentant donar un enfocament global i complet de l’educació afectivosexual en Educació Primària.

En aquest bloc es parlarà atenció especialment en l’enfocament de la sexualitat com a forma de comunicació, emfasitzant la importància de les abraçades, les carícies i les mirades com a formes d’afecte.

Fitxa	Títol	Nivell	Contingut: pràctiques sexuals
ABC	Serà genial... si us divertiú junts	1 a 6	Introducció. Consentiment
A1	Conec el meu cos	1-2	Anatomia
A2	Els genitals i la seua higiene	1-2	Cures bàsiques
A3/B1	No li contes contes	1 a 4	Sexualitat com comunicació
A4/B2/C1	M’agrada/No m’agrada	1 a 6	Consentiment
A5/B3/C2	No calles	1 a 6	Prevenició d’abusos
A6/B4/C3	Persones desconegudes	1 a 6	Prevenició d’abusos
B5/C4	Conec el meu cos	3 a 6	Sexualitat com comunicació
B6/C5	Els genitals i la seua higiene	3 a 6	Cures bàsiques
B7/C6	Xarxes socials	3 a 6	Identitat digital
B8/C7	Suplantació d’identitat en xarxes socials	3 a 6	Ciberbullying i suplantació d’identitat
B9/C8	Sèxting, no el provoques!	3 a 6	Sèxting
B10/C9	Pensa-ho, internet és ràpid i potent	3 a 6	Sèxting
C10	Grooming	5-6	Grooming

Bloc IV: Jocs

“Serà genial... si us divertiú junts”

Va arribar el 23 d’abril i amb ell la gran festa: era el Dia del Llibre i calia estar perfectes, no podia eixir res malament: cada lletra, cada signe, cada nombre, cada poema..., tot havia d’estar en el seu lloc, en la seua pàgina, perquè tots els xiquets i xiquetes del món pogueren gaudir de meravelloses aventures.

Coma es va posar el seu vestit de xarol que li feia ressaltar la figura ja quasi adulta. Tenia en la cara una lluentor especial. El seu somriure mesclava alegria i nerviosisme a parts iguals.

Punt estrenava camisa i un preciós corbatí brillant a joc amb les sabates. Eren quasi les dotze i havia quedat amb Coma a la plaça dels Contes, on cada 23 d’abril @ llig una història diferent i se celebra una gran festa. Enguany tocava “Ni un beset a la força”. Després, riures, balls, jocs i un gran dinar per a celebrar el dia gran.

Agafats de la mà, radiants i decidits, es van acostar fins al seu lloc a la plaça.

@ va començar la lectura, amb veu ferma però dolça, segura però elegant.

Punt i Com no coneixien el conte i atenien bocabadats, mentre entrellaçaven les mans cada vegada amb més decisió.

—Punt, quina historia més interessant —va murmurar-li Coma molt prop de l'orella.

—Sí, és veritat —va contestar Punt quasi estremint-se davant la delicada veu de Coma.

Les seues galtes ja quasi es fregaven, s'acostaven més i més, de manera natural, quasi sense voler, encara que en realitat era volent.

—Coma —va balbotejar Punt... I en girar-se els seus llavis es van fregar, dibuixant un bes furtiu. En aquell instant @ va acabar la lectura del conte entre vïtols i aplaudiments.

La cara de Coma i de Punt havia canviat. Tristeses?, por?, confusió?, il·lusió? Potser cap, però potser un poc de cada una.

Va començar el ball i Punt i Coma es buscaven amb la mirada, que després apartaven enrojolats, es fregaven, amb mans amerades de suor, però semblaven quasi aïllats de la resta, encara que la plaça estava abarrotada.

@ se'ls va acostar, s'estava adonant del que ocorria i volia ajudar.

—Però que bé, xics, quanta elegància! —va exclamar.

—Hola!, no t'haviem vist arribar —va dir Coma—. Quina passada de conte! —va afegir Punt.

—Tinc una cosa per explicar-vos, acosteuvos —va dir @ als estranyats joves.

—Mireu allí, què veieu? —els va preguntar.

Són X i T, sense ells no hi hauria xocolate, tant com ens agrada —va respondre Coma.

—I més arrere? —va afegir @.

F i G ballant, i que riquíssim el formatge! —va exclamar Punt.

—Se'ls veu feliços, veritat? Heu escoltat atentament el conte? —va preguntar @.

—Sí, clar —va respondre Punt—, i ja t'he dit que m'ha encantat.

—Doncs no intenteu enganyar el vostre cor. Per què creieu que se'ls veu tan feliços? —va preguntar @.

—Perquè junts estan molt a gust, els agrada ballar, agafar-se de la mà o fer-se un bes és preciós; és amor, amistat i afecte —va afegir.

—Però @, nosaltres, jo, ell... —va balbotejar Coma.

—Mireu, xics, serà genial si us divertiu junts. Si us respecteu i us voleu, la vida és meravellosa. Els besos, les carícies, els balls, les abraçades són increïbles, sempre que els dos els vulgueu i en gaudiu junts.

I entre balls, riures i carícies, aquell va ser el millor Dia del Llibre de les seues vides, o almenys de moment, ja que junts esperarien el pròxim amb més il·lusió que mai.

Bloc IV: Pràctiques sexuals   SERÀ GENIAL... SI US DIVERTIU JUNTS!

- ☐ Dibuixa la plaça dels Contes durant la celebració.
- ☐ Què significa “estremint-se”?
- ☐ Per què penses que li va passar a Punt?
- ☐ Què és un “bes furtiu”?
- ☐ Visualitza el conte *Ni un beset a la força*.
- ☐ Enllaç: NI UN BESET A LA FORÇA CONTE INFANTIL - YouTube
- ☐ Com es relaciona amb el títol de la nostra història?

FITXA: ABC**TÍTOL: “Serà genial... si us divertiu junts”**

ES DIRIGEIX A

- Alumnat de 1r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Donar la nostra opinió de la lectura.
- Prendre consciència que hem de respectar i que ens han de respectar.

BLOCS DE CONTINGUT

- Introducció al bloc IV: Pràctiques sexuals

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Lectura del conte “Serà genial... si us divertiu junts”.

Després, contestar les preguntes següents:

- T’ha agradat el conte?
- Què significa “estremint-se”?
- Per què penses que li va passar a Punt?
- Què és un bes furtiu?

Al final del conte, @ diu: “Els besos, les carícies, els balls, les abraçades són increïbles, sempre que els dos els vulgueu i en gaudiu junts”. Què creus que vol dir això? T’agrada abraçar i besar els teus éssers estimats?

- Visualització del vídeo “Ni un besito a la fuerza”: <https://www.youtube.com/watch?v=CdC9kTszHCs>.

Després de veure el vídeo, preguntarem: com es relaciona aquest vídeo amb el títol de la història de Punt i Coma?

Amb el conte i el visionament del vídeo, tractem que l’alumnat entenga que ningú pot obligar-los a fer res que no vulguen. Si els abelleix abraçar, que abracen; si els abelleix besar, que besen, i si no els abelleix, que no ho facen. Cada persona pren les seues decisions i han de ser respectades. Hem de respectar els altres i que els altres ens respecten.

ACTIVITAT D’AMPLIACIÓ: Poden dibuixar la plaça dels Contes durant la celebració del Dia del Llibre.

METODOLOGIA

- Lectura en gran grup i posada en comú.
- Visionament del vídeo i posada en comú.

RECURSOS

- Conte (es pot fotocopiar o llegir-lo en gran grup en la pantalla).
- Ordinador, projector i internet.

FITXA NÚM. A1 TÍTOL: Conec el meu cos**ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer i prendre consciència del seu propi cos.
- Representar el seu propi cos i distingir-ne les parts.
- Apreciar el propi cos i respectar el dels altres.

BLOCS DE CONTINGUT

- Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Els donarem un full i els demanarem que es dibuixen el cos, sense roba. Una vegada dibuixat, els donarem el nom de diverses parts del cos perquè les posen en els seus dibuixos. (Aquest quadre es troba de forma fotocopiabile en la pàgina següent).

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
PEU	CARA	AIXELLA	CAMA

Una vegada posats els noms, observarem si hi ha cap paraula que no han posat (PENIS-VULVA) i que pensen per què no l'han posat, perquè s'adonen que la resta del cos és igual en els altres, que tenim el mateix. Els podem preguntar:

- Tenim coll?
- Tenim cara?
- Tenim genolls?
- Tenim peus?
- Tenim braços?
- Aleshores, quina és la diferència?

De tal manera, s'adonaran que totes les persones som diferents i els nostres cossos també ho són, per la qual cosa mereixem el mateix respecte al nostre cos i al cos dels altres. Hem d'apreciar-nos i respectar-nos tal com som.

METODOLOGIA

- Dibuix individual. Retallar les parts i apegar-les individualment en el seu dibuix.
- En gran grup, reflexionar sobre les similituds i diferències del nostre cos.

RECURSOS

- Un full en blanc.
- Llapis, goma d'esborrar, tisoires i goma d'apegar.
- Fotocòpia dels noms de les parts per a retallar-les i després apegar-les.

PARTS DEL COS PER A FOTOCOPIAR

ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS

FITXA NÚM. A2**TÍTOL: Els genitals i la seua higiene****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r i 2n de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els genitals externament.
- Higiene dels genitals.

BLOCS DE CONTINGUT

- Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Repartirem la fitxa amb els genitals perquè els vegem externament.
- Preguntarem si saben quines parts els componen.
- Retallarem els noms i apegarem les parts que els componen en el lloc corresponent.
- Els preguntarem si saben com netejar i mantindre la higiene d'aquests aparells per a evitar malalties.

METODOLOGIA

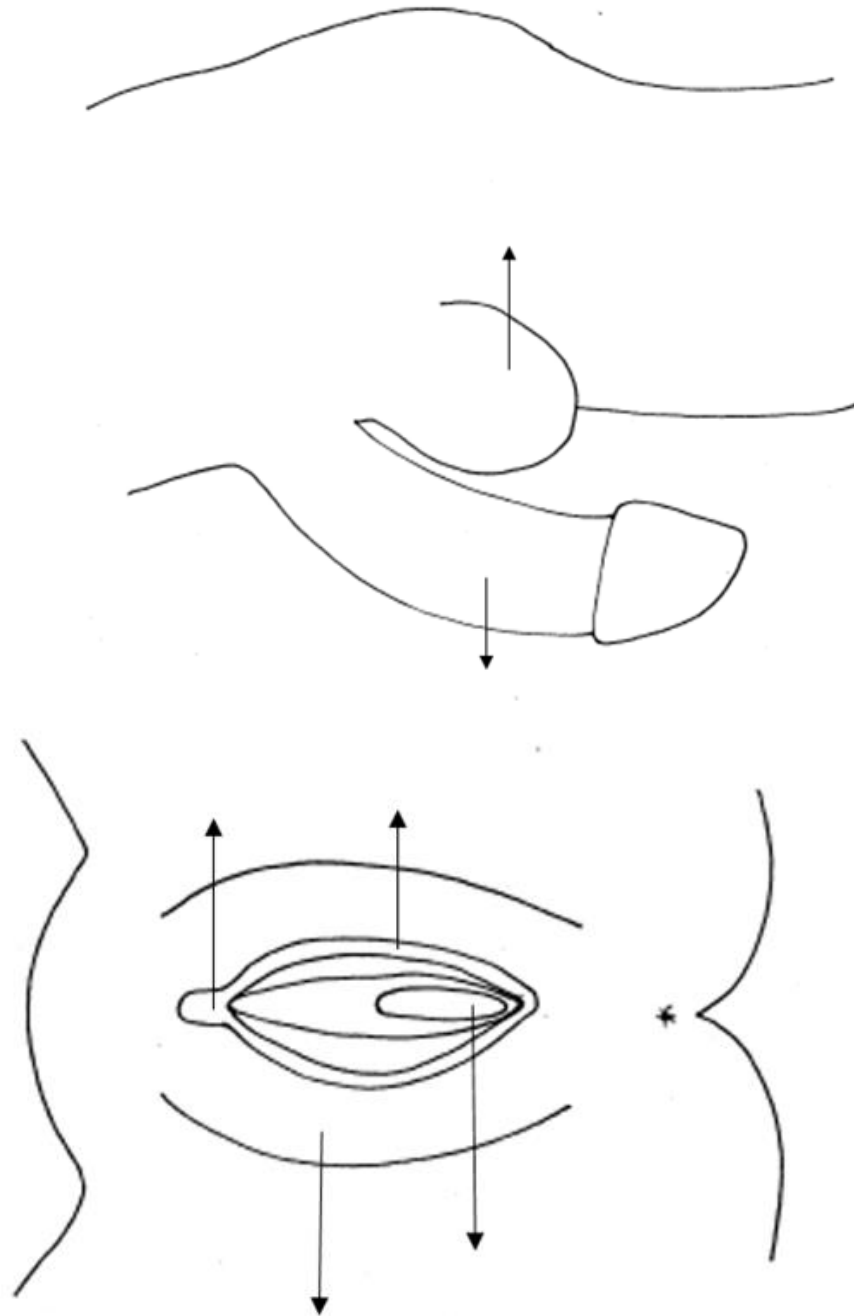
- Fotocopiar el material i repartir la fitxa amb els genitals externs.
- Preguntarem si coneixen el nom d'alguna de les parts assenyalades.
- Una vegada vistes les idees prèvies, repartirem la fitxa amb els noms per a retallar les parts i apegar-les individualment en el seu dibuix.
- En gran grup, reflexionarem sobre aquestes parts íntimes del nostre cos. Podem preguntar: Algú ens pot tocar les nostres parts íntimes? Podem respondre que:
  - Ningú ha de tocar-nos, excepto algun familiar per a veure si estem bé o si ens passa res en alguna d'aquestes parts i necessitem atenció sanitària.Saps cómo cuidar les teues parts íntimes?
  - Parlarem de la importància de la higiene d'aquestes parts íntimes del nostre cos:
    - Hem de llavar-nos bé amb sabó i aigua tots els dies.
    - Després de llavar-nos, hem d'eixugar-nos bé i canviar-nos la roba interior.
    - Netejar-nos bé, cada vegada que anem al bany.
    - Si ens ix alguna irritació, podem utilitzar sabó íntim que venen a les farmàcies.
    - Si ens fa mal, ens pica o tenim dubtes sobre què ens pot estar passant, hem d'anar al centre de salut.

RECURSOS

- Fitxes de treball fotocopiades.
- Tisores i goma d'apegar.

MATERIALS PER A FOTOCOPIAR

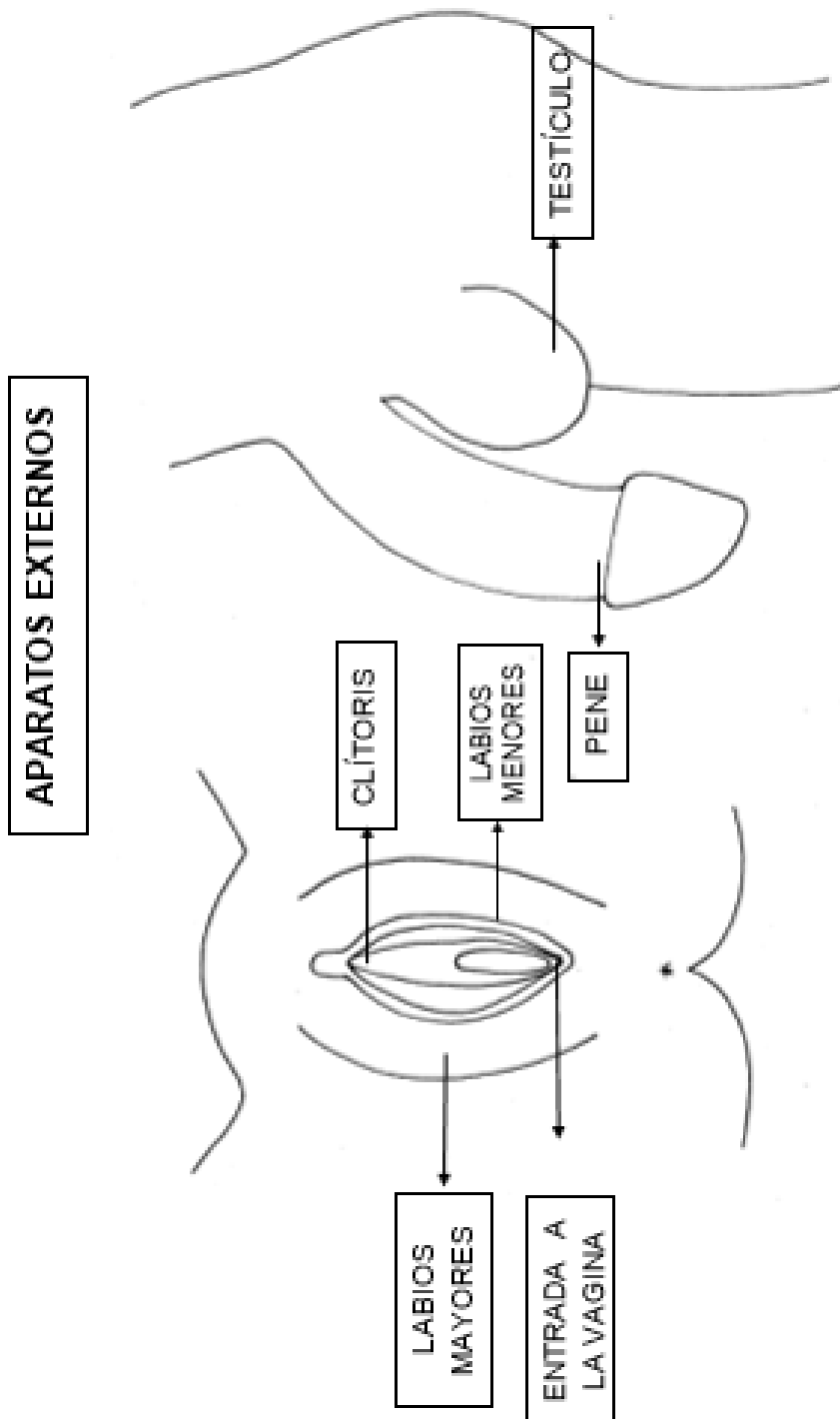
APARELLS
EXTERNIS

PARTS DEL COS PER A FOTOCOPIAR

ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS
ENTRADA A LA VAGINA	TESTICLE	LLAVIS MAJORS
LLAVIS MENORS	PENIS	CLÍTORIS

SOLUCIÓ

FITXA NÚM. A3/B1**TÍTOL: No li contes contes****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r a 4t.

OBJECTIUS

- Conèixer com naixen els bebés.
- Conèixer els tipus de família que hi ha.

BLOCS DE CONTINGUT

- Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visionat del conte *No le cuentes cuentos*, de Carlos de la Cruz.
- <http://sexualmente.es/wp-content/uploads/2016/04/No-le-cuentos-cuentos-Educaci%C3%B3n-sexo-afectiva-3.pdf>.
- Preguntes de reflexió.

METODOLOGIA

- Veure el vídeo en gran grup.
- Reflexionar sobre el que hem vist. Podem fer les preguntes següents:

Preguntes per a després:

Són iguals els xiquets i les xiquetes?

Saps què és la inseminació artificial?

Saps què significa “cesària”?

Què significa “adoptar”?

Quins tipus de famílies coneixes?

Creus que una família és millor que una altra?

Creus que tens una bona família? Per què?

Acabarem la reflexió posant l'accent en el respecte a tots els tipus de família existents.

RECURSOS

- Ordinador, projector i internet.

FITXA NÚM. A4/B2/C1
TÍTOL: M'agrada / No m'agrada
ES DIRIGEIX A

Alumnat de 1r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer què m'agrada i què no m'agrada fer-me o que li facen al meu cos.

BLOCS DE CONTINGUT

- Percepció de les sensacions corporals. Plaer i descontent.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Reflexionar oralment sobre el que m'agrada i el que no m'agrada fer-me o que li facen al meu cos.

METODOLOGIA

- En gran grup parlarem sobre el que ens agrada que ens facen i el que no ens agrada que li facen al nostre cos.
- Dividirem la pissarra en dues parts i anirem escrivint en una part el que ens agrada i, en l'altra, el que no ens agrada. Per exemple:

M'AGRADA	NO M'AGRADA
<ul style="list-style-type: none"> • Que em facen cosquerelles en la panxa. • Que em facen abraçades. • Que m'acaricien el cap... 	<ul style="list-style-type: none"> • Que em peguen. • Que em toquen sense permís. • Que em pessiguen...

- Una vegada feta la taula els preguntarem:
  - Alguna vegada algú t'ha acariciat i has sentit incomoditat? Què has fet?
  - Quan et fan alguna cosa que no t'agrada, què fas?
 Reflexionarem sobre aquestes preguntes i recalcarem que si la persona o persones que ens fan això que no ens agrada continuen fent-nos-ho, buscarem ajuda en altres companys/anyes pròxims o adults perquè deixen de molestar-nos.
- Després, farem la mateixa activitat, però parlant de manera individual a mi mateix, és a dir, què m'agrada fer-li al meu cos i què no m'agrada fer-li al meu cos?
- Podem utilitzar la mateixa taula, però ja omplint-la amb el que a mi m'agrada i no m'agrada. Per exemple:

M'AGRADA	NO M'AGRADA
<ul style="list-style-type: none"> • Fer-me una dutxeta calenteta. • Acariciar-me els cabells. 	<ul style="list-style-type: none"> • Fer-me pessics. • Fer-me ferides.

A partir d'ací, si algú diu que li agrada tocar-se alguna part íntima del cos: cul, pit, penis..., es pot explicar que és una cosa que no s'ha de fer en públic, sinó en la intimitat, quan estiga a soles en la seua habitació i ningú el veja.

També recalcarem la importància de cuidar el nostre propi cos i portar una vida saludable.

RECURSOS

- Pissarra de classe i clarió.

FITXA NÚM. A5/B3/C2**TÍTOL: No calles****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre que, si no estem bé, hem de contar el que ens passa.

BLOCS DE CONTINGUT

- Consentiments i contactes no desitjats.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visionament del vídeo *No te calles*, en què es mostra la situació d'uns xiquets/etes als quals enganyen en un lloc de jocs i els fan despullar-se per a fer uns vídeos.

<https://www.youtube.com/watch?v=GRgt0KyxI8w>.

Conte animat *No te calles* | #NotecallesCuéntalo | Fundación Edelvives - YouTube

- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Visionament del vídeo en gran grup.
- Després reflexionarem sobre el que hem vist fent les preguntes següents:
  - Què us ha semblat aquest conte?
  - Una persona que acabes de conèixer pot ser el teu amic o amiga? Per què? Com penses que ha de ser un amic o amiga?
  - Penses que està bé que algú et demane que et despulles? Davant de qui creus que et pots despullar? (pare, mare, algun familiar, personal sanitari...).
  - Alguna vegada us han demanat que feu alguna cosa "rara"?
  - Conteu com us ha anat el dia a les vostres famílies o a algun amic o amiga?
  - Alguna vegada heu guardat un secret? Quin tipus de secret?
  - Segons has vist en el vídeo, creus que hi ha secrets que s'han de contar?
  - Has escoltat alguna vegada una xarrada de la guàrdia civil o de la policia en què et donen consells com aquests del vídeo? Quins consells t'han donat?
  - I... fas cas dels consells que et diuen els teus familiars? Quins tipus de consells et donen?
  - Creus que aquest xiquet ha sigut un autèntic "heroi"? Per què? "Sí que ha sigut valent i un autèntic heroi. Gràcies que ell ha contat el que li ha passat, la guàrdia civil ha pogut detindre aquestes persones que estaven aprofitant-se i enganyant els xiquets/etes i així ja no ho faran més. El que han fet és un delicte molt greu i per això estan en la presó."

Acabarem aquesta activitat recalcant que no s'han de deixar enganyar per ningú i que quan els passe alguna cosa han d'explicar-ho a una persona adulta de confiança perquè els pugui ajudar si tenen algun problema.

No han de fiar-se de persones desconegudes o que coneguen poc de temps.

Ningú ha de fer fotos ni vídeos sense el seu permís i el dels seus pares o tutors legals.

I com diu al final el vídeo: “Si alguna vegada veus alguna cosa estranya o algú et demana fer coses que no t’agraden, conta-ho als pares, ells sempre t’ajudaran” (o altres familiars que t’estiguen cuidant com ara iaies/iaies, oncles/ties...).

RECURSOS

Ordinador, projector i internet.

FITXA NÚM. A6/B4/C3**TÍTOL: Persones desconegudes****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 1r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Aprendre que no hem de fiar-nos de persones desconegudes.

BLOCS DE CONTINGUT

- Consentiments i contactes no desitjats.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visionament del vídeo *Secretos Sí, secretos NO* - Fundació PAS

Enllaç al vídeo:

Secretos Sí, secretos NO - Fundació PAS - YouTube:

<https://www.youtube.com/watch?v=fUuEzJk60Q>.

- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Visionat del vídeo en gran grup.
- Després reflexionarem sobre el que hem vist fent les preguntes següents:
- Què ha passat en aquest conte?
- Com s'ha sentit la xiqueta del conte?
- Com han respost els senyals del seu cos?
- Ha fet bé de contar-ho als seus amics i amigues?
- Què li han dit els seus amics/amigues quan els ha contat el que li ha passat?
- Quan et passa o et preocupa alguna cosa a qui ho contes?
- Alguna vegada us ha parlat pel carrer alguna persona desconeguda? Què us ha dit?
- Ha intentat algú enganyar-te alguna vegada?
- Recorda el que diu el llop: "Encara que semblen amables no totes les persones tenen bones intencions".

Acabarem aquesta activitat recalcant que no hem de fiar-nos mai de persones desconegudes o de persones que coneguem poc de temps.

Davant de qualsevol dubte, sempre preguntarem o demanarem ajuda als nostres familiars o amics/amigues de confiança.

Si els senyals del meu cos fan que em senta malament, m'allunyaré i buscaré ajuda entre les meues famílies o un adult.

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

FITXA NÚM. B5/C4**TÍTOL: Conec el meu cos****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer i prendre consciència del seu propi cos.
- Conèixer les diferents parts del nostre cos.
- Apreciar i respectar tant el nostre propi cos como el dels altres.

BLOCS DE CONTINGUT

- Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Els donarem a cada un una imatge en un full de diferents persones nues. A més, tindran també el nom de les diferents parts del cos, que hauran de retallar i apegar en la part corresponent (el material fotocopiable es troba en les pàgines següents).

Una vegada posats els noms, observarem si hi ha alguna paraula que no han posat (PENIS-VULVA) i que pensen per què no l'han posat, perquè s'adonen que la resta del cos és igual en els altres, que tenim el mateix. Els podem preguntar:

- Tenim coll?
- Tenim cara?
- Tenim genolls?
- Tenim peus?
- Tenim braços?
- Aleshores, quina és la diferència?

De tal manera, s'adonaran que l'únic que ens diferencia és la part genital. En la resta, som iguals, mereixem el mateix respecte al nostre cos i al cos dels altres. Hem d'apreciar-nos i respectar-nos tal com som.

METODOLOGIA

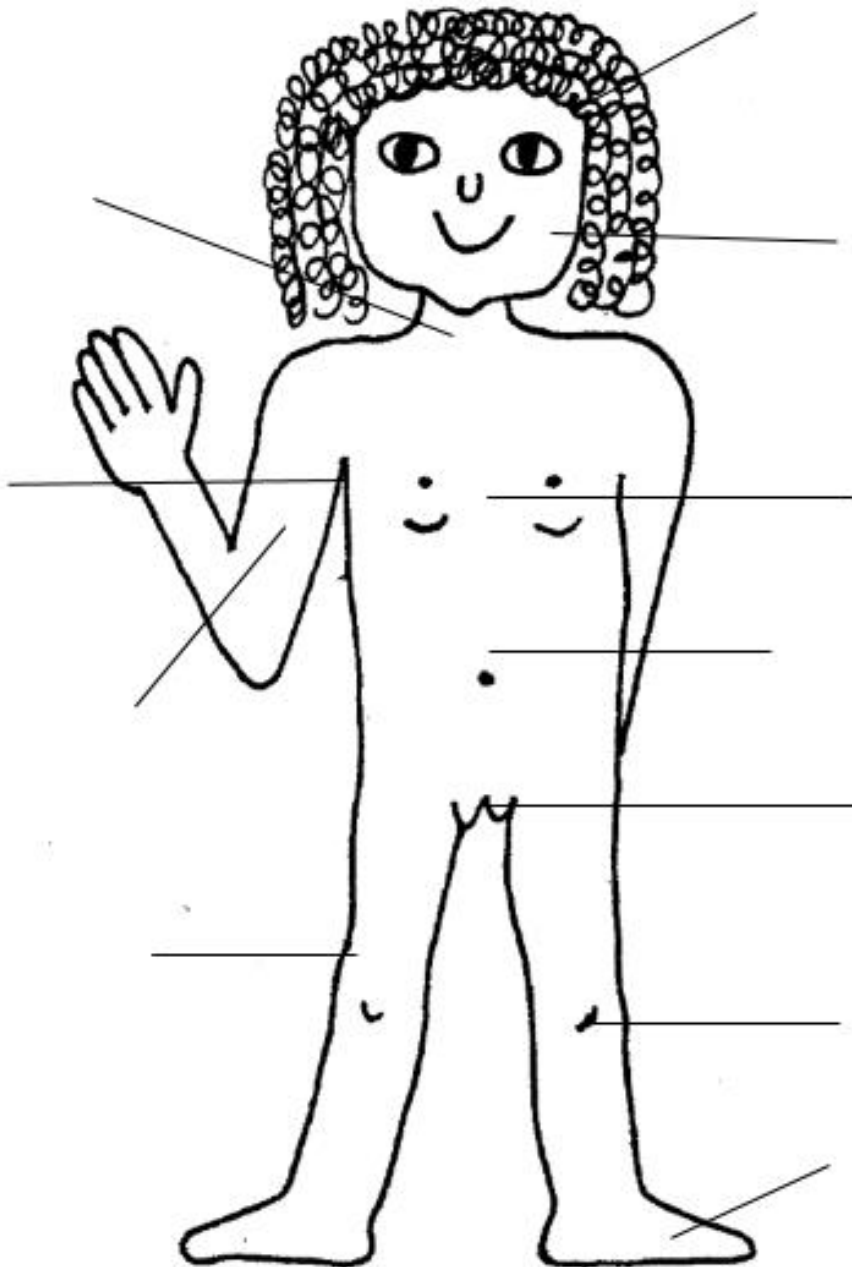
- Fotocopiar un dibuix i les parts del cos a cada estudiant.
- Retallar les parts i apegar-les individualment en el seu dibuix.
- En gran grup, reflexionar sobre les similituds i diferències del nostre cos.

RECURSOS

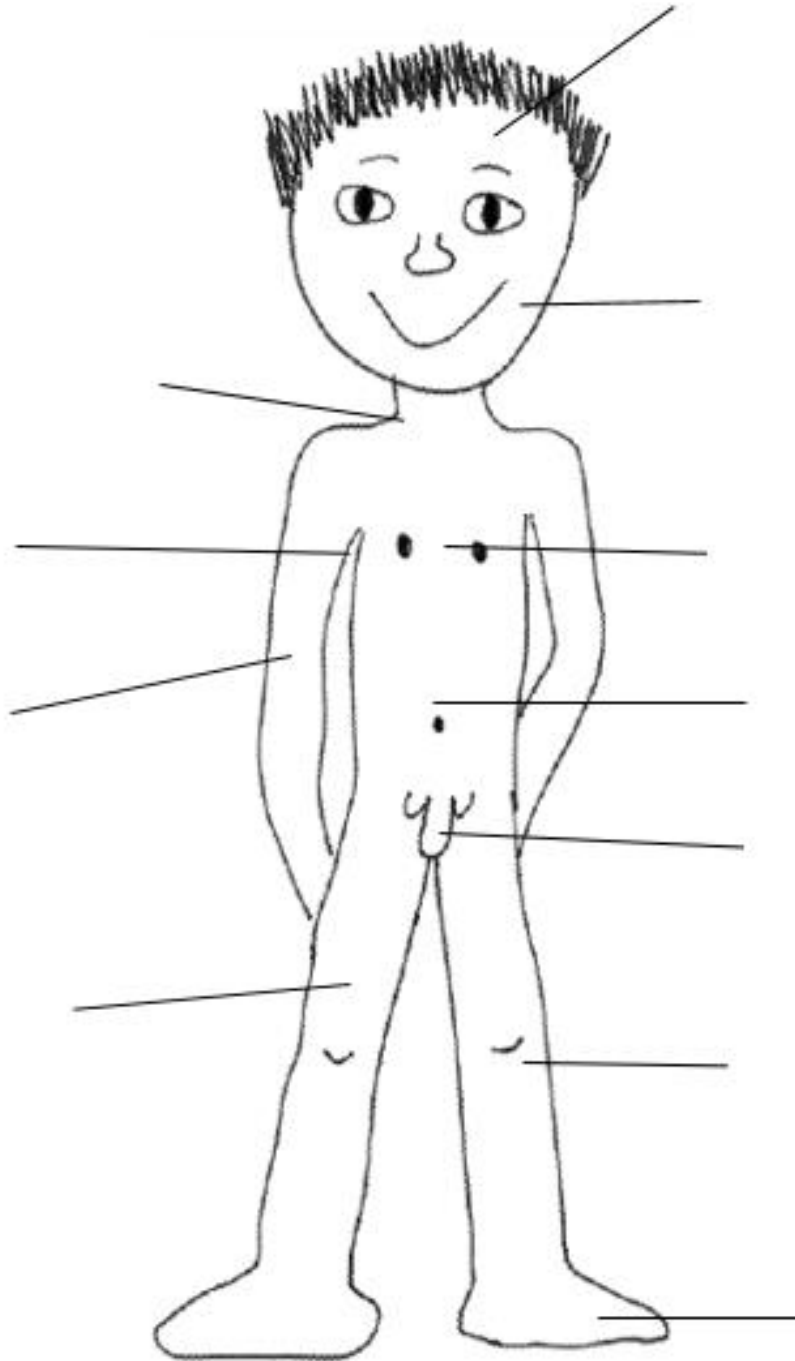
- Tisores i goma d'apegar.
- Fotocòpia d'un cos nu.
- Fotocòpia dels noms de les parts per a apegar-les després.

MATERIALS FOTOCOPIABLES

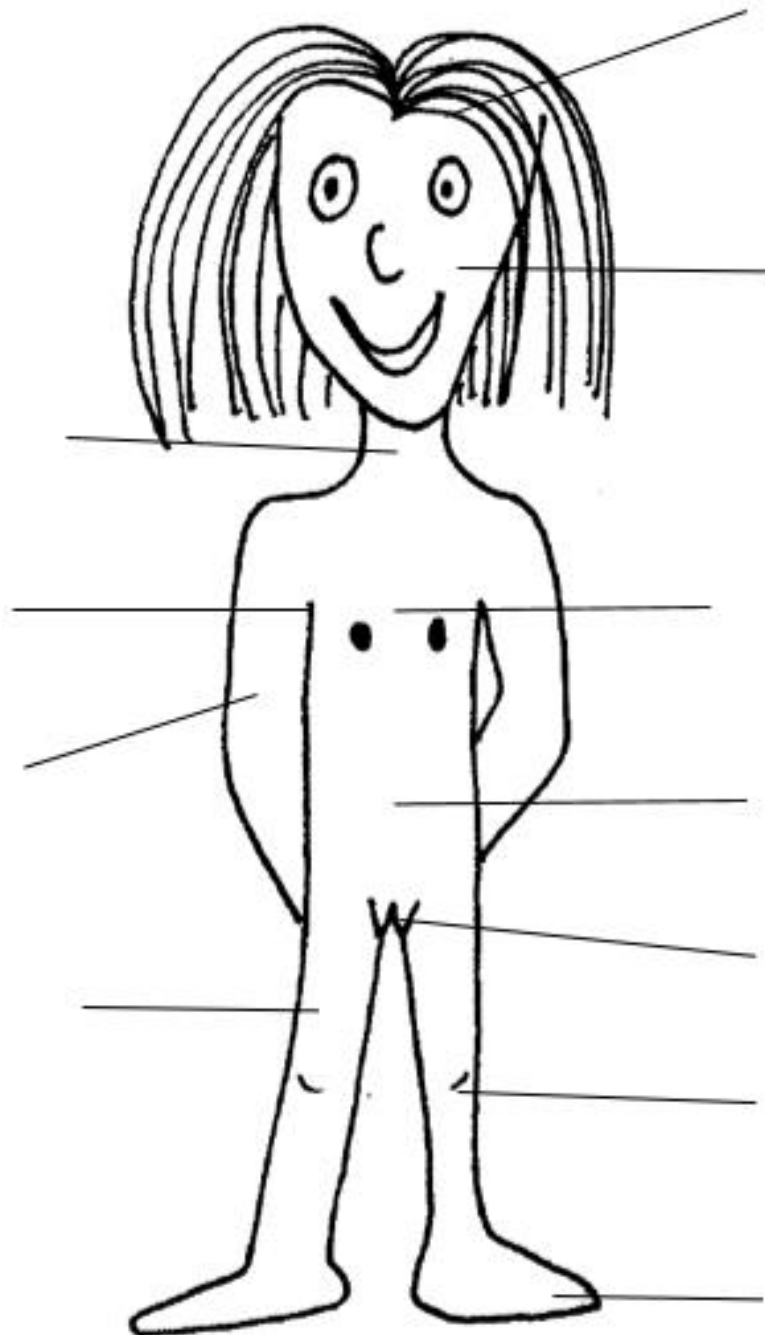
EL MEU COS

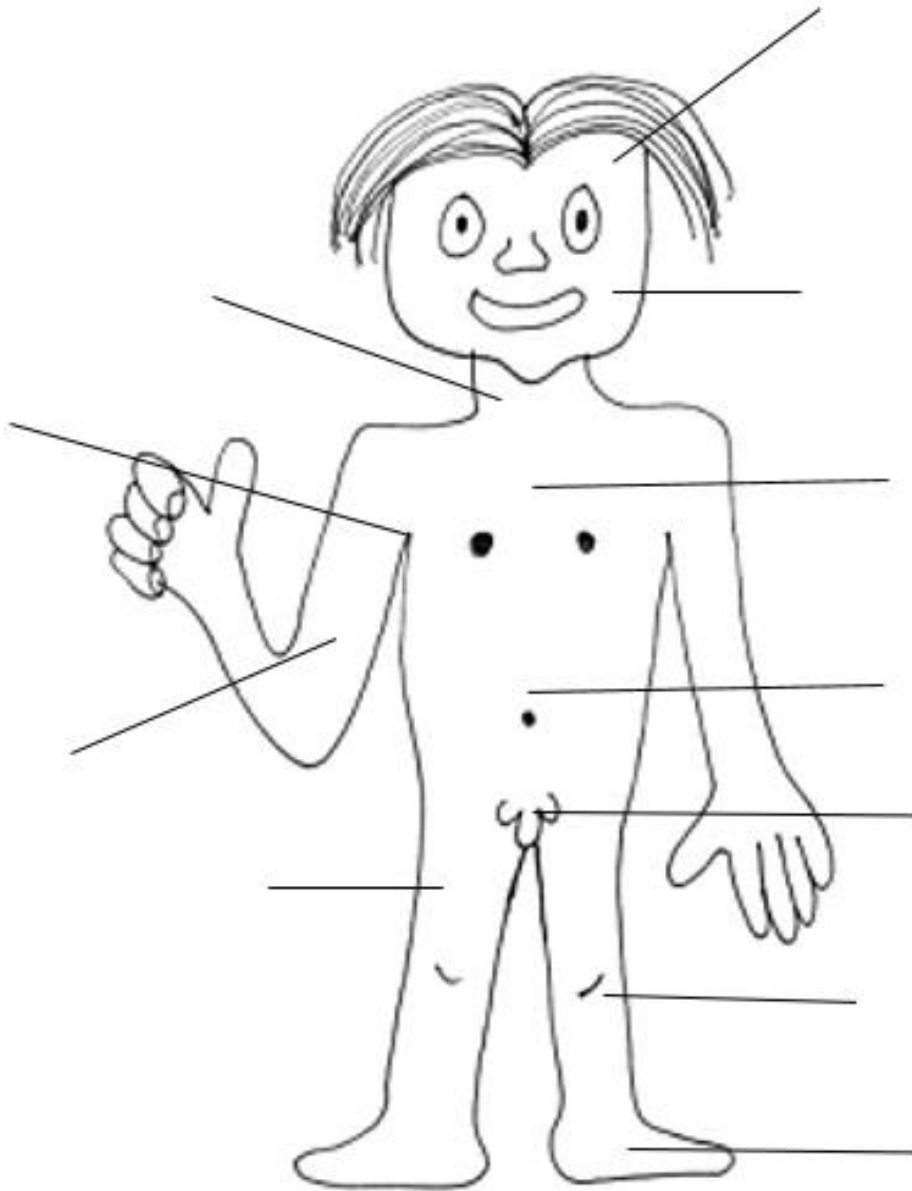
EL MEU COS

EL MEU COS

EL MEU COS

PARTS DEL COS PER A FOTOCOPIAR A CADA ESTUDIANT

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
-----	------	-----	---------

BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
------	-------	-------	--------

PEU	CARA	AIXELLA	CAMA
-----	------	---------	------

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
-----	------	-----	---------

BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
------	-------	-------	--------

PEU	CARA	AIXELLA	CAMA
-----	------	---------	------

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
-----	------	-----	---------

BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
------	-------	-------	--------

PEU	CARA	AIXELLA	CAMA
-----	------	---------	------

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
-----	------	-----	---------

BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
------	-------	-------	--------

PEU	CARA	AIXELLA	CAMA
-----	------	---------	------

CAP	COLL	PIT	ABDOMEN
-----	------	-----	---------

BRAÇ	PENIS	VULVA	GENOLL
------	-------	-------	--------

PEU	CARA	AIXELLA	CAMA
-----	------	---------	------

FITXA NÚM. B6/C5**TÍTOL: Els genitals i la seua higiene****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els genitals externament.
- Higiene dels genitals.

BLOCS DE CONTINGUT

- Apreciació de la sexualitat com a forma de comunicació.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Repartirem la fitxa amb els genitals perquè els vegen externament.
- Preguntarem si saben quines parts els componen.
- Escriurem al costat de cada fletxa el nom de la part corresponent.
- Els preguntarem si saben com netejar i mantindre la higiene d'aquests aparells per a evitar malalties.

METODOLOGIA

- Fotocopiar el material i repartir la fitxa amb els aparells externs.
- Preguntarem si coneixen el nom d'alguna de les parts assenyalades.
- Escriurem en les fletxes el nom de cada part.
- En gran grup, reflexionarem sobre aquestes parts íntimes del nostre cos. Podem preguntar:

Algú ens pot tocar les parts íntimes? Podem respondre que:

- Ningú ha de tocar-nos, excepte algun familiar per a veure si estem bé o si ens passa alguna cosa en alguna d'aquestes parts i necessitem anar al metge.

Saps com cuidar les teues parts íntimes?

- Parlarem de la importància de la higiene d'aquestes parts íntimes del nostre cos

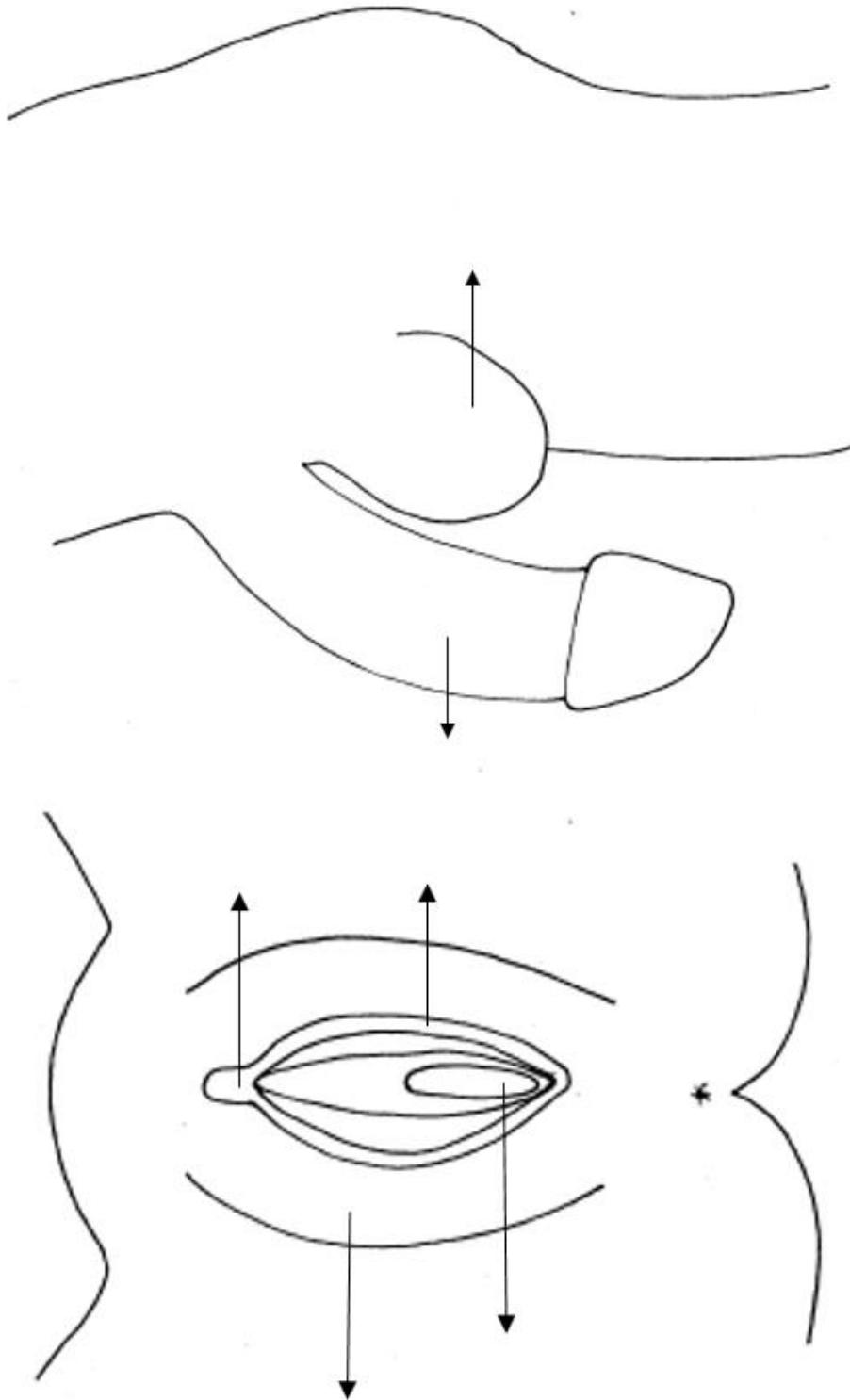
- Hem de llavar-nos bé amb sabó i aigua tots els dies.
- Després de llavar-nos, hem d'eixugar-nos bé i canviar-nos la roba interior.
- Netejar-nos bé, cada vegada que anem al lavabo.
- Si ens ix alguna irritació, podem utilitzar sabó íntim que venen a les farmàcies.
- Si ens fa mal, ens pica o tenim dubtes sobre què ens pot estar passant, hem d'acudir al metge.

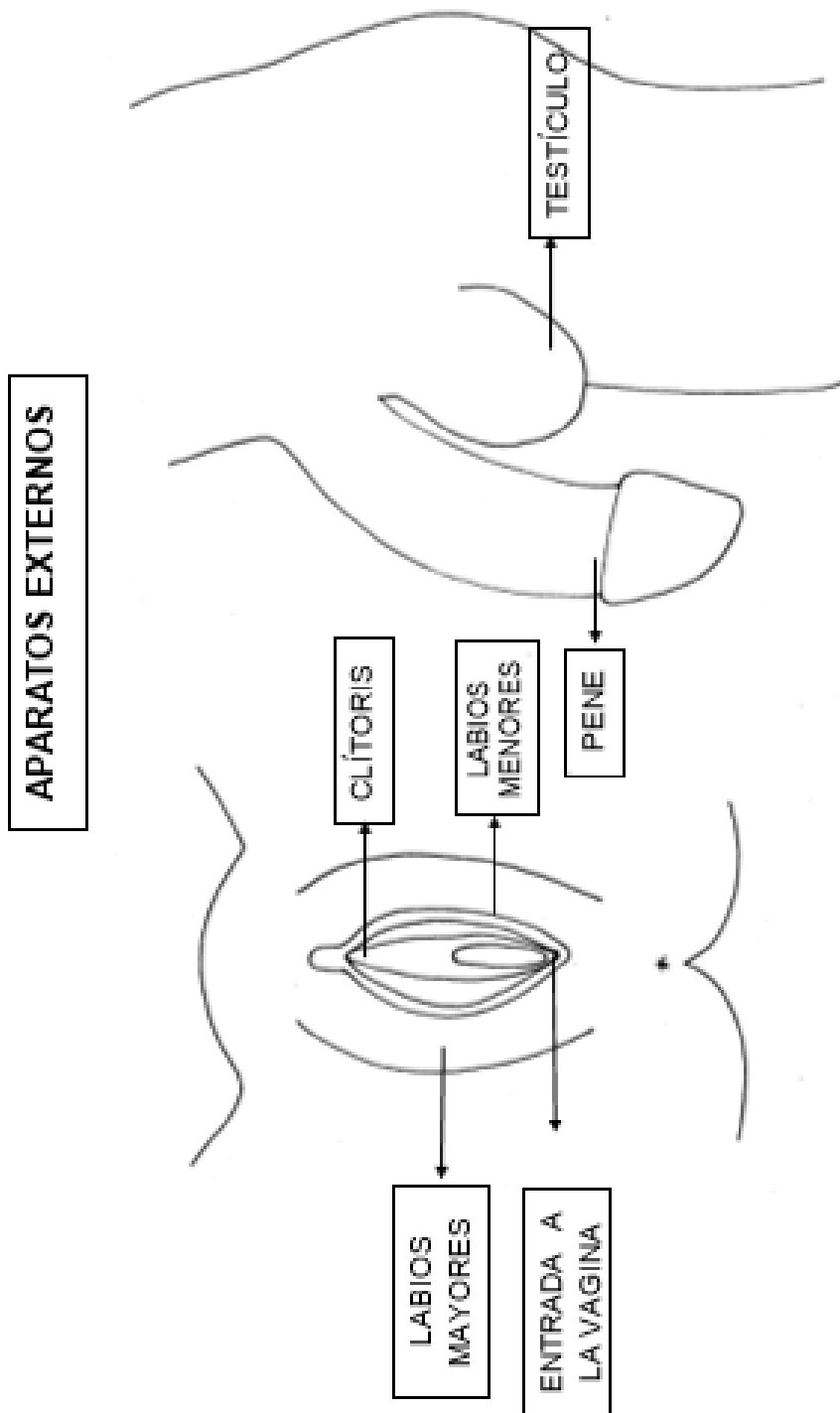
RECURSOS

- Fitxes de treball fotocopiades.
- Material d'escriptura.

A
P
A
R
E
L
L
S

E
X
T
E
R
N
S

FITXA NÚM. B7/C6**TÍTOL: Xarxes socials****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Donar a conèixer que tot el que posem en les xarxes socials no és privat.

BLOCS DE CONTINGUT

- Imatge i identitat digital.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

Vídeo: TENS VIDA PRIVADA DE VERITAT? https://youtu.be/_VAgyuNjnoY.

- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Abans de veure el vídeo preguntarem:
- Utilitzeu xarxes socials? Qui té xarxes socials?
- Quines xarxes socials utilitzeu?
- Heu penjat alguna vegada alguna foto?
- Eixiu vosaltres sols o amb algú més?
- A aquesta persona que ix en la foto amb vosaltres... li heu demanat permís per a pujar la foto?
- Després farem el visionat del vídeo en gran grup i reflexionarem sobre el que hem vist, i realitzarem les preguntes següents:
- Creus que si et fas una foto és per a ensenyar-la en xarxes socials?
- A qui ensenyas les fotos que et fas?
- I tu, coneixes bé tota la gent que tens agregada en les teues xarxes socials?
- Quan envies alguna foto a un amic o amiga, li dius que no envie aquesta foto a ningú? Confies en ell/ella?
- Algú coneix les teues contrasenyes de les xarxes socials? (Recorda que són úniques i intransferibles. Només les han de saber ton pare/mare si eres menor d'edat.)
- T'has fixat en la contrasenya que ha posat Andrés? Creus que és una contrasenya fàcil o difícil d'endevinar? Per què?
(No has de posar contrasenyes fàcils que t'identifiquen, per exemple, el teu aniversari o el d'algun familiar, el teu DNI, el teu telèfon, inventa-te'n una que siga original, difícil de descobrir i que no tinga a veure res amb tu ni amb ningú de la teua família.)
- Al final del vídeo, creieu que Andrés ha canviat la seua opinió?
- Escolta el consell que es dona al final del vídeo: "El que se sap de tu, depén també d'altres persones. Les altres persones també confien que cuides la seua privacitat".
- Què vol dir aquest consell? Et sembla un bon consell? Tu el segueixes?
- Aquest vídeo t'ha servit per a adonar-te que has d'anar molt amb compte amb el que poses en les xarxes socials?

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

FITXA NÚM. B8/C7**TÍTOL: Suplantació d'identitat en xarxes socials****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Conèixer els perills de les xarxes socials.

BLOCS DE CONTINGUT

- Imatge i identitat digital.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visionament del vídeo *¿Cómo evitar ser víctima del ciberbullying por suplantación de identidad?*: <https://www.youtube.com/watch?v=XQeFYgedVZg>.
- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Abans de veure el vídeo preguntarem:
  - Utilitzeu xarxes socials? Qui té xarxes socials?
  - Quines xarxes socials utilitzeu?
  - Utilitzeu el vostre nom vertader, un de fals o un nom que no és del tot vertader però que us identifica (un sobrenom)?
- Després visionarem el vídeo en gran grup i reflexionarem sobre el que hem vist, i farem les preguntes següents:
  - Què ha passat en el vídeo?
  - Han fet bé aquestes xiques inventant-se una identitat falsa per a burlar-se de l'altra xica?
  - Ha fet bé l'altra xica enviant un vídeo a algú que no ha vist en persona?
  - Al final del vídeo posa: "Encara que sembla que és qui diu ser... què podria passar si no ho és? Pensa-ho!" Què penseu vosaltres que podria haver passat?
  - Coneixeu altres perills o danys que poden causar aquest tipus de situacions?
  - Vosaltres aneu amb compte perquè no us passe una cosa semblant?

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

FITXA NÚM. B9/C8**TÍTOL: Sèxting, no el provoques!****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Donar a conèixer que no s'ha d'enviar informació o vídeos privats d'altres persones a ningú.

BLOCS DE CONTINGUT

- Consum de materials sexuals d'internet.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Vídeo: Sèxting, no el provoques!: <https://www.youtube.com/watch?v=mhTcNsNJM9o>.
- Vídeo: No et fa vergonya?: <https://www.youtube.com/watch?v=QbMC-Qoy7UM>.

METODOLOGIA

Abans de veure el vídeo preguntarem:

- Teniu telèfon mòbil o utilitzeu el dels vostres pares/mares?
- Heu enviat alguna vegada alguna cosa del telèfon dels vostres pares o mares sense que ells ho sàpiguen? Penseu que això està bé?
- Heu enviat des del vostre telèfon o des del telèfon dels vostres pares/mares alguna cosa d'una altra persona sense el seu permís? Penseu que això està bé?

Després, visionarem el vídeo en gran grup i reflexionarem sobre el que hem vist, i farem les preguntes següents:

- Què ha passat en el vídeo?
- Creus que està bé el que ha fet la germana xicoteta?
- Creus que pots mirar el telèfon d'una altra persona sense el seu permís?
- Li ha enviat el vídeo a una amiga i aquesta amiga, què ha fet amb el vídeo?
- Això està ben fet? Ha mantingut la privacitat?
- Com penses que se sent el xic que ix en el vídeo?

Al final del vídeo llegirem bé el consell que posa i el comentarem: "No sol·licites ni provoques aquest tipus d'imatges perquè, encara que tu no pretengues fer-ne un mal ús, poden acabar en mans d'una altra persona que sí que acabe per danyar-te a tu o a les teues amistats".

És important diferenciar aquests termes:

- Sèxting (*sex + texting*): enviament de material eròtic propi o d'una altra persona, de manera voluntària, per xarxes socials.

- *Sexpreading*: difondre fotos amb contingut sexual d'una altra persona sense el seu consentiment.

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

FITXA NÚM. B10/C9**TÍTOL: Pensa-ho, internet és ràpid i potent****ES DIRIGEIX A**

Alumnat de 3r a 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Donar a conèixer que no s'ha d'enviar informació, fotos o vídeos privats d'altres persones a ningú.

BLOCS DE CONTINGUT

- Consum de materials sexuals d'internet.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Visionament del vídeo *¿Sexting? Piénsalo, Internet es rápida i potente.*
<https://www.youtube.com/watch?v=Ug4A9tG-4wg>.
- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Abans de veure el vídeo preguntarem:
- Teniu xarxes socials? Coneixeu alguna xarxa social?
- Heu pujat alguna vegada una foto vostra en la qual eixiu a soles? I acompanyats/ades?
- Heu pujat alguna vegada fotos d'altres persones? Els heu demanat permís?
- Després visionarem el vídeo en gran grup i reflexionarem sobre el que hem vist, i farem les preguntes següents:
- Què ha passat en el vídeo?
- Creus que està bé el que ha fet Cristina?
- Us ha passat alguna vegada això: que hàgeu pujat una foto i després us haja tocat esborrar-la? O potser que han pujat una foto vostra i l'hagen hagut d'esborrar?
- Penseu que està bé pujar a les xarxes socials fotos en les quals eixim amb banyador o biquini? I nus? Què penseu que podria passar?
- Creieu que podeu controlar el poder d'internet?

Al final del vídeo remarcarem la importància de la privacitat i del poder que tenen internet i les xarxes socials a l'hora d'expandir informació.

Tot el que pugem a internet pot ser vist per milers de persones, hem d'estar segurs que el que pugem és realment el que volem que vegem de nosaltres.

I, per descomptat, si he de pujar una foto en la qual ixen altres persones, sempre he de demanar-los permís i no pujar mai fotos compromeses en les quals es veja el cos seminú ni nu, ja que això pot perjudicar i causar molts danys a nosaltres mateixos i encara més a les persones que ixen.

Hem de mantindre la privacitat en tot moment.

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

FITXA NÚM. C10**TÍTOL: *Grooming*****ES DIRIGEIX A**

- Alumnat de 5é i 6é de Primària.

OBJECTIUS

- Previndre el ciberassetjament.

BLOCS DE CONTINGUT

- Consum de materials sexuals d'internet.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTIVITATS

- Vídeo: *Grooming*, ciberassetjament sexual a xiquets/xiquetes i adolescents i la seua prevenció <https://www.youtube.com/watch?v=Pa2ttVRA-xU>.
- Reflexió en gran grup.

METODOLOGIA

- Abans de veure el vídeo preguntarem:
- Utilitzeu xarxes socials? Qui té xarxes socials?
- Quines xarxes socials utilitzeu?
- Has xatejat alguna vegada amb algú que no coneixies?
- Alguns de vosaltres, per a jugar a certs jocs amb tauleta o videojocs, parleu amb altres persones. Com ho feu? Parleu només per veu o poseu la càmera?
- Quan parleu amb algú, li dieu el vostre nom vertader?
- Després visionarem el vídeo en gran grup i reflexionarem sobre el que hem vist, i farem les preguntes següents:
- La xiqueta ha estat xatejant amb una persona. Aquesta persona, li ha dit la veritat?
- Per què creus que no li ha dit la veritat?
- Per a què vol fotos o imatges d'ella?
- Creus que ha fet bé d'enviar-li fotos i dir-li dades personals a l'altra persona que no coneix de res?

Per acabar, remarcarem molt que mai hem d'enviar cap dada personal a ningú que no coneguem, no ens podem fiar de qui no coneixem de veritat. I si tenim algun problema, hem de demanar ajuda a algun familiar o un adult com més prompte millor, ja que ens protegiran.

RECURSOS

Ordinador, projector i accés a internet.

12. CONCLUSIÓ

L'educació afectiva i sexual representa un aspecte de gran importància en la formació integral de les persones, ja que va més enllà del coneixement purament biològic, i explica processos transcendents com la construcció de la identitat de gènere o les relacions afectives en l'àmbit de la nostra cultura.

En el nostre entorn pròxim, s'ha produït un important avanç cap a la visibilització, acceptació social i en l'assoliment d'un marc legal que garanteix (en teoria) la igualtat. Però no podem encara afirmar que visquem en una societat que, veritablement, valore i accepte totes les diversitats.

El sistema educatiu, en general, i els centres educatius, en particular, hem de ser motor d'aquest canvi, començant per cuidar el propi entorn, ja que no podem oblidar que en ell es troben persones que estan desenvolupant, o que desenvoluparan, la seua pròpia sexualitat i identitat de gènere, i és de gran importància fer-los sentir lliures de discriminació i, sobretot, que puguen comportar-se i manifestar-se en llibertat.

Si, com a docents, educadors o família, volem ajudar a aconseguir aquest camí, hem de partir de l'anàlisi de la situació que vivim en els nostres centres educatius i de la nostra pròpia actuació i conducta; reflexionar sobre el nostre treball diari, què fem i què no fem, però tenint clar què volem corregir o reconduir. Perquè tota intervenció, o indiferència, afecta d'una manera o d'una altra. Hem de tindre clar que és la nostra responsabilitat i el nostre quefer diari proporcionar una educació basada en el coneixement i respecte de la diversitat.

Pretenem amb aquesta guia dotar la comunitat docent d'una eina senzilla i pràctica que ajude el professorat a parlar de sexualitat amb el seu alumnat, perquè aprenguen a conèixer-se, acceptar-se i desenvolupen una sexualitat satisfactòria; gestionar i identificar emocions i que aquestes puguen ser expressades i regulades no sols amb la paraula, sinó amb el cos; mostrar i canalitzar vivències positives i negatives, pròpies i alienes, i comprendre i identificar sentiments amorosos, d'amistat, de companyonia, de solidaritat, i fins i tot aquells més negatius com els d'incomoditat, vergonya, repulsió o rebuig.

Volem amb aquestes activitats contribuir perquè les xiquetes i xiquets aprenguen a sentir-se persones valuoses, importants i segures, que sàpien parlar o respondre a preguntes sobre el seu cos, els seus sentiments, els seus desitjos, temors, etc. Que estiguen feliços com són, que s'accepten i que senten que cada ésser humà és únic i peculiar.

Si aconseguim amb aquesta guia contribuir a establir espais de diàleg i reflexió entre tots els components d'una comunitat educativa, estarem contribuint a formar una societat més segura, més respectuosa i més feliç, i aquest és un objectiu irrenunciable per a qualsevol docent.

13. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

Abasolo, O.; Montero, J.; González, H., i Santiago, B. (2012). *Guía didáctica de ciudadanía con perspectiva de género*. Madrid.

Bardón Álvarez., Fermina, i altres (2013). *STES-INTERSINDICAL.ORGANIZACIÓN DE MUJERES. Guía de corresponsabilidad*.

Cole, Babette. *El príncipe Ceniciento*. <http://es.scribd.com/doc/28051167>.

¿Cómo evitar ser víctima de ciberbullying por suplantación de identidad? (2013, 10 de desembre). Obtingut el 3 de març de 2021 de <https://www.youtube.com/watch?v=XQeFYgedVZg>.

Conte animat “No te calles” | # NotecallesCuéntalo | Fundación Edelvives (2018, 18 de maig). Obtingut el 3 de març de 2021 de <https://www.youtube.com/watch?v=GRgt0Kyxl8w>.

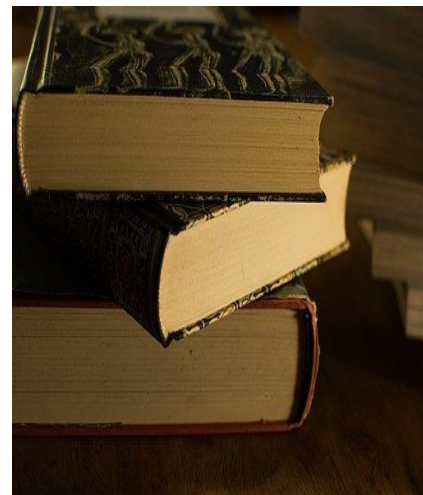
David, B., i Bravo, E. (2017). *In a heartbeat*. Ringling College of Art and Design. <https://www.youtube.com/watch?v=GgfvMHeOiqQ>.

De la Cruz, C. i M. de la (2011). *No le cuentes cuentos*. CEAPA.

FADAE.org. SIJE. *Guía de actividades para fomentar la igualdad de oportunidades entre niños y niñas*.

Fitti, P. (2019). *El niño que no quería ser azul, la niña que no quería ser rosa*. Destino Infantil & Juvenil, Ed.

Hernández, G.; Jaramillo, Y., i Educación, CM (2003a). *Educación sexual de la primera infancia. Guía para madres, padres y profesorado de educación infantil*.

Hernández, G.; Jaramillo, Y., i Educación, CM (2003b). *La educación sexual de niñas y niños de 6 a 12 años. Guía para madres, padres y profesorado de Educación Primaria.*

Internet Grooming: ciberacoso sexual a niños/as y adolescentes y su prevención (2013, 19 de març). Obtingut el 3 de març de 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=Pa2ttVRA-xU>.

Lacasa y Gómez, B. (2017). *Ni guau ni miau*. Nubeocho.

Oller Sánchez, M.; Balandro, B.; Región de Murcia. *Propuesta didáctica. Juguetes no sexistas.*

Otero Gutiérrez, G. (2018). *Lalo, el príncep rosa*. Edicions 96.

Palacios, J.; Marchesi, A., i Coll., C. (2004). *Desarrollo psicológico y Educación*. Alianza Editorial.

Pérez, S. (2007). *Vestido nuevo*. Escándalo Films. <https://www.youtube.com/watch?v=4yRPLx6eZfc>.

Privacidad y protección de datos (2018, 25 de maig). Obtingut el 3 de març de 2021, *Pantallasamigas.net* website: <https://www.pantallasamigas.net/privacidad-y-proteccion-de-datos/>.

Proyecto Equal Vía Verde para la Igualdad. Guía práctica de coeducación para el profesorado.

Ruillier, J. (2004). *Per quatre cantonades de no res*. Barcelona: Editorial Juventud.

Sanmartín Ortí, A.; López Carvajal, A., i Rubio Castillo, A. *Guía de recursos y buenas prácticas de educación sexual*. Colección Documentos. Centro Reina Sofía sobre Adolescencia y Juventud.

Secretos SÍ, secretos NO - Fundación PAS (2018, 26 de febrer). Obtingut el 3 de març de 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=fUuEzJkB6OQ>.

Sexting: ¡no lo provoques! (2009, 23 de novembre). Obtingut el 3 de març de 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=mhTcNsNJM9o>.

¿SEXTING? Piénsalo: Internet es rápida y potente (8/10) (2016, 29 d'agost). Obtingut el 3 de març de 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=Ug4A9tG-4wg>.

STEE- EILAS.ORG. *Rompiendo estereotipos. Unidad didáctica.*

UNICEF.ES. *Rosa Parks. Un asiento reservado a los derechos humanos.*